

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY

KPS-4100-001-01/2014

Nr ewid. 46/2014/P/14/001/KPS

Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2013 r.
w częściach:
31 Praca,
44 Zabezpieczenie społeczne,
63 Rodzina,
oraz wykonanie planów finansowych
Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych
Świadczeń Pracowniczych

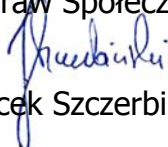
Warszawa czerwiec 2014 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

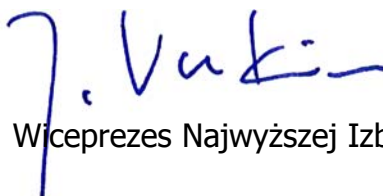
**Informacja o wynikach kontroli
wykonania budżetu państwa w 2013 r.
w częściach:
31 Praca,
44 Zabezpieczenie społeczne,
63 Rodzina,
oraz wykonanie planów finansowych
Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych
Świadczeń Pracowniczych**

Dyrektor Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Jacek Szcerbiński

Akceptuję:

Jacek Uczkiewicz

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Krzysztof Kwiatkowski

Prezes Najwyższej Izby Kontroli
Warszawa, 6 czerwca 2014 r.

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
tel./fax: 22 444 50 00
www.nik.gov.pl

Spis treści

Wprowadzenie	4
I. Ocena kontrolowanej działalności	5
1. Ocena ogólna	5
2. Sprawozdawczość	7
3. Uwagi i wnioski	7
II. Wyniki kontroli	9
Część 31 Praca	9
Fundusz Pracy.....	16
Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.....	21
Część 44 Zabezpieczenie społeczne	24
Część 63 Rodzina.....	35
III. Informacje dodatkowe	43
Załączniki	45

Wprowadzenie

Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny, w okresie od 7 stycznia do 15 kwietnia 2014 r. przeprowadziła¹ w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej kontrolę wykonania budżetu państwa w 2013 r. w częściach: 31 *Praca*, 44 *Zabezpieczenie społeczne*, 63 *Rodzina* oraz wykonania planów finansowych Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania ustawy budżetowej na rok 2013² oraz wydanie opinii o prawidłowości rozliczenia finansowego budżetu państwa we wskazanych częściach, a także ocena wykonania planów finansowych wskazanych funduszy.

Dysponentem przywołanych części budżetowych jest Minister Pracy i Polityki Społecznej³. Minister ustanowił Dyrektora Generalną Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dysponentem III stopnia we wszystkich częściach oraz dysponentów środków budżetu państwa bezpośrednio podległych dysponentowi części budżetowej:

- II stopnia w części 31: Komendanta Głównego Ochotniczych Hufców Pracy;
- III stopnia w części 31: Komendanta Głównego OHP, dyrektora Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, dyrektora Zakładu Wydawniczo-Poligraficznego, dyrektora Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, dyrektora Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” im. Andrzeja Bączkowskiego;
- III stopnia w części 44: dyrektora Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

Organizację Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, jako organu zapewniającego obsługę Ministra Pracy i Polityki Społecznej, określa statut⁴.

Gospodarka finansowa części 31, 44 i 63 oraz Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, podlega rygorom ustawy o finansach publicznych⁵, ustawy Prawo zamówień publicznych⁶, ustawy o rachunkowości⁷ oraz przepisów określających gospodarkę środkami budżetowymi i funduszami celowymi, w tym zasady gospodarki finansowej Funduszu Pracy⁸ i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych⁹. FGŚP utracił, z dniem 1 stycznia 2012 r., osobowość prawną i stał się państwowym funduszem celowym w rozumieniu ustawy o finansach publicznych¹⁰. Likwidacji uległy struktury Funduszu, a zadania z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych realizują Minister Pracy i Polityki Społecznej oraz marszałkowie województw, przy pomocy wojewódzkich urzędów pracy¹¹.

¹ Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.).

² Ustawa budżetowa na rok 2013 z dnia 25 stycznia 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 169 ze zm.); znowelizowana ustawą o zmianie ustawy budżetowej na rok 2013 z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 1212).

³ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. Nr 248, poz. 1485).

⁴ Zarządzenie Nr 68 Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 sierpnia 2012 r. w sprawie nadania statutu Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej (M. P. z 2012, poz. 59).

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 885, ze zm.), zwana dalej również w skrócie *ustawą o finansach publicznych*.

⁶ Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.), zwana dalej również w skrócie *ustawą Prawo zamówień publicznych*.

⁷ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2013 r., poz. 330, ze zm.), zwana dalej również w skrócie *ustawą o rachunkowości*.

⁸ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r., poz. 674 ze zm.), zwana dalej również w skrócie *ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

⁹ Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. z 2014 r., poz. 272), zwana dalej również w skrócie *ustawą o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy*.

¹⁰ Art. 91 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 ze zm.).

¹¹ Art. 99 ust. 1 ustawy w skazanej w przypisie 10. z dniem 1 stycznia 2012 r., aktywa trwałe i inne składniki majątkowe FGŚP przejął dysponent Funduszu lub marszałek województwa, działający w imieniu dysponenta Funduszu.

I. Ocena kontrolowanej działalności

1. Ocena ogólna

NIK stosuje trzystopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna. Oceny wykonania budżetu w objętych kontrolą częściach i funduszach dokonano stosując kryteria¹² oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.¹³.

1) Część 31 Praca

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2013 r. w części 31 Praca.

Kontroli poddano wydatki w wysokości 44.393,4 tys. zł, stanowiące 10,4% łącznych wydatków w części 31 (427.030 tys. zł) oraz wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 36.892,9 tys. zł, odpowiadające 2,7% zrealizowanych wydatków (1.381.920 tys. zł).

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2013 r. środki wydatkowane w sposób celowy i gospodarny. Wydatki budżetu państwa zrealizowano w kwocie 427.030 tys. zł, tj. w 92,8% planu po zmianach, a wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 1.381.920 tys. zł, co stanowiło 96,5% planu. Środki zaplanowane na finansowanie zadań, w tym pochodzące z rezerw celowych, w niektórych obszarach nie zostały jednak w pełni wykorzystane, w związku z czym Minister Pracy i Polityki Społecznej w ostatnich dniach 2013 r. zablokował wydatki na kwotę 30.069 tys. zł, z tego 9.469 tys. zł w budżecie państwa i 20.600 tys. zł w budżecie środków europejskich. Zaplanowane dochody, zrealizowane w kwocie 46.203 tys. zł (82% planu), były prawidłowo ewidencjonowane i terminowo przekazywane na centralny rachunek budżetu państwa.

Stwierdzone podczas kontroli uchybienia, niemające znaczącego wpływu na realizację zaplanowanych zadań, polegały na błędach formalnych na etapie podpisywania umów z realizatorami projektów konkursowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Stwierdzono także jednostkowe przypadki nieprzestrzegania wewnętrznych procedur w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych.

2) Fundusz Pracy

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2013 r. planu finansowego Funduszu Pracy.

Kontrolą objęto wydatki w kwocie 16.520,8 tys. zł, co stanowiło 0,15% łącznych wydatków zrealizowanych przez Fundusz Pracy (11.056.774 tys. zł).

Stwierdzono, że w ramach przyjętego planu finansowego prawidłowo były realizowane ustawowe zadania Funduszu określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a środki finansowe wydatkowane zostały w sposób celowy i gospodarny. NIK zwraca jednak uwagę, że z punktu widzenia realizacji celów Funduszu, brak jest uzasadnienia dla utrzymywania w ciągu roku stanu Funduszu na poziomie przekraczającym 5 mld złotych. Nie uzasadniają tego również potrzeby wynikające z obsługi finansowej realizowanych zadań ustawowych. W 2013 r. przychody z tytułu odsetek od zarządzania terminowego i *overnight*, wyniosły 189,8 mln zł, co stanowiło 1,9% przychodów ogółem (10.139.830 tys. zł).

Po kontroli wykonania planu finansowego Funduszu Pracy w 2012 r., NIK wniosła o zapewnienie prawidłowego ujmowania daty operacji gospodarczej w księgach rachunkowych oraz terminowego dokonywania płatności. Wnioski te zostały w dużym stopniu zrealizowane. Dokonanie płatności po terminie stwierdzono w jednym przypadku (jednodniowe opóźnienie), a zmiany wprowadzone w systemie Qrezus (moduł Księgowość) umożliwiły bieżącą kontrolę kompletności i poprawności dat przy wprowadzaniu zapisów księgowych (nieprawidłowości dotyczyły faktur wystawionych w styczniu 2013 r., tj. przed dokonaniem zmian w systemie Qrezus).

¹² Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

¹³ Por. <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>

3) Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie w 2013 r. planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Kontrolą objęto wydatki w kwocie 1.249,3 tys. zł, co stanowiło 0,7% łącznych wydatków zrealizowanych przez Fundusz (184.847 tys. zł).

Prawidłowo realizowane były ustawowe zadania Funduszu określone w ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, a środki finansowe wydatkowano w sposób celowy i gospodarny. W ocenie NIK, brak jest natomiast uzasadnienia dla utrzymywania w ciągu roku stanu Funduszu na poziomie przekraczającym 4 mld złotych, w sytuacji gdy roczne wydatki nie przekraczają 0,2 mld zł. w 2013 r. przychody z tytułu odsetek od zarządzania terminowego i *overnight*, wyniosły 83.790 tys. zł, co stanowiło 15% przychodów ogółem (558.517 tys. zł).

Nie zrealizowano natomiast zadań związanych z łagodzeniem skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców. Z przeznaczonych na ten cel na rok 2013 r. środków w kwocie 200 mln zł skorzystał w 2013 r. tylko jeden przedsiębiorca, a kwota wypłaconej pomocy dla 12 pracowników wyniosła nieco powyżej 3 tys. zł. Niewielkie wykorzystanie środków na ten cel stwierdzono też w pierwszych miesiącach 2014 r. Zdaniem NIK, fakty te wskazują, że rozwiązania wprowadzone ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy¹⁴ nie spotykają się z zainteresowaniem pracodawców.

4) Część 44 Zabezpieczenie społeczne

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości wykonanie budżetu państwa w 2013 r. w części 44 Zabezpieczenie społeczne.

Ocenę sformułowano na podstawie kontroli 2% wydatków w części 44, stanowiących jednocześnie 36% wydatków dysponenta III stopnia. Dochody w wysokości 1.046 tys. zł wyniosły 144,9% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej. Wydatki wyniosły 906.519 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach. Pozytywną ocenę uzasadnia realizowanie zadań w sposób celowy i zgodny z planem wydatków na 2013 r. Stwierdzone nieprawidłowości nie miały decydującego wpływu na wykonanie budżetu i dotyczyły m.in:

- przekraczania w konkursach ofert Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych i Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich limitu 10% ogólnej kwoty dotacji, która może być rozdysponowana na podstawie decyzji Ministra weryfikujących oceny ekspertów, co zwiększało zakres uznaniowości udzielanych dotacji;
- niezrealizowania w planowanym terminie niektórych projektów dofinansowanych z budżetu środków europejskich;
- niezakończenia w terminie realizacji projektu *Emp@tia – Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego*, co może obciążyć budżet Ministerstwa dodatkowymi wydatkami, które nie zostały sfinansowane ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka;
- nieprzekazania części terminali mobilnych do ośrodków pomocy społecznej, mimo zakończenia umowy na dostawę tych terminali;
- przeprowadzenia przetargów nieograniczonych w sposób mogący naruszać uczciwą konkurencję, przez niewłaściwe formułowanie kryteriów oceny ofert lub ogłaszanie postępowań z opóźnieniem;
- niewymagania świadectw zgodności, potwierdzających właściwe funkcjonowanie programów informatycznych nabywanych przez Ministerstwo dla jednostek pomocy społecznej, które powinny korzystać z systemów posiadających takie świadectwa;

¹⁴ Ustawa z dnia 11 października 2013 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy (Dz. U. z 2013 r., poz. 1291), zwana dalej również w skrócie *ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy*. Ustawa weszła w życie w dniu 21 listopada 2013 r.

- nierzetelności danych dotyczących niektórych wskaźników realizacji celów w budżecie zadaniowym;
- przypadków regulowania faktur po terminie, co jednak nie spowodowało naliczenia odsetek za ich nieterminową zapłatę.

5) Część 63 Rodzina

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2013 r. w części 63 Rodzina.

Kontrolą objęto wydatki w kwocie 1.667 tys. zł, co stanowiło 12,7% wydatków ogółem w części 63 (13.158 tys. zł). Dochody w wysokości 20 tys. zł wyniosły 111,1% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej. Wydatki wyniosły 13.158 tys. zł, co stanowiło 96% planu po zmianach. W części tej nie planowano i nie realizowano wydatków budżetu środków europejskich.

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2013 r. środki wydatkowano w sposób celowy i gospodarny. Stwierdzone nieprawidłowości nie miały zasadniczego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności i polegały na:

- niedopełnieniu obowiązku niezwłocznego przekazania ogłoszenia o udzieleniu zamówienia publicznego Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich celem publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;
- jednostkowych przypadkach uchybień, polegających na nieprzestrzeganiu wewnętrznych zasad w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych oraz niewyegzekwowaniu od części pracowników, odbywających zagraniczne podróże służbowe, terminowego rozliczenia się z kosztów tych podróży.

2. Sprawozdawczość

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sprawozdawczość łączną, sporządzoną przez Ministerstwo dla części 31, 44 i 63. Łączne sprawozdania budżetowe oraz sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2013 r. przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, należności i zobowiązań oraz zostały sporządzone prawidłowo i terminowo. Kontrola przenoszenia danych ze sprawozdań jednostkowych do rocznych łącznych sprawozdań finansowych Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-28 UE, Rb-28 Programy w części 31, 44, 63, a także sprawozdań z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym oraz sprawozdań z operacji finansowych Rb-N i Rb-Z, nie wykazała błędów.

Sprawozdania sporządzone zostały prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym, na podstawie danych z ewidencji księgowej. Przekazują one prawdziwy obraz dochodów, wydatków oraz należności i zobowiązań w 2013 r.

3. Uwagi i wnioski

W latach 2011–2013, mimo wysokiego bezrobocia, stan Funduszu Pracy oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych utrzymywany był na wysokim poziomie. Stan Funduszu Pracy wynosił 5.732,2 mln zł na koniec 2011 r., 7.332,4 mln zł na koniec 2012 r. oraz 6.415.429 tys. zł na koniec 2013 r. Natomiast stan FGŚP w tym okresie utrzymywany był na poziomie znacznie przekraczającym 4 mld złotych (czyli na poziomie przekraczającym ponad 20-krotnie wydatki poniesione w 2013 r.). Zdaniem NIK, brak jest uzasadnienia dla utrzymywania stanu funduszy na tak wysokim poziomie, zwłaszcza że według przyjętego przez Radę Ministrów Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2014–2017, w 2014 r. stopa bezrobocia¹⁵ zmniejszy się do 9,8%, w 2015 r. wyniesie 9,3%, a w 2017 r. – 7,9%.

Także regulacje prawne, umożliwiające łagodzenie skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (na realizację zadań z tego zakresu przewidziano roczne wydatki z FGŚP w kwocie 200 mln zł), wprowadzone ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy, spotkały się z minimalnym zainteresowaniem przedsiębiorców 2013 r. oraz w pierwszych miesiącach 2014 r., co stwarza ryzyko niepełnego wykorzystania środków zaplanowanych na ten cel.

¹⁵ Według BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności).

Najwyższa Izba Kontroli zwraca również uwagę na nierealizowanie przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w planowanych terminach, niektórych projektów dofinansowanych z budżetu środków europejskich. Dotyczy to w szczególności projektu *Emp@tia – Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego*, co może obciążyć budżet Ministerstwa dodatkowymi wydatkami, które nie będą mogły być sfinansowane ze środków Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

II. Wyniki kontroli

Część 31 Praca

1. Dochody budżetowe

Szczegółowe dane o dochodach budżetu państwa w części 31 przedstawiono w zał. nr 1.

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2013 r., kontrola dochodów budżetowych w części 31 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych.

Dochody budżetowe w części 31 zaplanowane zostały w ustawie budżetowej na 2013 r. w wysokości 56.073 tys. zł, a następnie w wyniku nowelizacji ustawy budżetowej plan zwiększono do 56.321 tys. zł. Osiągnięte w 2013 r. dochody wyniosły 46.203 tys. zł, tj. 82% kwoty planowanej i uzyskane zostały w ponad 60% z tytułu przejętych zadań od gospodarstw pomocniczych Ochotniczych Hufców Pracy. Zrealizowane w 2013 r. dochody były prawidłowo ewidencjonowane oraz terminowo przekazywane na centralny rachunek budżetu państwa.

Niezrealizowanie dochodów w zaplanowanej wysokości wynikało głównie z niższego o 4.366 tys. zł wykonania dochodów uzyskanych z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. realizowane były przez gospodarstwa pomocnicze OHP oraz mniejszych o 599 tys. zł wpływów z odsetek od dotacji i płatności. Uzyskane w 2013 r. dochody stanowiły 95% kwoty dochodów zrealizowanych w 2012 r. (48.635 tys. zł).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. wystąpiły należności pozostałe do zapłaty w wysokości 7.572 tys. zł, w tym zaległości w kwocie 4.410 tys. zł. W porównaniu z 2012 r., stan należności ogółem był niższy o 61 tys. zł, tj. o 0,8%, a zaległości wyższy o 1.033 tys. zł, tj. o 23,4%. Należności wynikały głównie z: niewywiązania się przez beneficjentów z warunków umów o dofinansowanie projektów w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich oraz Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki; zwrotu dotacji w związku z jej nieprawidłowym wykorzystaniem, a także niewywiązania się przez najemców z obowiązku wniesienia opłat z tytułu wynajmowanych pomieszczeń biurowych i użytkowych oraz świadczenia usług przez Ochotnicze Hufce Pracy.

Powodem wzrostu kwoty zaległości w relacji do 2012 r. było: uchylenie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej decyzji ratalnych w kwocie 761 tys. zł, w związku z niespłacaniem przez beneficjentów rat oraz przypisanie nowych zaległości, a także wykazanie w sprawozdaniu RB-27 za 2013 r. należności, która w 2012 r., ze względu na toczącą się sprawę przed sądem administracyjnym, nie została wykazana jako wymagalna.

W 2013 r. nie wystąpiły należności, które uległy przedawnieniu; umorzono natomiast należności Ochotniczych Hufców Pracy należności w kwocie 44,7 tys. zł, w związku z bezskutecznością postępowania egzekucyjnego.

2. Wydatki budżetu państwa

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu państwa w części 31 przedstawiono w zał. nr 2.

2.1. Planowanie wydatków

NIK ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości planowanie wydatków budżetowych.

Plan wydatków na 2013 r. w części 31 sporządzono zgodnie z obowiązującymi zasadami¹⁶. Wprowadzone w ciągu roku zmiany dokonane zostały prawidłowo, z zachowaniem zasad określonych w ustawie o finansach publicznych. Kwoty zaplanowane na finansowanie zadań nie zostały jednak w pełni wykorzystane, co skutkowało koniecznością dokonania w ostatnich dniach 2013 r. blokad na kwotę 9.469 tys. zł, głównie z powodu niewykorzystania środków pochodzących z rezerw celowych budżetu państwa oraz środków przyznanych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

¹⁶ Określonymi w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 13 maja 2012 r. w sprawie szczegółowego sposobu, trybu i terminów opracowania materiałów do projektu ustawy budżetowej na rok 2013 (Dz. U. z 2012 r., poz. 628).

Ujęte w ustawie budżetowej na 2013 r. wydatki w kwocie 393.170 tys. zł, w wyniku nowelizacji ustawy zmniejszono do 392.111 tys. zł. Ze środków tych na świadczenia na rzecz osób fizycznych zaplanowano 305 tys. zł, na wydatki bieżące – 265.815 tys. zł, na wydatki majątkowe – 12.532 tys. zł oraz na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 113.459 tys. zł. w ciągu roku plan wydatków zwiększono o 67.976 tys. zł, do 460.087 tys. zł. w wyniku zmian wprowadzonych przez Ministrów Finansów oraz Pracy i Polityki Społecznej, plan ukształtował się następująco: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 628 tys. zł, wydatki bieżące – 297.247 tys. zł, wydatki majątkowe – 16.291 tys. zł i współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 145.921 tys. zł.

2.2. Wykonanie wydatków

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wydatkowanie środków budżetowych w części 31.

Wykonanie wydatków wyniosło 427.030 tys. zł, co stanowiło 108,9% kwoty ujętej w ustawie budżetowej, 92,8% planu po zmianach oraz 99,6% wykonania w 2012 r. (428.629 tys. zł). Dysponent części nie przekroczył planu wydatków w poszczególnych działach, rozdziałach i paragrafach klasyfikacji budżetowej.

W 2013 r. budżet w części 31 został zwiększony, głównie z rezerw celowych budżetu państwa – o 62.706 tys. zł; środki te wykorzystane zostały w 73,9% (wydatkowano 46.363,3 tys. zł). w niskim stopniu wykorzystano zwłaszcza środki przeznaczone na projekty PO KL. i tak, w ramach Działania 2.1 *Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki* oraz Działania 2.2 *Wsparcie dla systemu adaptacyjności kadr PO KL*, z przyznanej kwoty 9.179,2 tys. zł wydatkowano 2.947,5 tys. zł, tj. zaledwie 32,1%, a w ramach Działania 1.3 *Ogólnopolski program integracji i aktywizacji zawodowej*, 1.5 *Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego*, 5.4 *Rozwój potencjału trzeciego sektora* oraz 5.5 *Rozwój dialogu społecznego* PO KL, z kwoty 12.638,9 tys. zł wykorzystano 5.198,3 tys. zł, tj. 41,1%. Niskie wykorzystanie rezerw wynikało m.in. z konieczności zwrotów niewykorzystanej do końca roku części dotacji oraz wpłat środków z korekt lub oszczędności na projektach.

Struktura zrealizowanych wydatków po zmianach kształtowała się następująco:

- w dziale 150 *Przetwórstwo przemysłowe* – 70.989 tys. zł, co stanowiło 82,1% planu po zmianach i 16,6% wydatków w części 31;
- w dziale 750 *Administracja publiczna* – 137.327 tys. zł, co stanowiło 91% planu po zmianach i 32,2% wydatków w części 31;
- w dziale 752 *Obrona narodowa* – 27 tys. zł, co stanowiło 87,1% planu po zmianach;
- w dziale 853 *Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej* – 214.887 tys. zł, co stanowiło 98,3% planu po zmianach i 50,3% wydatków w części 31;
- w dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego* – 3.800 tys. zł, co stanowiło 98,7% planu po zmianach i 0,9% wydatków w części 31.

Realizacja wydatków w poszczególnych działach była następująca:

2.2.1. Dział 150 Przetwórstwo przemysłowe

W ustawie budżetowej wydatki określono na poziomie 65.027 tys. zł, z tego na świadczenia na rzecz osób fizycznych 9 tys. zł, na wydatki bieżące – 3.470 tys. zł i na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 61.548 tys. zł. w budżecie po zmianach wydatki zwiększono do 86.511 tys. zł, a ich wzrost o 21.484 tys. zł wynikał głównie z przeniesienia kwoty 21.818 tys. zł z rezerwy celowej, z przeznaczeniem na realizację projektów w ramach PO Kapitał Ludzki. Po zmianach kwota wydatków obejmowała: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 47 tys. zł, wydatki bieżące – 3.432 tys. zł i współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 83.032 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 70.989 tys. zł, co stanowiło 109,2% w relacji do ustawy budżetowej i 82,1% – w stosunku do planu po zmianach.

2.2.2. Dział 750 Administracja publiczna

Zaplanowane w ustawie budżetowej wydatki wyniosły 142.089 tys. zł, z tego na świadczenia na rzecz osób fizycznych 92 tys. zł, na wydatki bieżące – 88.751 tys. zł i majątkowe – 5.680 tys. zł oraz na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 47.566 tys. zł.

W budżecie po zmianach, w wyniku decyzji Ministra Finansów przenoszących środki z rezerw celowych i decyzji Ministra Pracy i Polityki Społecznej przenoszących środki między częściami, plan wydatków wyniósł 150.990 tys. zł, z przeznaczeniem na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 209 tys. zł, wydatki bieżące – 90.163 tys. zł, wydatki majątkowe – 5.438 tys. zł i współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 55.181 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 137.327 tys. zł, tj. 96,6% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 91% planu po zmianach i zostały przeznaczone na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 140 tys. zł, wydatki bieżące – 89.045 tys. zł, wydatki majątkowe – 5.384 tys. zł i współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 42.758 tys. zł.

W rozdziale 75071 *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej* i rozdziale 75095 *Pozostała działalność* (Ministerstwo jako dysponent III stopnia) wydatkowano 99.906 tys. zł. z przeznaczeniem na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 79 tys. zł, wydatki bieżące – 81.673 tys. zł, wydatki majątkowe – 5.261 tys. zł oraz wydatki na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE i środków niepodlegających zwrotowi (z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA), w tym wydatki budżetu środków europejskich – 12.893 tys. zł. Kontrolą we wskazanych rozdziałach objęto:

- Osiem umów spośród 44 podpisanych przez w 2013 r. z wykonawcami, wyłonionymi podczas postępowań o udzielenie zamówienia publicznego. Stwierdzono, że postępowania te przeprowadzono zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych oraz wewnętrznymi procedurami. Dokumentacja z ich przebiegu była rzetelnie prowadzona i kompletna, a rozliczenia finansowo-księgowo zostały prawidłowo ujęte w księgach rachunkowych. Nie wystąpiły przypadki nieterminowych płatności za dostarczone towary i wykonane usługi, a poniesione wydatki były celowe i ujęte w planie rzeczowo-finansowym wydatków inwestycyjnych na 2013 r.
- Siedemnaście umów cywilnoprawnych, spośród 259 zawartych w 2013 r., finansowanych lub współfinansowanych było z części 31. Stwierdzono, że zawarcie jednej z umów na kwotę 5 tys. zł nie było w pełni uzasadnione, ponieważ prace związane z przygotowaniem prezentacji mogły zostać zlecone do wykonania pracownikom Ministerstwa, w ramach ich obowiązków służbowych.

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. w części 31, Najwyższa Izba Kontroli wniosła o niezawieranie umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi na realizację prac, które są możliwe do wykonania przez pracowników Ministerstwa. w ocenie NIK, wobec powtarzającej się sytuacji zlecania wykonawcom zewnętrznym wykonania prac możliwych do realizacji przez pracowników Ministerstwa, wniosek ten nadal pozostaje aktualny.

2.2.3. Dział 752 Obrona narodowa

Ujęte w ustawie budżetowej (rozdział 75212 *Pozostałe wydatki obronne*) wydatki w wysokości 31 tys. zł zostały zrealizowane w kwocie 27 tys. zł, tj. w 87,1% w relacji do ustawy budżetowej i budżetu po zmianach. Środki przeznaczono na wydatki bieżące – pokrycie kosztów organizacji szkoleń obronnych dla kierownictwa Ministerstwa oraz krajowe podróże służbowe.

2.2.4. Dział 853 Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej

W ustawie budżetowej na zadania w tym dziale przewidziano 181.115 tys. zł, z przeznaczeniem na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 204 tys. zł, wydatki bieżące – 169.939 tys. zł, wydatki majątkowe – 6.627 tys. zł oraz na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 4.345 tys. zł. w ciągu roku wydatki uległy zwiększeniu do kwoty 218.706 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 214.887 tys. zł, co stanowiło 118,6% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 98,3% budżetu po zmianach. Środki wydatkowane zostały na: świadczenia na rzecz osób fizycznych – 368 tys. zł, wydatki bieżące – 196.455 tys. zł, wydatki majątkowe – 10.628 tys. zł i na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE – 7.436 tys. zł.

2.2.5. Dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

W 2013 r. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej rozszerzyło działalność Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego o problematykę upowszechniania czytelnictwa wśród osób niewidomych i słabowidzących. Przewidziane w ustawie budżetowej na 2013 r. środki na rozszerzenie działalności, w tym na zwiększenie zatrudnienia w tej jednostce, pochodziły ze zmniejszenia limitu dysponenta w części 44 *Zabezpieczenie społeczne* o kwotę 2.326 tys. zł, przeznaczony na dotacje dla PFRON i zwiększenia o tę kwotę planu wydatków w części 31 *Praca*¹⁷.

W ustawie budżetowej na 2013 r. na realizację tego zadania przewidziano 3.849 tys. zł, w tym na wydatki bieżące – 3.624 tys. zł i majątkowe – 225 tys. zł. w ciągu roku plan nie uległ zmianie, a wydatki ukształtowały się na poziomie 3.800 tys. zł, tj. 98,7% planu.

2.3. Wydatki bieżące

Wydatki bieżące stanowiły największą grupę wydatków zrealizowanych w 2013 r. w części 31. w ustawie budżetowej zostały one określone na kwotę 265.815 tys. zł, w budżecie po zmianach zwiększono je do 297.247 tys. zł. Wykonano je na poziomie 292.538 tys. zł, co stanowiło 98,4% w relacji do zmienionego planu i 68,5% kwoty wydatków ogółem. Wydatki bieżące poniesiono przede wszystkim na wynagrodzenia wraz ze składnikami pochodnymi od wynagrodzeń, zakup materiałów, wyposażenia i usług oraz składkę członkowską do Międzynarodowej Organizacji Pracy. w tej grupie ponoszono także wydatki na realizację programu wieloletniego *Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy II etap*.

2.4. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w części 31 przedstawiono w zał. nr 3.

Przeciętne zatrudnienie w państwowych jednostkach budżetowych w części 31 w 2013 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło 7.177 osób i było wyższe w porównaniu z przeciętnym zatrudnieniem w 2012 r. o 93 osoby, tj. o 1,3%. Wzrost zatrudnienia był wynikiem m.in. zwiększenia planu w tym zakresie w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz w Ochotniczych Hufcach Pracy, w związku z podjęciem przez te jednostki nowych zadań, a także zmian w stanie przeciętnego zatrudnienia w OHP.

Wydatki dysponenta głównego na wynagrodzenia (wraz ze składnikami pochodnymi od wynagrodzeń) wyniosły 170.891 tys. zł i wzrosły w porównaniu z 2012 r. o 4.166 tys. zł, tj. o 2,5%. Wzrost wydatków wynikał głównie ze zwiększenia wynagrodzeń osobowych w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz Ochotniczych Hufcach Pracy. Wzrost wynagrodzeń w relacji do 2012 r. spowodowany był zwiększeniem poziomu dodatku stażowego o 1%, wypłatą nagród jubileuszowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

W 2013 r. przeciętne zatrudnienie w Ministerstwie (dysponent III stopnia) w części 31 wyniosło 446 osób i w porównaniu z 2012 r. było niższe o 3 osoby. Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 33.960 tys. zł i były niższe od wydatków z tego tytułu w 2012 r. o 904 zł, tj. o 2,6%.

Kolejnymi pozycjami w strukturze wydatków były: wydatki na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 117.704 tys. zł (27,6%), wydatki majątkowe – 16.233 tys. zł (3,8%) i świadczenia na rzecz osób fizycznych – 555 tys. zł (0,1%).

¹⁷ W latach 2005-2010 działalność bieżąca Biblioteki Centralnej Polskiego Związku Niewidomych finansowana była w ramach Wieloletniego Programu Rządowego *Rozwój Biblioteki Centralnej PZN na lata 2005-2010*. w latach 2011-2012, na podstawie *Porozumienia o współpracy na rzecz BCPZN*, zawartego 16 grudnia 2010 r. między Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pełnomocnikiem Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Prezesem Zarządu PFRON i Prezesem Zarządu Głównego PZN, działalność placówki finansowana była z programu celowego PFRON *Wsparcie dla BCPZN*, a Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, ze środków pozostających w dyspozycji ministra, wspierało tę działalność w zakresie rozwoju, w tym przez zakup publikacji i materiałów bibliotecznych.

2.5. Wydatki majątkowe

W ustawie budżetowej na 2013 r. wydatki majątkowe zaplanowane zostały na poziomie 12.532 tys. zł. w trakcie roku plan wydatków zwiększono do kwoty 16.291 tys. zł, a zrealizowano w wysokości 16.233 tys. zł, tj. 129,5% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 99,6% w relacji do planu po zmianach. Wydatki majątkowe w 2013 r. były wyższe od wydatków przeznaczonych na ten cel w 2012 r. o 4.134 tys. zł.

Największe wydatki majątkowe zaplanowano w dziale 853 *Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej*, rozdziale 85336 *OHP* – 6.627 tys. zł, w ciągu roku wydatki zwiększono do kwoty 10.629 tys. zł, a wykonanie wyniosło 10.628 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach. Wykonane wydatki majątkowe w tym rozdziale stanowiły 65,5% łącznej kwoty wydatków majątkowych.

W dziale 750 *Administracja publiczna*, zaplanowane wydatki w kwocie 5.680 tys. zł w ciągu roku zmniejszono do 5.438 tys. zł, a wykonanie wyniosło 5.384 tys. zł (33,2% ogółu wydatków i 99% w relacji planu po zmianach).

W dziale 921 *Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego*, rozdziale 92116 *Biblioteki*, wydatki majątkowe wyniosły 221 tys. zł, tj. 98,2% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i planie po zmianach.

Największe wydatki w kwocie 13.143 tys. zł poniesiono na inwestycje budowlane, w ramach których przebudowano, rozbudowano i wyremontowano 10 obiektów Ochotniczych Hufców Pracy oraz pomieszczenia MPiPS. Pozostałą kwotę 3.090 tys. zł wydatkowano na zakupy inwestycyjne niezwiązane z budownictwem, za którą zakupiono m.in. wyposażenie do oddawanych i remontowanych obiektów OHP, 3 samochody, w tym jeden dostawczy dla OHP oraz urządzenie umożliwiające przetwarzanie treści drukowanych na dźwięk dla Głównej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, w związku z rozszerzeniem jej działalności o księgozbiór dla osób niewidomych i słabowidzących.

2.6. Współfinansowanie projektów z udziałem środków UE

Na współfinansowanie projektów z udziałem środków z UE ustawa budżetowa przewidywała środki w wysokości 113.459 tys. zł, w planie po zmianach zwiększono je do kwoty 145.921 tys. zł, a wykonanie wyniosło 117.704 tys. zł, czyli ukształtowało się na poziomie o 19,3% niższym w relacji do planu po zmianach. Wykonanie planu dotacji celowych w ramach programów z udziałem środków europejskich w dziale 150 (rozdział 15011, § 2009) wyniosło zaledwie 73,4% budżetu po zmianach, głównie z powodu dokonanych przez beneficjentów zwrotów części niewykorzystanych środków, przesunięcia na początek 2014 r. wypłat pierwszych transz dofinansowania w ramach projektów konkursowych PO KL oraz opóźnień w rozpoczęciu części projektów.

Nie zostały w dużym stopniu wykorzystane dotacje celowe w ramach programów z udziałem środków europejskich w dziale 750 (rozdział 75071, § 2009); plan zwiększono z 12.706 tys. zł do 14.222 tys. zł, a wydatkowano 9.453 tys. zł, tj. 74,4% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 66,5% w relacji do budżetu po zmianach. Niski poziom wykonania wynikał głównie z trudności z pozyskaniem realizatorów projektów pilotażowych.

2.7. Dotacje celowe

Dotacje celowe w części 31 zaplanowano w ustawie budżetowej w ramach wydatków na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE na poziomie 74.254 tys. zł, z tego w dziale 150 – 61.548 tys. zł oraz w dziale 750 – 12.706 tys. zł. w ciągu roku dotacje zwiększono do kwoty 98.898 tys. zł, z której wydatkowano 78.607 tys. zł, tj. 79,5% w relacji do planu po zmianach. Dotacje celowe stanowiły wkład krajowy w zakresie programów finansowanych z udziałem środków europejskich i płatności w ramach budżetu środków europejskich.

2.8. Zobowiązania

Na koniec 2013 r. zobowiązania w części 31 wyniosły 14.587 tys. zł i w porównaniu z 2012 r. były wyższe o 1.509 tys. zł, tj. o 11,5%. Główną pozycję stanowiły zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego (wraz ze składnikami pochodnymi od wynagrodzeń) dla pracowników Ministerstwa oraz podległych i nadzorowanych jednostek budżetowych, stanowiące 87,9% wszystkich zobowiązań (12.829,6 tys. zł). Wzrost poziomu zobowiązań na dzień 31 grudnia 2013 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2012 r., wynikał ze

zobowiązania Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, mającego związek z fakturą na kwotę 1.612,9 tys. zł, której termin płatności przypadał na dzień 15 stycznia 2014 r. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

2.9. Wykonanie zadań

W części 31 Ministerstwo, wraz z jednostkami podległymi i nadzorowanymi, realizowało w 2013 r. budżet zadaniowy w ramach pięciu następujących funkcji: 3. *Edukacja, wychowanie i opieka*, 14. *Rynek pracy*, 15. *Polityka zagraniczna*, 17. *Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju* i 22. *Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna*.

Zakładane na 2013 r. wartości mierników dla czterech działań, realizowanych przez MPiPS wraz z jednostkami podległymi i nadzorowanymi, przekroczyły planowane wielkości:

- Działanie 3.1.2.2. *Wspieranie systemu kształcenia ogólnego i wychowania, promowanie uczenia się przez całe życie*. Plan według ustawy budżetowej – ok. 43 tys., a wykonanie ok. 59,3 tys. osób;
- działanie 3.1.7.5. *Realizacja działań opiekuńczo-wychowawczych wobec młodzieży zagrożonej marginalizacją i wykluczeniem społecznym* – plan ok. 60 tys., wykonanie ok. 60,9 tys. osób;
- działanie 14.1.4.1. *Wspomaganie młodzieży w zdobyciu zatrudnienia* – plan ok. 211,1 tys., wykonanie ok. 217,2 tys. osób;
- działanie 14.1.4.3. *Wsparcie młodzieży w kształtowaniu indywidualnej kariery zawodowej i uzyskaniu kwalifikacji zawodowych* – plan ok. 380,8 tys., wykonanie ok. 467 tys. osób.

Było to m.in. wynikiem: zintensyfikowania działań przez OHP i objęcia kształceniem (szkoleniem kursowym) większej liczby osób, większego zainteresowania młodzieży procesem wsparcia i poradnictwa zawodowego oraz podjęcia przez OHP współpracy z instytucjami działającymi na rzecz młodzieży w zakresie prowadzenia zajęć, szczególnie dla młodzieży wymagającej wsparcia w wejściu na rynek pracy.

Wartość miernika dla działania 17.2.9.1 *Pełnienie funkcji Instytucji Pośredniczącej*, określona na poziomie 86% osiągnęła wskaźnik 72,4%, czego przyczyną było skumulowanie wydatków pozostających do realizacji w 2013 r. w Działaniach 1.1 i 1.2 PO Kapitał Ludzki, trudności w dotrzymanywaniu terminów wskazanych w harmonogramach realizacji projektów oraz wstrzymanie przez Instytucję Zrządzającą PO Kapitał Ludzki certyfikacji wydatków zatwierdzonych w projektach systemowych PARP w Działaniu 2.1 i 2.2 PO Kapitał Ludzki na kwotę 63,4 mln zł.

2.10. Program wieloletni Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy II etap

Na finansowanie w 2013 r. programu wieloletniego *Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy II etap*¹⁸, z części 31 przeznaczono kwotę 21 mln zł. w ramach tego programu Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy wykonał w 2013 r. 94 zadania dotyczące opracowania innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych i technicznych, ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich oraz nowych wyrobów, technologii, metod i systemów zarządzania, których wykorzystanie przyczyni się do znaczącego ograniczenia liczby osób zatrudnionych w warunkach narażenia na czynniki niebezpieczne, szkodliwe i uciążliwe oraz ograniczenie związanych z nimi wypadków przy pracy, chorób zawodowych i wynikających z tego strat ekonomicznych i społecznych.

3. Wydatki budżetu środków europejskich

Dane o wydatkach budżetu środków europejskich w części 31 przedstawiono w zał. nr 4.

NIK ocenia pozytywnie wykonanie wydatków budżetu środków europejskich w części 31 *Praca*.

W ustawie budżetowej na rok 2013 zaplanowano wydatki budżetu środków europejskich na 683.669 tys. zł, które w ciągu roku zwiększono do 1.432.025 tys. zł, tj. o 748.356 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło

¹⁸ Program ustanowiony uchwałami Rady Ministrów Nr 117/2007 z 3 lipca 2007 r. i Nr 154/2010 z 21 września 2010 r. na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej. I etap realizowany był w latach 2008–2010, a II – w latach 2011–2013. Zgodnie z uchwałą ustanawiającą II etap, na jego realizację przeznaczono 93,5 mln zł, z tego: MPiPS – 62 mln zł i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – 31,5 mln zł.

1.381.920 tys. zł, co stanowiło 96,5% budżetu po zmianach i 202,1% w relacji do kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Środki z budżetu środków europejskich przeznaczono na realizację PO Kapitał Ludzki i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Realizacja wydatków w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej była następująca:

3.1. Dział 150 Przetwórstwo przemysłowe

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2013 wydatki w kwocie 302.047 tys. zł, w ciągu roku zwiększono do 370.969 tys. zł. Wydatkowano 362.313 tys. zł, co stanowiło 120% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 97,7% w relacji do planu po zmianach.

Wydatki w dziale 150 przeznaczono na realizację projektów w ramach PO Kapitał Ludzki. na płatności dla PARP¹⁹ wydatkowano (realizacja projektów w ramach Działań 2.1 *Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki* i 2.2 *Wsparcie dla systemu adaptacyjności kadr PO Kapitał Ludzki*) – 205.305 tys. zł, co stanowiło 105,9% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej (193.874 tys. zł) i 97,4% planu po zmianach (210.832 tys. zł). na poziom wykonania wpływ miały opóźnienia w podpisaniu umów, niższe płatności w stosunku do pierwotnych harmonogramów, zwroty niewykorzystanych środków, a także przedłużające się procedury postępowania przetargowych oraz oszczędności powstałe w wyniku rozstrzygniętych przetargów.

Wydatki na dotacje dla beneficjentów wyłonionych w konkursach PO Kapitał Ludzki wyniosły 157.008 tys. zł, czyli 145,1% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej (108.173 tys. zł) i 98% planu po zmianach (160.137 tys. zł). w 2013 r. podpisano 288 umów z beneficjentami wyłonionymi w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r. i 2013 r. Przyczynami niewykorzystania w pełni zaplanowanych kwot były korekty (oszczędności) na projektach, zwroty nieprawidłowo wydatkowanych środków, zmiany harmonogramów płatności, skutkujące przesunięciem wypłat na początek 2014 r. oraz opóźnienia w rozpoczęcia części projektów.

W wyniku badania wydatków na kwotę 36.892,9 tys. zł nie stwierdzono ponoszenia wydatków niekwalifikowalnych. Dotacje przekazywano na podstawie umów sporządzonych zgodnie z obowiązującymi wymogami²⁰, a zabezpieczeniem zwrotu nieprawidłowo wydatkowanych środków, w przypadku organizacji niebędących jednostkami samorządu terytorialnego, były weksle in blanco. Płatności przekazywano zgodnie z obowiązującymi harmonogramami, a rozliczenie następowało zgodnie z przyjętymi procedurami.

Kontrola dokumentacji dotyczącej 26 z 288 zawartych umów o dofinansowanie projektów wyłonionych po przeprowadzeniu konkursów (w ramach Działania 1.5. *Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego*, Poddziałania 5.4.2. *Rozwój dialogu obywatelskiego* i 5.5.2. *Wzmocnienie uczestników dialogu społecznego*) wykazała, że przy rozpatrywaniu wniosków i podpisywaniu umów naruszono *Zasady dokonywania wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*. w przypadku prowadzenia negocjacji w formie pisemnej, strony negocjacji odnoszą się do stanowiska strony w terminie 5 dni licząc od dnia jego otrzymania²¹. Zgodnie z tymi zasadami, w terminie 10 dni od wpływu do IOK wszystkich wymaganych i poprawnie sporządzonych załączników, IOK dokonuje ich weryfikacji i przesyła projektodawcy opatrzone parafami dwa egzemplarze umowy²². Ustalono, że w 4 sprawach nie dochowano terminu w procesie negocjacyjnym, a przekroczenie wynosiło od 1 do 5 dni, natomiast w odniesieniu do 10 beneficjentów nie został dotrzymany 10-dniowy termin na weryfikację, nadesłanych przez projektodawcę wymaganych i poprawnie sporządzonych załączników i przesłania do realizatora projektu dwóch egzemplarzy umowy o dofinansowanie. Przekroczenie terminu wyniosło od 1 dnia do 14 dni.

¹⁹ Rozdział 15012 *Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości*. na podstawie umowy z 1 lutego 2013 r. zawartej między Ministrem Pracy i Polityki Społecznej i Prezesem PARP (wraz z późniejszymi aneksami), Ministerstwo udzieliło dotacji celowej z budżetu państwa dla PARP na współfinansowanie Działań 2.1 i 2.2 w ramach Priorytetu II i na realizację Działania 10.1 w Priorytecie X na 2013 r. w zakresie środków europejskich płatności realizowane były na podstawie upoważnienia Ministra Pracy i Polityki Społecznej dla PARP jako Instytucji Pośredniczącej II stopnia (Instytucji Wdrażającej).

²⁰ Art. 206 ust. 2 ustawy o finansach publicznych oraz wzór stanowiący zał. do *Zasad Finansowania PO Kapitał Ludzki*.

²¹ Pkt 6.12.11 *Zasad dokonywania wyboru projektów w ramach PO Kapitał Ludzki*.

²² Jak wyżej – pkt 6.13.6.

W świetle powyższych ustaleń kontroli, wniosek pokontrolny NIK przedstawiony Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej w wystąpieniu po kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r., dotyczący wyeliminowania błędów formalnych w procedurze konkursowej na etapie podpisywania umów w ramach PO Kapitał Ludzki, jest więc nadal aktualny. Wprawdzie wprowadzono procedury pozwalające na bieżące monitorowanie procedury podpisywania umów, to jednak nie zadziałały one w praktyce, o czym świadczy utrzymujący się na tym samym poziomie od dwóch lat wskaźnik opóźnień (62,5%) w przekazywaniu beneficjentom umów o dofinansowanie projektów.

3.2. Dział 750 Administracja publiczna

Ujętą w ustawie budżetowej na 2013 r. kwotę 175.281 tys. zł w ciągu roku zwiększono do 194.485 tys. zł, zaś wykonanie wyniosło 154.650 tys. zł, tj. 88,2% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej i 79,5% w relacji do budżetu po zmianach. Środki przeznaczono na finansowanie, realizowanych przez CRZL, projektów systemowych w ramach Priorytetu i *Zatrudnienie i integracja społeczna*²³.

Niepełne wykorzystanie środków miało głównie związek z trudnościami w naborze gmin i powiatów do realizacji programów pilotażowych, co spowodowało konieczność przeprowadzenia naboru uzupełniającego, a także przedłużającymi się procedurami wyboru wykonawców, w związku z postępowaniami odwoławczymi.

3.3. Dział 853 Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej

Założone w ustawie budżetowej wydatki w wysokości 206.650 tys. zł zwiększono w ciągu roku do 866.571 tys. zł. Plan zrealizowano w kwocie 864.957 tys. zł, tj. w 419,2% w relacji do kwoty środków ujętych w ustawie budżetowej i 99,8% – budżetu po zmianach. Środki wydatkowano na finansowanie projektów w ramach PO Kapitał Ludzki i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Fundusz Pracy

Dane o wykonaniu w 2013 r. planu finansowego Funduszu Pracy przedstawiono w zał. nr 5.

1. Przychody

NIK pozytywnie ocenia wykonanie w 2013 r. planu przychodów Funduszu Pracy.

Przychody, zaplanowane w wysokości 10.482.517 tys. zł, zrealizowano w kwocie 10.139.830 tys. zł, co stanowiło 96,7% planu. w porównaniu z wykonaniem w 2012 r. były one niższe o 9,7%.

Główną pozycją w strukturze przychodów były wpływy z obowiązkowej składki na Fundusz Pracy, które wyniosły 8.954.795 tys. zł, tj. 89,1% planu i stanowiły 88,3% ogółu przychodów. Środki z Unii Europejskiej, stanowiące głównie refundację z tytułu finansowania projektów systemowych powiatowych urzędów pracy, stanowiły 8,2% ogółu przychodów i wyniosły 833.474 tys. zł.

Pozostałe przychody w kwocie 351.561 tys. zł (3,5% ogółu przychodów) pochodziły m.in. z odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach bankowych – 212.385 tys. zł, zwrotów środków Funduszu na rachunki urzędów pracy i dysponenta w ramach rozliczeń kwot z lat ubiegłych – 122.004 tys. zł, zwrotów z tytułu zasiłków transferowych – 14.602 tys. zł oraz wpłat z tytułu kar i grzywien – 2.570 tys. zł.

2. Wydatki

NIK ocenia pozytywnie wykonanie w 2013 r. planu wydatków Funduszu Pracy.

Zaplanowane w ustawie budżetowej wydatki w wysokości 10.803.963 tys. zł zrealizowano w kwocie 11.056.774 tys. zł, tj. 102,3% w relacji do planu i 96,9% – planu po zmianach (11.408.978 tys. zł). w stosunku do wykonania w 2012 r. (9.633.520 tys. zł), zrealizowane wydatki były wyższe o 1.423.254 tys. zł, tj. o 14,8%.

²³ Rozdział 75071 *Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich*.

W strukturze wydatków głównymi pozycjami były: aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (42,1%), zasiłki dla bezrobotnych (33%) oraz zasiłki i świadczenia przedemerytalne (19,3%).

2.1. Wydatki na zasiłki dla bezrobotnych i inne świadczenia

W 2013 r. wydatki te wyniosły 5.943.766 tys. zł (53,8% ogółu wydatków). Były wyższe od poniesionych w poprzednim roku o 619.157 tys. zł, tj. o 11,6%. Wydatki w ramach poszczególnych pozycji były następujące:

- **zasiłki dla bezrobotnych** wraz ze składką na ubezpieczenie społeczne: 3.653.200 tys. zł, tj. 95,5% planu po zmianach; były one o 249.721 tys. zł (o 7,3%) wyższe od wykonania w 2012 r. (3.403.479 tys. zł);
- **zasiłki i świadczenia przedemerytalne**: 2.134.484 tys. zł, tj. 99,3% planu po zmianach; zrealizowane wydatki były o 346.149 tys. zł (o 19,4%) wyższe od wykonania w 2012 r. (1.788.335 tys. zł);
- **dotatki aktywizacyjne**: 121.122 tys. zł, tj. 91,8% planu po zmianach; w porównaniu z wykonaniem w 2012 r. (108.188 tys. zł) były one wyższe o 12.934 tys. zł (o 12%);
- **świadczenia integracyjne**: 34.960 tys. zł, tj. 97,1% planu po zmianach; były one o 10.353 tys. zł wyższe od wykonania w 2012 r. (5.324.609 tys. zł).

2.2. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

W 2013 r. na ten cel przeznaczono 4.650.200 tys. zł, co stanowiło 97,6% planu po zmianach. w porównaniu z wykonaniem w 2012 r. (3.874.557 tys. zł), zrealizowane wydatki były wyższe o 775.643 tys. zł, tj. o 20%. w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu największe kwoty przeznaczono na:

- **refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej**: 1.329.156 tys. zł (100% planu po zmianach i 28,6% wydatków na aktywne formy);
- **stypendia**: 1.240.755 tys. zł (99,8% planu po zmianach i 26,7% wydatków na aktywne formy);
- **specjalizacja oraz realizacja staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek i położnych**: przekazano 835.329 tys. zł (100% planu po zmianach i 18% wydatków na aktywne formy)²⁴;
- **dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników**: 271.613 tys. zł (98,2% planu po zmianach i 5,8% wydatków na aktywne formy);
- **refundację wynagrodzeń i składek za młodocianych pracowników**: 225.253 tys. zł (99,9% planu po zmianach i 4,8% wydatków na aktywne formy).

Na wynagrodzenia, składki, nagrody, dodatki do wynagrodzeń i odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych dla pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy oraz Ochotniczych Hufców Pracy przewidziano w ustawie budżetowej 189.000 tys. zł, a w planie po zmianach 187.578 tys. zł. Wydatki w tej pozycji stanowiły 1,6% wydatków ogółem i wyniosły 176.556 tys. zł, tj. 94,1% planu po zmianach.

Na wydatki inwestycyjne zaplanowano 60.000 tys. zł, a w planie po zmianach – 54.310 tys. zł. Wykonanie wyniosło 34.390 tys. zł, tj. 63,3% planu po zmianach i 0,3% wydatków ogółem.

W pozycji *Pozostałe wydatki* ujęto w ustawie budżetowej 309.898 tys. zł, a w planie po zmianach 259.728 tys. zł. Wydatki wyniosły 244.711 tys. zł, co stanowiło 94,2% planu po zmianach i 2,2% wydatków ogółem.

3. Zamówienia publiczne

W 2013 r. dysponent Funduszu Pracy przeprowadził 6 postępowań z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, w wyniku których zawarto umowy na łączną kwotę 36.013,5 tys. zł (umowy finansowane

²⁴ Zadanie realizowane na podstawie art. 108 ust. 1e ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

w całości lub części ze środków Funduszu Pracy). w trybie z wolnej ręki przeprowadzono jedno postępowanie, natomiast pozostałe zamówienia przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego. na realizację tych umów wydatkowano w 2013 r. 8.346,1 tys. zł. Badaniem objęto 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o największej wartości sfinansowane ze środków Funduszu Pracy, pod kątem prawidłowości wyboru trybu wyłonienia wykonawcy i przeprowadzenia postępowania.

Dla przeprowadzenia, w trybie z wolnej ręki, postępowania nr 29/DI/WR/2013 podano podstawę prawną wskazującą, że przyczyną jest ochrona praw wyłącznych²⁵, wynikających z odrębnych przepisów, natomiast jako uzasadnienie faktyczne – iż tylko jeden system informatyczny, według stanu na dzień sporządzenia wniosku o udzielenie zamówienia, posiadał świadectwo zgodności z obowiązującą wersją opisu wymagań dla oprogramowania przeznaczonego dla publicznych służb zatrudnienia²⁶ (oprogramowanie *Syriusz^{Std}* firmy Sygnity SA).

W ocenie NIK, wymóg uzyskania świadectwa zgodności z obowiązującą wersją opisu wymagań dla oprogramowania przeznaczonego dla publicznych służb zatrudnienia, stanowi istotną barierę dla nowych podmiotów, zainteresowanych oferowaniem swoich produktów. Znaczne koszty przygotowania takiego systemu (cechującego się m.in. obszerną funkcjonalnością, znaczną liczbą użytkowników końcowych i rozbudowanymi powiązaniem między poszczególnymi komponentami i z systemami zewnętrznymi), a także brak gwarancji uzyskania określonego poziomu sprzedaży powodują, że podmioty te nie są zainteresowane podjęciem współpracy. w konsekwencji Ministerstwo nie może przeprowadzić konkurencyjnej procedury wyboru dostawcy oprogramowania i jest zobowiązane do jego zakupu u dostawcy, którego pozycja rynkowa pozwala mu na znaczną swobodę w zakresie ustalania ceny.

4. Należności i zobowiązania

Według stanu na koniec 2013 r. należności wyniosły 202.139 tys. zł i w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2012 r. były wyższe o 18,7%. Najwyższe należności wystąpiły w pozycji pozostałe należności – 183.637 tys. zł, w tym z tytułu rozliczenia składki na Funduszu Pracy – 74.882 tys. zł, innych należności – 66.137 tys. zł oraz z tytułu pozostałych dochodów (przypisane zwroty z rozliczeń z okresów poprzednich) – 32.660 tys. zł.

Nie wystąpiły należności przeterminowane. Jednostki Publicznych Służb Zatrudnienia wykazały umorzenia na łączną kwotę 3.532 tys. zł, co w porównaniu z 2012 r. oznacza ich zmniejszenie o 20,1% (o 887 tys. zł). Umorzenia należności, w całości lub w części, dokonuje starosta, po wystąpieniu jednej z ustawowych przesłanek oraz po zasięgnięciu opinii powiatowej rady zatrudnienia²⁷. Umorzenia dotyczyły głównie należności z tytułu wypłaconych i niezwróconych pożyczek, odsetek, nienależnie pobranych świadczeń, nieprawidłowo wydatkowanych środków na podjęcie działalności gospodarczej oraz na doposażenie i wyposażenie stanowiska pracy.

Zobowiązania ogółem wyniosły na koniec 2013 r. 89.602 tys. zł i w porównaniu ze stanem na koniec 2012 r. zmniejszyły się o 5.007 tys. zł, tj. o 5,3%. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły. Zobowiązania wobec ZUS w kwocie 45.436 tys. zł stanowiły 50,7% ogółu zobowiązań.

Stan Funduszu Pracy na koniec 2013 r. wyniósł 6.415.429 tys. zł, tj. 104,3% planu po zmianach. w porównaniu ze stanem na koniec 2012 r. był niższy o 916.944 tys. zł (o 12,5%) i obejmował:

- środki pieniężne – 6.302.892 tys. zł (103,8% planu), tj. 954.079 tys. mniej niż na koniec 2012 r.;
- należności – 202.139 tys. zł (112,3% planu), w tym pożyczki – 18.502 tys. zł;
- zobowiązania – 89.602 tys. zł (89,6% planu).

Należności przeterminowanych lub wynikających z niepełnej egzekucji przychodów oraz zobowiązań wymagalnych nie stwierdzono.

²⁵ Art. 67 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy Prawo zamówień publicznych.

²⁶ Świadectwo wydane na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2011 r. w sprawie systemów teleinformatycznych stosowanych w publicznych służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2011 r. Nr 130, poz. 754), zwanego dalej *rozporządzeniem w sprawie systemów teleinformatycznych*.

²⁷ Art. 76 ust. 7 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Stan Funduszu Pracy na koniec 2013 r. zmniejszył się o 916,9 tys. zł w porównaniu z analogicznym stanem na koniec 2012 r., jednak – zdaniem NIK – w dalszym ciągu brak jest merytorycznego uzasadnienia dla utrzymania w ciągu roku tego stanu na poziomie przekraczającym 5 mld zł, z punktu widzenia obsługi finansowej realizowanych zadań ustawowych. Uwagę tę potwierdza wysokość uzyskanych w 2013 r. przychodów z tytułu odsetek od zarządzania terminowego i *overnight* wynoszących łącznie 189,8 mln zł.

5. Wykonanie zadań

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przekazało Ministrowi Finansów projekt planu finansowego Funduszu Pracy w układzie zadaniowym w dniu 17 sierpnia 2012 r. w projekcie (część C formularza PFC) nie zdefiniowano jednak celów i mierników w zadaniu 14.1 oraz w podzadaniach 14.1.1, 14.1.3 i 14.1.4. (cele i mierniki zdefiniowano jedynie dla działań 14.1.3.2 i 14.1.3.3.)²⁸.

Ze środków Funduszu Pracy realizowano w 2013 r. jedno zadanie 14.1 *Wspieranie zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu*. Jego celem było zmniejszenie bezrobocia, m.in. przez: działania systemowe związane z tworzeniem ram prawnych rynku pracy; koordynację i podnoszenie jakości pracy publicznych służb zatrudnienia; tworzenie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej; działania związane z budową, utrzymaniem i rozwojem systemu teleinformatycznego publicznych służb zatrudnienia. Zadanie obejmowało także zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz pomoc beneficjentom w powrocie na rynek pracy, jak również finansowanie zasiłków i świadczeń dla osób bezrobotnych. Jako miernik przyjęto stopę bezrobocia rejestrowanego, a przewidywaną wartość miernika na koniec roku budżetowego – 13%. Miernik nie został osiągnięty – wykonanie 13,4%, przy realizacji planu wydatków na poziomie 11.056.773,6 tys. zł, co stanowiło 96,9% planu. Podstawową przyczyną nieosiągnięcia wartości miernika było spowolnienie gospodarcze.

W ramach wspomnianego zadania realizowano trzy podzadania: 14.1.1. *Wspieranie i modernizacja publicznych służb zatrudnienia*, 14.1.3. *Wspieranie aktywizacji osób bezrobotnych* i 14.1.4. *Zatrudnienie oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu młodzieży*.

Dla podzadania 14.1.3. ustalono miernik (wskaźnik zatrudnienia po zakończeniu uczestnictwa w programach aktywnych), dla którego – na dzień sporządzenia sprawozdania Rb-BZ2 (15 marca 2014 r.²⁹) – nie były dostępne dane o jego wykonaniu (przewidywana dostępność – maj 2014 r.). Tymczasem zgodnie z obowiązującymi zasadami³⁰, przyjęte przez dysponenta mierniki powinny zapewniać uzyskiwanie danych w takim terminie, aby możliwe było terminowe złożenie sprawozdania z realizacji budżetu zadaniowego.

Wykonanie mierników dla pozostałych podzadań było następujące: dla podzadania 14.1.1. miernikiem był wskaźnik wzrostu liczby osób zaktywizowanych w stosunku do roku poprzedniego, a jego wykonanie wyniosło 7,9% przy planie 7%, natomiast w podzadaniu 14.1.4. miernikiem była liczba młodocianych pracowników objętych refundacją, a wykonanie wyniosło ok. 127,9 tys. pracowników, tj. 85,3% planu (150 tys.).

6. Realizacja Krajowego Programu Reform

W dniu 30 kwietnia 2013 r. Rada Ministrów przyjęła *Krajowy program reform Aktualizacja 2013/2014*, który określa, w jaki sposób Polska będzie w latach 2013-2014 realizować cele strategii *Europa 2020*. Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej przypisane zostało m.in. zadanie pn. *Reforma polityki rynku pracy*, w ramach którego przewidziano nowelizację ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i wdrożenie nowych rozwiązań mających na celu poprawę jakości i efektywności usług świadczonych przez urzędy pracy.

Projektowane rozwiązania zakładały m.in. zwiększenie roli samorządu województwa w polityce rynku pracy, zmianę w sposobie dystrybuowania środków Funduszu Pracy, uzależnienie przyznania środków na aktywizację

²⁸ Por. ust. 89, w związku z ust. 50, zał. nr 66 do rozporządzenia wskazanego w przypisie 16.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

³⁰ Por. zał. nr 66 (rozdział 6 Budżet zadaniowy, ust. 78, pkt 4 lit g) rozporządzenia wskazanego w przypisie 16.

bezrobotnych i na wynagrodzenia pracowników powiatowych urzędów pracy od efektów ich działania, a także angażowanie środków Funduszu Pracy w projekty realizowane ze środków unijnych. Ponadto założono poprawę efektywności działania urzędów pracy, przez wzmacnianie zindywidualizowanego podejścia w świadczeniu usług na rzecz bezrobotnych (m.in. profilowanie bezrobotnych, wprowadzenie zlecenia usług aktywizacyjnych oraz nowej formuły współpracy między powiatowymi urzędami pracy i gminami). w harmonogramie zaplanowano m.in., że nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wejdzie w życie 1 stycznia 2014 r., a przyjęcie ustawy nastąpi w IV kwartale 2013 r. Tymczasem projekt tej ustawy wpłynął do Sejmu w dniu 18 listopada 2013 r., a podpisanie znowelizowanej ustawy przez Prezydenta RP nastąpiło z końcem kwietnia 2014 r.

7. Inne ustalenia kontroli

W 2013 r. z Funduszu Pracy średniomiesięcznie wypłacano zasiłki dla ok. 336,8 tys. bezrobotnych, tj. dla ok. 13,3 tys. (o 4,1%) więcej niż w 2012 r., natomiast z tytułu zasiłków i świadczeń przedemerytalnych wypłacono 2.100.847,4 tys. zł, tj. więcej o 253,4 tys. zł (o 12,1%)³¹.

Przeznaczenie większych, w porównaniu z 2012 r., środków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (o 20%) spowodowało, że urzędy pracy w 2013 r. objęły aktywizacją zawodową większą liczbę osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W 2013 r. ze wsparcia skorzystało ok. 475,7 tys. osób, tj. więcej o ok. 34,9 tys. (o 7,9%), niż w 2012 r. NIK zwraca uwagę, że mimo objęcia wsparciem większej liczby osób, liczba bezrobotnych pozostających w ewidencji urzędów pracy wzrosła na koniec 2013 r. do ok. 2.157,8 tys. osób, tj. o ok. 21,1 tys. (o 1%).

W 2013 r. w urzędach pracy zarejestrowało się ok. 2.709,4 tys. osób, tj. o ok. 54,5 tys. więcej niż w 2012 r. (wzrost o 2,1%), a z ewidencji bezrobotnych wyłączono ok. 2.688,2 tys. osób (wzrost o ok. 187,3 tys. osób, tj. o 7,5%).

W 2013 r. zgłoszono 874,1 tys. ofert pracy, co w porównaniu do 2012 r. oznacza wzrost o 11,1% (o 87,1 tys. ofert). Dotyczył on zarówno ofert pracy subsydiowanej (o 23,3 tys., tj. o 7,3%), jak i niesubsydiowanej (o 63,8 tys., tj. o 13,7%).

Liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji w 2013 r. z powodu podjęcia pracy zwiększyła się o ok. 166.501 tys. osób, tj. o 15,2% i wyniosła ok. 1.262,9 tys. osób. Należy zaznaczyć, że wzrost dotyczył zarówno pracy niesubsydiowanej (o ok. 156 tys. osób, tj. o 16,3% w stosunku do 2012 r.), jak i subsydiowanej (wzrost o ok. 10,5 tys., tj. o 7,5%). Ogółem ok. 1.113,2 tys. osób podjęło pracę niesubsydiowaną, zaś ok. 149,7 tys. pracę subsydiowaną.

W ramach prac interwencyjnych zatrudniono w 2013 r. ok. 33,9 tys. osób (wzrost o ok. 2,5 tys., tj. o 8%), natomiast roboty publiczne podjęło ok. 32,6 tys. osób (wzrost o ok. 2,1 tys. osób, tj. o 7,1%). Z powodu rozpoczęcia szkolenia ze statystyki bezrobotnych wyłączono ok. 84,9 tys. osób (wzrost o 6,7%), zaś staże rozpoczęło ok. 194,2 tys. bezrobotnych (wzrost o 11,2%). Z kolei przygotowanie zawodowe dorosłych rozpoczęło ok. 0,4 tys. osób bezrobotnych, tj. o 20,3% więcej niż w 2012 r. Wzrosła również liczba bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu otrzymania dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. w 2013 r., w związku z otrzymaniem dotacji, odpływ z bezrobocia wyniósł ok. 46,2 tys. osób (1,7% odpływu) i był o ok. 6 tys. osób, tj. o 15% wyższy niż rok wcześniej. w wyniku refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego odpływ wyniósł ok. 33 tys. bezrobotnych (1,2% wyłączeń w 2013 r.) i był niższy niż w poprzednim roku o ok. 1,1 tys. osób (o 3,2%).

8. Ustalenia innych kontroli

W II i III kwartale 2013 r. NIK przeprowadziła kontrolę pn. *Aktywizacja zawodowa i łagodzenie skutków bezrobocia osób powyżej 50. roku życia*³² w jej wyniku stwierdzono, że bezrobotni z grupy 50+ nie otrzymują od państwa skutecznej pomocy w znalezieniu trwałego zatrudnienia. Jedynie nieliczni znajdują stałą pracę. Dla większości

³¹ Dane według sprawozdań MPiPS-02 i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

³² Informacja o wynikach kontroli aktywizacji zawodowej i łagodzenia skutków bezrobocia osób powyżej 50. roku życia (nr 176/2013/P/13/111/KPS), Warszawa styczeń 2014 r.

efekty programów aktywizacji zawodowej i łagodzenia skutków bezrobocia, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, są krótkotrwałe i nie spełniają swojej podstawowej roli, jaką jest doprowadzenie do trwałego wyjścia z bezrobocia. Powiatowe urzędy pracy oferują najmniej atrakcyjne oferty, w większości na podstawie umowy cywilnoprawnej za minimalną płacę. Po ich rozwiązaniu osoby takie ponownie rejestrują się jako bezrobotne i znów poddawane są działaniom aktywizującym.

Stwierdzono, że najmniej efektywną formą były staże. Zatrudnienia nie znalazła ponad połowa ich uczestników (55%). Pozostali zostali zatrudnieni na podstawie umów krótkoterminowych i większość (75%) po ich wygaśnięciu musiała ponownie zarejestrować się w urzędach. Podobnie nieprzydatne okazały się szkolenia – na 691 osób objętych szkoleniem (poza osobami, które podjęły działalność gospodarczą, jako kolejną formę aktywizacji po szkoleniu) – zaledwie 40 znalazło zatrudnienie, które można powiązać z jego tematyką. w przypadku przyznania bezrobotnemu środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej ponad połowa założonych w ten sposób firm nie przetrwała. Te, które działały, nie osiągały zakładanych przychodów i zysków. Ich działalność ograniczała się jedynie do opłacania minimalnych składek na ubezpieczenie społeczne. Urzędy nie sprawdzały ponadto, czy beneficjenci wywiązują się z zobowiązań zadeklarowanych w biznesplanach. Stosunkowo najbardziej skuteczne okazało się refundowanie pracodawcy kosztów wyposażenia stanowiska pracy. Osoby zatrudnione dzięki temu instrumentowi rynku pracy pracowały przez wymagane dwa lata. Jednak tylko 40% z nich kontynuowało pracę. Większość (60%) musiała się zarejestrować ponownie jako bezrobotni, podczas gdy ich niedawni pracodawcy składali nowe wnioski o refundację.

Z ustaleń kontroli wynika, że Minister Pracy i Polityki Społecznej stosuje nieadekwatne wskaźniki do pomiaru skuteczności programów aktywizujących. Ukształtowany w połowie lat 90. wskaźnik efektywności zatrudnienia (mierzony odsetkiem osób, które uzyskały pracę w ciągu trzech miesięcy od zakończenia stażu czy szkolenia) nie uwzględnia współczesnych realiów dla osób w grupie 50+. Obecnie przeważają oferty pracy krótkoterminowej. Po zakończeniu umowy przedsiębiorcy zwykle ponownie składają oferty w urzędzie pracy, a pracownicy ponownie rejestrują się jako bezrobotni – i znów poddawani są programom aktywizacyjnym.

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Dane o wykonaniu planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w 2013 r. przedstawiono w zał. nr 6.

1. Przychody

NIK ocenia pozytywnie wykonanie planu przychodów Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Fundusz w 2013 r. osiągnął przychody w kwocie 558.517 tys. zł, czyli niższe od planowanych o 6.303 tys. zł, co stanowiło 98,9% planu oraz niższe od osiągniętych w 2012 r. o 41.625 tys. zł (o 7,5%). na przychody Funduszu złożyły się składki od pracodawców³³ zrealizowane w kwocie 365.350 tys. zł (96,8% planu) oraz pozostałe przychody zrealizowane w kwocie 193.167 tys. zł (103,1% planu).

Największą pozycję, pod względem wielkości pozostałych przychodów, stanowiły pozostałe odsetki w kwocie 107.241 tys. zł (131% planu), na które złożyły się m.in. przypisane odsetki ustawowe od przeterminowanych wierzytelności oraz odsetki bankowe w kwocie 83.817 tys. zł (80,4% planu), głównie od środków przekazanych w zarządzanie Ministra Finansów. w 2013 r. uzyskane z tego tytułu odsetki wyniosły: 83.527 tys. zł od środków w zarządzaniu terminowym i 263 tys. zł od środków oddanych w zarządzanie *overnight*.

W załączniku do planu finansowego Funduszu na 2013 r. założono, że zwroty z tytułu wypłaconych świadczeń wyniosą 38.040 tys. zł. Z ustaleń kontroli wynika, że założenia te zrealizowano na znacznie wyższym poziomie.

³³ Art. 29 ust. 2 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Wysokość składki ustalana jest w ustawie budżetowej. w 2013 r., tak jak i rok wcześniej, wynosiła 0,10% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

Zwroty z tytułu wypłaconych świadczeń pracowniczych w 2013 r. wyniosły 76.463 tys. zł³⁴, co stanowiło 201% planu oraz 91% (84.262 tys. zł) w porównaniu z 2012 r.

Realizacja planu windykacji w 2013 r. wynosiła 76.463 tys. zł, co stanowiło wzrost o 101,2% w porównaniu z planem według ustawy budżetowej oraz 90,7% w relacji do 2012 r.

2. Wydatki

NIK ocenia pozytywnie wykonanie planu wydatków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Planowane wydatki na 2013 r. (265.415 tys. zł, plan po zmianie – 465.415 tys. zł) zostały wykonane w kwocie 184.847 tys. zł, co stanowiło 69,6% planu według ustawy budżetowej oraz 39,7% planu po zmianach. i tak:

- W stosunku do planu wydatków wynikających z ustawy budżetowej, **wydatki bieżące** stanowiły 69,5% (182.917 tys. zł), w tym pozostałe 67,7% (158.871 tys. zł), na które składały się m.in.: koszty poboru składki – 1.818 tys. zł (96,3%) oraz umorzenia nieściągalnych należności z tytułu wypłaconych świadczeń (obejmują one głównie umorzenia z tytułu odstąpienia od dochodzenia zwrotu wypłaconych świadczeń, dokonywane po wyczerpaniu wszelkich dopuszczalnych prawem procedur sądowych i egzekucyjnych oraz umorzenia środków trwałych) – 157.053 tys. zł (67,5%).
- **Wpłaty do budżetu państwa**, będące refundacją kosztów związanych z przejściem pracowników i zadań FGŚP przez dysponenta Funduszu, wyniosły 4.630 tys. zł, tj. 86,1% w relacji do planu (5.377 tys. zł).
- **Różne przelewy**, będące refundacją kosztów związanych z przejściem pracowników i zadań FGŚP przez marszałków województw, wyniosły 19.416 tys. zł, tj. 83,7% w relacji do planu (23.200 tys. zł).
- **Wydatki na inwestycje** zrealizowano w kwocie 154 tys. zł, co stanowiło 41,6% planu (370 tys. zł). Wykonanie planu na niskim poziomie miało głównie związek ze złożeniem przez wojewódzkie urzędy pracy wniosków o przyznanie środków na kwotę niższą od początkowo określonych potrzeb. w 2013 r., dla 13 spośród 16 urzędów, zapewniono w planie środki na zakupy i wydatki inwestycyjne w kwocie 370 tys. zł. Zgłoszenia obejmowały zakup sprzętu komputerowego, biurowego i oprogramowania oraz wydatki na modernizację pomieszczeń i sieci komputerowych.

W dniu 1 stycznia 2013 r. stan Funduszu wynosił 4.302.360 tys. zł, kształtując się na poziomie 102,2% w relacji do planu po zmianach (4.211.349 tys. zł). Stan Funduszu na koniec 2013 r. wynosił 4.676.030 tys. zł i był wyższy o 8% (374 tys. zł) niż na początku roku oraz o 8,5% od planu po zmianach (4.310.754 tys. zł). Najwyższa Izba Kontroli zwraca także uwagę na wysoki stan środków pieniężnych Funduszu w wysokości 2.739.281 tys. zł. w porównaniu z planem po zmianach były one wyższe o 6,2% w dniu 31 grudnia 2013 r. oraz o 11,7% wyższe od wykonania w 2012 r. Także wyższy był stan należności (w tym z tytułu udzielonych pożyczek) w kwocie 1.954.017 tys. zł (o 11,8% wyższe od planu). Zobowiązania Funduszu na dzień 31 grudnia 2013 r. wyniosły (minus) 17.268 tys. zł i były niższe od planu 17.500 tys. zł o 1,3%. Należności z tytułu udzielonych pożyczek (1.950.616 tys. zł) stanowiły 42% stanu Funduszu na koniec 2013 r.

2.1. Transfery na rzecz ludności

W zał. nr 1 do planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na 2013 r. ujęto wydatki z tytułu transferów na rzecz ludności (mieszczące się w należnościach), wypłacane na podstawie przepisów ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, w wysokości 161.260 tys. zł. Wydatki te zrealizowano na poziomie 211.025 tys. zł, co stanowiło 130,9% oraz były porównywalne z realizacją w 2012 r. (206.334 tys. zł), czyli wzrosły o 2,3%. w 2013 r. świadczenia otrzymało ok. 34,6 tys. osób, czyli porównywalnie z 2012 r. (ok. 34,8 tys. osób), tj. mniej o 0,7%. Wysokość świadczenia przypadająca średnio na jedną osobę w 2013 r. wynosiła 6.150 zł, czyli była wyższa w stosunku do 2012 r. o 4% (5.930 zł).

W planie finansowym Funduszu na 2013 r. ujęto wydatki z tytułu transferów na rzecz ludności (niemieszczące się w należnościach)³⁵ oraz wydatki z tytułu międzynarodowych postępowań upadłościowych (tzw. świadczenia

³⁴ Wykonanie w 2013 r. – kwota główna i odsetki od przeterminowanych należności.

³⁵ Art. 17 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy.

transgraniczne), w wypadku których wypłata świadczeń nie powoduje przejścia roszczenia na Fundusz³⁶, a także na wypłaty świadczeń niepodlegających zwrotowi, realizowanych na podstawie innych przepisów, w wysokości 1.880 tys. zł. w związku z wejściem w życie i realizacją nowej ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy, Minister Pracy i Polityki Społecznej 21 listopada 2013 r. dokonał zmian³⁷, zwiększających koszty realizacji zadań w planie finansowym Funduszu na 2013 r. – do 201.880 tys. zł, z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń (transferów niepodlegających zwrotowi). Wykonanie transferów na rzecz ludności, niemieszczących się w należnościach, wyniosło 1.767 tys. zł, co stanowiło 94% w stosunku do ustawy budżetowej oraz 0,9% w relacji do planu po zmianach.

3. Wykonanie zadań

W budżecie zadaniowym FGŚP realizowane było jedno podzadanie i działanie w ramach zadania 14.2 *Budowa nowoczesnych stosunków pracy i warunków pracy*. I tak:

a/ w ramach podzadania 14.2.1. *Elastyczność i bezpieczeństwo w zatrudnianiu* jako miernik przyjęto liczbę osób, którym wypłacono świadczenia z Funduszu. w 2013 r. zaplanowano wypłatę dla 39,3 tys. osób, a faktycznie wypłacono świadczenia 34,6 tys. osób. Przyczyną nieosiągnięcia wartości miernika był wpływ wniosków o wypłatę świadczeń dla mniejszej liczby osób.

b/ w ramach działania 14.2.1.2. *Planowanie budżetu i gospodarowanie środkami Funduszu* w celu zabezpieczenia wypłaty świadczeń pracowniczych zaplanowano na 2013 r. kwotę 265.415 tys. zł, w planie po zmianach 465.415 tys. zł, a wydatkowano 192.058 tys. zł., tj. 41,27% planu po zmianach. Niższa od planowanej kwota wypłaconych świadczeń, przy jednocześnie mniejszej niż planowano liczbie osób, którym wypłacono świadczenia, wynika z przesunięcia w dniu 21 listopada 2013 r. przez dysponenta kwoty 200 mln zł ze środków Funduszu na wypłatę świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy.

4. Inne ustalenia

Ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy, wprowadzono uregulowania umożliwiające przyznawanie i wypłatę z FGŚP świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy, przysługujących w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy. Prace legislacyjne nad projektem ustawy w Ministerstwie trwały od grudnia 2012 r. do 13 maja 2013 r. Ustawa weszła w życie 21 listopada 2013 r.

Na etapie przygotowania projektu ustawy założono, że pomoc ma charakter bezzwrotny i udzielana jest na zasadzie *de minimis*. Przyjęto, że kwota przewidywanego dofinansowania ze środków FGŚP do wynagrodzeń w czasie przestoju ekonomicznego lub obniżonego wymiaru czasu pracy przez maksymalny okres 6 miesięcy, w przeliczeniu na jednego pracownika, wyniesie w 2013 r. 6.641 zł. Zatem z planowanej kwoty 400 mln zł (po 200 mln zł w 2013 r. i 2014 r.) mogłoby skorzystać około 60,2 tys. pracowników przez maksymalny okres 6 miesięcy. Przy założeniu, że zatrudnienie u przedsiębiorców objętych ustawą wynosi przeciętnie 50 osób, z pomocy mogłoby skorzystać ok. 1,2 tys. przedsiębiorców, natomiast, jeżeli z rozwiązań ustawy korzystaliby tylko mali przedsiębiorcy zatrudniający do 9 pracowników, z ustawy skorzystałoby ok. 6,7 tys. przedsiębiorców.

Stwierdzono, że wykorzystanie w 2013 r. środków na pomoc, o której jest mowa, było znikome. Udzielono jej jednemu przedsiębiorcy na kwotę nieco ponad 3 tys. zł dla 12 pracowników. Natomiast w styczniu i lutym 2014 r. na wsparcie dla 25 przedsiębiorców z terenu 11 województw wydatkowano ze środków Funduszu 575,5 tys. zł. Pomocą objęto 136 pracowników w zakresie wypłaty świadczeń na częściowe zaspokojenie wynagrodzenia za czas przestoju ekonomicznego na kwotę 123,8 tys. zł oraz dla 392 pracowników udzielono wypłat świadczeń na częściowe zrekompensowanie wynagrodzenia z tytułu obniżenia wymiaru czasu pracy na kwotę 364,7 tys. zł, a kwota środków wydatkowanych na opłacenie składek należnych od pracodawcy na ubezpieczenia społeczne od wypłaconych świadczeń wyniosła 87,1 tys. zł. Dane te wskazują, że istnieje ryzyko niezagospodarowania w pełni środków Funduszu przeznaczonych na ten cel w całym 2014 r.

³⁶ Jak wyżej – art. 23 ust. 9.

³⁷ Art. 27 ust. 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy.

Projekt ustawy antykrzysowej przygotowano z wykorzystaniem rozwiązań przyjętych w ustawie o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorstw, która weszła w życie 22 sierpnia 2009 r. w ocenie NIK, przyjęte wówczas rozwiązania mające na celu ochronę pracowników przed utratą miejsca pracy, polegającą na udzieleniu ze środków publicznych pomocy finansowej na częściowe zrekompensowanie wynagrodzeń w okresie przestoju ekonomicznego oraz obniżonego wymiaru czasu pracy okazały się nieskuteczne. Według szacunków zawartych w uzasadnieniu do ustawy, z pomocy skorzystać miało 200 tys. pracowników, co przy kwocie pomocy 800 zł miesięcznie na jednego zatrudnionego (obejmującej zasiłek dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne od pracodawcy) oraz sześciomiesięcznym okresem pomocy spowodować miało, że kwota środków niezbędnych na tę pomoc wyniesie maksymalnie 960 mln zł. Ogółem wypłacono 119 przedsiębiorcom pomoc w kwocie 7.898,9 tys. zł dla ok. 7,2 tys. pracowników. w styczniu 2012 r. ze środków Funduszu wypłacono ostatnie świadczenia związane z realizacją ustawy w kwocie 21 tys. zł, na podstawie umowy zawartej w 2011 r.

Część 44 Zabezpieczenie społeczne

1. Dochody budżetowe

Szczegółowe dane o dochodach budżetu państwa w części 44 przedstawiono w zał. nr 7.

1.1. Planowanie i realizacja dochodów budżetowych

W ustawie budżetowej na 2013 r. po nowelizacji dochody budżetu państwa w części 44 zaplanowano w kwocie 722 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 1.046 tys. zł, tj. 144,9% kwoty planowanej. Ich planowanie i realizacja nie były oceniane, ze względu na stosunkowo niską wysokość. Przekroczenie dochodów o 324 tys. zł (o 44,9%) wynikało głównie z większych o 301 tys. zł (o 127%) wpływów w rozdziale 85324 PFRON. Zdecydowana większość ich kwoty (99%) dotyczyła zwrotu niewykorzystanych dotacji, przekazywanych gminom przez PFRON na zrekompensowanie 50% dochodów utraconych z tytułu zwolnień podatkowych udzielanych prowadzącym zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej.

Według stanu na koniec 2013 r., w części 44 należności pozostałe do zapłaty wynosiły 1.417 tys. zł, w tym zaległości netto 801 tys. zł. w porównaniu z 2012 r. należności były wyższe o 336 tys. zł, a zaległości wyższe o 277 tys. zł. Zaległości wystąpiły w dziale 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej i wynikały z niewywiązywania się przez beneficjentów korzystających z dotacji z warunków umów o dofinansowanie projektów.

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Szczegółowe dane o wydatkach budżetu państwa w części 44 przedstawiono w zał. nr 8.

NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonanie wydatków budżetu w części 44.

Wydatki w części 44 zrealizowano w wysokości 906.519 tys. zł, co stanowiło 99,7% planu po zmianach wynoszącego 909.674 tys. zł. Największą pozycję w wydatkach stanowiły dotacje, które wyniosły ogółem 94,3% wydatków budżetu państwa w tej części. Zaplanowano je w ustawie budżetowej na kwotę 772.409 tys. zł. w ciągu roku plan zwiększono o 10,9%, do 856.583 tys. zł. Wykorzystano 855.232 tys. zł, co stanowiło 99,8% w relacji do planu po zmianach. Największą kwotę dotacji (745.360 tys. zł) przekazano Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w tym zdecydowaną większość (721.563 tys. zł) na wypłatę pracodawcom dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych.

Za pozostałe 109.872 tys. zł Ministerstwo sfinansowało 7 programów, w których środki rozdzielono w ramach konkursów ofert na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. Największych dotacji udzielono w ramach następujących programów organizowanych bezpośrednio przez MPiPS:

2.1.1. Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

W Programie Operacyjnym Fundusz Inicjatyw Obywatelskich³⁸, na dotacje dla organizacji prowadzących działalność pożytku publicznego wykorzystano 57.028 tys. zł, łącznie w ramach edycji z 2013 r. i II transzy edycji z 2012 r. na projekty dwuletnie. Poza dotacjami, na obsługę PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich przeznaczono 2.026 tys. zł. Po odliczeniu zobowiązań z tytułu II transzy dotacji dla wcześniej rozpoczętych projektów, do rozdysponowania w edycji PO FIO na 2013 r. było 42.329 tys. zł. Według list rankingowych, zaakceptowanych przez Ministra 10 maja 2013 r., przyznano 488 organizacjom środki w kwocie 39.666,4 tys. zł, tj. 93,7% kwoty przewidzianej na dotacje. Nie rozdzielono 6,3% kwoty, ponieważ MPiPS nie przyjmowało wniosków, jeżeli kwota środków nie pozwalała na sfinansowanie wszystkich ofert ocenionych o jeden punkt poniżej pułapu, od którego przyznawane było dofinansowanie (w ramach czterech odrębnie ocenianych priorytetów). Kwotę tę zwiększyły środki zwrócone przez organizacje, rezygnujące z realizacji projektów. Wolne środki rozdzielono decyzjami Ministra z 3 lipca, 1 października i 17 grudnia 2013 r. na ich podstawie przyznano 53 dotacje na kwotę 3.883,8 tys. zł. Zdecydowaną większość tych środków przyznano na projekty, które w konkursie zajęły dalsze miejsca. Tym samym pominięto wiele projektów, które według oceniających je ekspertów uzyskały większą liczbę punktów i powinny być dofinansowane w pierwszej kolejności. Pierwsze decyzje o rozdysponowaniu środków PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich obejmowały 46 dotacji na kwotę 4.230,9 tys. zł, przyznanych na podstawie tzw. oceny strategicznej. Stanowiło to 10,6% sumy przyznanych początkowo środków i 10% sumy przeznaczonej na dotacje. w trybie oceny strategicznej Minister miał prawo przyznawać 10% kwoty dotacji na projekty niezakwalifikowane przez ekspertów. na dodatkowe decyzje Ministra, dotujące projekty, które z reguły nie uzyskały minimalnego limitu punktów, przeznaczono 9,2% sumy środków, rozdysponowanych w 2013 r. Zdaniem NIK, limit 10% alokacji dokonanej w ramach oceny strategicznej został więc prawie dwukrotnie przekroczony.

Według MPiPS, rozdzielając pozostawione i zwrócone środki Minister nie musiał kierować się ocenami ekspertów, ponieważ *Zasady przyznawania i rozliczania dotacji* stanowią, że w przypadku uwolnienia środków, w kompetencjach Ministra pozostaje dofinansowanie innego projektu, ocenionego pozytywnie na etapie oceny merytorycznej. NIK nie podzieliła tego stanowiska, ponieważ przyznaniu dotacji, z pominięciem ocen ekspertów, służy odrębna procedura oceny (w regulaminie konkursu PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na 2014 r. przyjęto rozwiązanie, zmierzające do ograniczenia kwoty środków rozdzielanych dodatkowymi decyzjami Ministra).

2.1.2. Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych

W Rządowym Programie na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych³⁹, na dotacje przeznaczono 37.692 tys. zł, łącznie z tytułu edycji z 2013 r. i II transzy edycji z 2012 r. Ponadto na obsługę wykorzystano 1.765 tys. zł.

W konkursie przeprowadzonym w 2013 r. przyznano 286 dotacji na kwotę 21.100 tys. zł dla projektów, które miały co najmniej 169 punktów. Ogłoszenie obejmowało m.in. 62 projekty na kwotę 1.993,3 tys. zł, które uzyskały dotację na podstawie oceny strategicznej Ministra z 24 maja 2013 r. Minister przyznał tym projektom po 169 pkt, tymczasem eksperci wycenili je w granicach od 77 do 168 pkt.

W wykazie dotacji, przyznanych organizacjom pozarządowym znalazło się również 8 projektów na sumę 997,2 tys. zł, wybranych spośród 61, dla których ocena merytoryczna dwóch ekspertów różniła się o co najmniej 40 pkt.⁴⁰ Ponadto, na podstawie zatwierdzonych przez Ministra notatek z 11 i 21 października 2013 r., przyznano 17 organizacjom dotacje na kwotę 340 tys. zł. Przeznaczone na ten cel środki pochodziły ze zwrotów dotacji od podmiotów, które zrezygnowały z realizacji projektów oraz zwrotów dotacji niewykorzystanych w całości. Projekty te zakwalifikowano z oceną po 169 pkt., a w ramach konkursu eksperci przyznali im od 122 do 168 pkt., w tym 7 projektom poniżej 155 pkt.

³⁸ Głównym celem PO FIO jest zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych.

³⁹ Celem Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych jest poprawa jakości i poziomu życia osób po 60 roku życia. Program służyć ma zwiększaniu aktywności osób z tej grupy oraz poprawa skierowanych do nich usług edukacyjnych i społecznych.

⁴⁰ Komisja Konkursowa na posiedzeniach w dniach 12, 15, 18 i 25 kwietnia 2013 r. rozpatrzyła 61 ofert i zarekomendowała do dofinansowania 10, z tego 7 znalazło się na liście przyznanych dotacji.

Ostateczny wykaz dotacji, uwzględniający rezygnacje i dodatkowe decyzje, obejmował 300 projektów, z dofinansowaniem przyznany w kwocie 21.330 tys. zł. Suma dotacji przyznanych w ramach oceny strategicznej wyniosła 9,3% ostatecznej kwoty dofinansowania. Natomiast ocena strategiczna i dodatkowe decyzje objęły łącznie 86 dotacji na kwotę 3.330,5 tys. zł, co stanowiło 15,6% końcowej sumy dofinansowania.

NIK nie podzieliła stanowiska MPiPS, że do puli ofert z oceny strategicznej nie wchodzi projekty, które zostały ocenione pozytywnie przez obu ekspertów, ale różnica w punktacji wynosi minimum 40 pkt. Wskazany przez MPiPS przepis⁴¹ mówi, że Komisja Konkursowa opiniuje takie oferty zgodnie z kryteriami ustalonymi w Regulaminie konkursu oraz, po zapoznaniu się z ocenami obu ekspertów, ustala ostateczną punktację oraz propozycję ostatecznej kwoty dotacji do zatwierdzenia przez Ministra. NIK zwróciła uwagę, że Minister zatwierdza opinię Komisji Konkursowej na podstawie § 8 ust. 1 pkt 8 zarządzenia⁴². Przepis ten wskazuje rozbieżność w ocenie ofert przekraczającą 40 punktów, jako kryterium pozwalające dokonać Ministrowi oceny strategicznej, a więc w tym trybie przyznano omawiane środki.

NIK nie podzieliła też argumentacji, że podział środków uzyskanych ze zwrotów wcześniej przyznanych dotacji nie następował w trybie oceny strategicznej. w sprawie tej NIK zwróciła uwagę, że środki te przyznano m.in. na projekty, które w rankingu uzyskały liczbę punktów niższą niż wiele ofert, które dofinansowania nie otrzymały. w zwykłym trybie, nieobjętym procedurą oceny strategicznej, propozycję dofinansowania powinny otrzymać w pierwszej kolejności te organizacje, które kwalifikowały się do tego na podstawie oceny ekspertów. Pomijając część wyżej ocenionych projektów, Minister faktycznie weryfikował swoimi decyzjami oceny ekspertów, a takie działanie jest przewidziane jedynie dla trybu oceny strategicznej.

MPiPS zrealizowało wnioski NIK dotyczące PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich i Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, sformułowane po kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. w części 44⁴³. Dotyczyły one przestrzegania zasady jawności przy publikowaniu wykazów dotowanych organizacji i ustalaniu w konkursach ofert zasad oceny strategicznej, a także wskazywania kryteriów na podstawie których dotowano oferty niezakwalifikowane w trybie konkursu.

2.1.3. Wydatki dysponenta III stopnia

Wydatki Ministra Pracy i Polityki Społecznej, jako dysponenta III stopnia, wyniosły 49.694 tys. zł, w tym bieżące – 43.239 tys. zł, majątkowe – 786 tys. zł, świadczenia na rzecz osób fizycznych – 406 tys. zł oraz na realizację programów finansowanych ze środków europejskich – 5.263 tys. zł. Wydatki poniesione na utrzymanie obsługującego Ministra urzędu (rozdział 75001) wyniosły 29.109 tys. zł, co stanowiło 97,5% planu po zmianach. Ponadto Minister, jako dysponent III stopnia, sfinansował wydatki w innych rozdziałach na łączną kwotę 20.585 tys. zł.

Główną pozycją wydatków bieżących dysponenta III stopnia, były wynagrodzenia. Szczegółowe dane na ten temat podano w zał. nr 9.

W ustawie budżetowej środki na wynagrodzenia zaplanowano w budżecie państwa i budżecie środków europejskich w łącznej wysokości 19.168 tys. zł, w tym 1.409 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. w wyniku zmian plan zmniejszono o 71 tys. zł, do 19.097 tys. zł. Suma wynagrodzeń wyniosła 18.902 tys. zł, tj. 99% planu po zmianach. w porównaniu z 2012 r. było to więcej o 939 tys. zł, w tym o 624 tys. zł w rozdziale 75001. Wzrost wynagrodzeń wynikał m.in. z przeniesienia z części 31 *Praca* do części 44 *Zabezpieczenie społeczne* kwoty 645 tys. zł, na sfinansowanie wynagrodzeń osobowych w grupie pracowników nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń. Przechodzące z poprzedniego roku skutki finansowania dodatków zadaniowych pracowników realizujących projekt *Emp@tia*, spowodowały wzrost wynagrodzeń o 432 tys. zł.

⁴¹ § 2 ust. 5 Regulaminu Komisji Konkursowej, stanowiącego zał. do zarządzenia Nr 12 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej ds. opiniowania ofert złożonych w II edycji otwartego konkursu ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012-2013 (Dz. Urz. MPiPS, poz. 12).

⁴² Przywołanego w przypisie 41.

⁴³ Wystąpienie pokontrolne NIK z dnia 30 kwietnia 2013 r.

Przeciętne zatrudnienie, w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło w 2013 r. 243 osoby, tj. o jedną mniej aniżeli w 2012 r. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie⁴⁴ w 2013 r. wyniosło 6.482 zł i w porównaniu z wynagrodzeniem w 2012 r. było wyższe o 347 zł, tj. o 5,7%.

W 2013 r. w części 44 zawarto 420 umów cywilnoprawnych z osobami fizycznymi na kwotę 1.190,3 tys. zł. na ich podstawie wypłacono 1.148,5 tys. zł.⁴⁵ w stosunku do 2012 r. liczba umów wzrosła o 50%, a wypłacona kwota o 56,6%. o wzroście tym zdecydowały głównie wydatki poniesione przez Departament Polityki Senioralnej, który zrealizował w 2013 r. 51,5% wydatków związanych z umowami cywilnoprawnymi, a ich kwota w stosunku do 2012 r. wzrosła o 47,2%. Największe wydatki poniesiono na ekspertów oceniających oferty złożone w konkursie o dotacje ze środków Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych. w 2013 r. eksperci oceniali oferty II edycji konkursu i sprawozdania z wykonania zadań dofinansowanych w I i II edycji Programu.

Departament Pomocy i Integracji Społecznej wydatkował 17,8% sumy środków przeznaczonych na umowy cywilnoprawne. Suma zawartych umów była ponad cztery i półkrotnie wyższa niż w 2012 r. o tym wzroście zdecydowały wydatki związane z obsługą działań Norweskiego Mechanizmu Finansowego, w tym głównie wynagrodzenia ekspertów oceniających wnioski o dotacje z Funduszu Małych Grantów. Wzrosły także wydatki na zlecenia dotyczące recenzowania programów szkoleń z zakresu specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych w części 44 wyniosły 406 tys. zł, tj. 92,5% w relacji do planu po zmianach. w porównaniu z 2012 r. były one wyższe o 91,5%, tj. o 194 tys. zł. Główną przyczyną było zwiększenie sumy przyznanych przez Ministra nagród specjalnych za osiągnięcia w dziedzinie pomocy społecznej, ze 100 tys. zł w 2012 r. do 290 tys. zł – w 2013 r.⁴⁶

Poza wynagrodzeniami, największe kwoty przeznaczono na wydatki bieżące związane z utrzymaniem sprawności oprogramowania i wydatki majątkowe z tytułu wkładu własnego do projektu *Emp@tia*, finansowanego ze środków europejskich.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Wydatki budżetu środków europejskich w części 44 wyniosły 62.431 tys. zł. Stanowiły 90,3% planu po zmianach i 111,6% kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. Szczegółowe dane na ten temat podano w zał. nr 10.

NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonanie wydatków budżetu środków europejskich w części 44, z której finansowano następujące projekty:

2.2.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Wydatkowano 37.482 tys. zł, co stanowiło 86,6% w relacji do planu po zmianach i 101,6% w porównaniu z ustawą budżetową, z tego:

- **Na programy organizowane przez PFRON** przekazano 35.641 tys. zł. Wydatki stanowiły 100,1% w porównaniu z kwotą ujętą w ustawie budżetowej i 87,2% w planie po zmianach. w październiku 2013 r. PFRON zwrócił się do MPiPS o zwiększenie limitu środków na realizowane programy, natomiast w grudniu 2013 r. poinformował, że zwiększony plan wydatków nie zostanie zrealizowany. Minister zablokował więc planowane wydatki PFRON na kwotę 3.800 tys. zł. Według Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, rozliczającego omawiane projekty jako instytucja pośrednicząca, przyczyną niepełnej realizacji planu była głównie niezadowolająca jakość wniosków o płatność składanych przez PFRON.
- **Na projekty, w których Ministerstwo było Instytucją Wdrażającą**, wydatkowano ze środków PO Kapitał Ludzki 1.841 tys. zł. Wydatki stanowiły 145,6% kwoty planowanej w ustawie budżetowej i 76,3% ujętej w planie po zmianach. Niewykonanie planu wiązało się z długotrwałym procesem uzyskania akceptacji dla

⁴⁴ Według kwartalnego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach.

⁴⁵ Ponadto 13 umów na kwotę 53,4 tys. zł sfinansowano jednocześnie z części 44 i części 31 lub 63. Wydatki z tego tytułu wyniosły w 2013 r. 49,2 tys. zł.

⁴⁶ W pozycji tej poniesiono najwyższe wydatki z tytułu świadczeń na rzecz osób fizycznych.

zmian wprowadzonych do projektu pn. *Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce*. Nie wydatkowano także środków na projekt pn. *Wzmocnienie mechanizmów współpracy finansowej administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi jako realizatorami zadań publicznych*, z powodu niezakończenia postępowania w założonym pierwotnie terminie. Podobnie w 2013 r. nie dokonano wydatków w ramach projektu pn. *Synergia – program współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z organizacjami pozarządowymi na lata 2015-2017*. Mimo akceptacji w dniu 25 lipca 2013 r. wniosku o dofinansowanie projektu, decyzja o powierzeniu realizacji projektu została podpisana 8 stycznia 2014 r.

2.2.2. Norweski Mechanizm Finansowy 2009-2014

W ustawie budżetowej na 2013 r. zaplanowano wydatki na kwotę 2.296 tys. zł. w planie po zmianach zmniejszono je do 9 tys. zł, z tego wydatkowano 8 tys. zł. Środki te dotyczyły podpisanego 8 stycznia 2013 r. porozumienia Ministrów Pracy i Polityki Społecznej oraz Rozwoju Regionalnego w sprawie realizacji programu pn. *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć*. w 2013 r. Ministerstwo miało bezpośrednio realizować dwa działania:

- **Projekt Rodzina polska – wolna od przemocy**, który zakładał przeprowadzenie badań porównawczych w zakresie zjawiska przemocy, kampanii społecznej i szkoleń zespołów interdyscyplinarnych, dla którego wydatki były kwalifikowalne od 17 lipca 2013 r., kiedy Minister Rozwoju Regionalnego przekazał stronie norweskiej informację o pozytywnej ocenie Programu. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej miało działać w partnerstwie z Radą Europy. Uzgodnienia dotyczące umowy partnerskiej, ze względu na przewidywana długotrwałą procedurę przetargową poprzedzającą uruchomienie pierwszego zadania, były przyczyną zwrócenia się w dniu 3 września 2013 r. do Ministra Rozwoju Regionalnego o zapewnienie środków na realizację Programu w 2014 r. w wysokości 817,2 tys. zł.
- **Fundusz Małych Grantów**, z którego udzielane są dotacje na projekty zakwalifikowane w konkursie ofert. Nabór prowadzono w okresie od 28 czerwca do 16 września 2013 r. Wpłynęły 364 wnioski, których ocenę merytoryczną zakończono w grudniu 2013 r., a dwuinstancyjną procedurę odwoławczą w marcu 2014 r.

2.2.3. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

2.2.3.1. Projekt Emp@tia

Na realizację projektu *Emp@tia – Platforma komunikacyjna obszaru zabezpieczenia społecznego*, dofinansowanego ze środków Programu na podstawie umowy z 25 września 2009 r.⁴⁷, wydatkowano w 2013 r. 24.941 tys. zł, z tego wydatki bieżące – 8.623 tys. zł i majątkowe – 16.318 tys. zł. Przewidziany na lata 2009–2013 koszt projektu ustalono na 61.629,7 tys. zł, w tym koszty kwalifikowalne 61.540 tys. zł. Aneksem z 20 lutego 2014 r. koszt ten zmniejszono do 45.413,8 tys. zł, w tym 43.012,9 tys. zł stanowiły koszty kwalifikowalne, dla których dofinansowanie z Programu wynosiło 85%. Koszty niekwalifikowalne wyniosły 2.400,9 tys. zł.

Projekt miał być wykonany do 31 grudnia 2013 r. Władza Wdrażająca Programy Europejskie wyraziła zgodę na wydłużenia czasu jego realizacji do 14 lutego 2014 r.

Według Ministerstwa, w dniu 8 kwietnia 2014 r. na portalu *Emp@tia* udostępniono 3 pakiety wniosków elektronicznych, obejmujących 12 formularzy, a w II kwartale 2014 r. miała zostać uruchomiona obsługa 2 formularzy wniosków z obszaru dotyczącego osób niepełnosprawnych. Usługa ma być udostępniona na 4 poziomie „dojrzałości”. Według studium wykonalności projektu oznacza to pełną elektroniczną obsługę sprawy, uwzględniającą wydanie decyzji. We wniosku o dofinansowanie projektu przewidziano, jako docelowe, funkcjonowanie w 2013 r. 4 usług na 4 poziomie dojrzałości.

⁴⁷ Umowa zawarta w ramach 7 osi priorytetowej *Społeczeństwo informacyjne – budowa elektronicznej administracji PO Innowacyjna Gospodarka 2007-2013*.

W II półroczu 2014 r., po wejściu w życie zmian prawnych umożliwiających składanie wniosków w formie elektronicznej, przewidziano produkcyjne udostępnienie 3 pakietów wniosków i oświadczeń, obejmujących 22 formularze. Usługi elektroniczne były gotowe i wdrożone w środowisku testowym, natomiast procedowane były ustawy i rozporządzenia wprowadzające nowe wzory wniosków. Wszystkie interfejsy do systemów zewnętrznych, o których mowa w studium wykonalności projektu, po stronie Ministerstwa zostały wykonane, jednak nie wszystkie zostały udostępnione.

Według stanu na 8 kwietnia 2014 r., uruchomiono interfejsy wymiany danych z: TERYT (GUS), ePUAP (MSW), PESEL (MSW), Publicznymi Służbami Zatrudnienia, jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, EESSI (systemem elektronicznej wymiany danych między krajami UE). Z przyczyn zewnętrznych i niezależnych od Ministerstwa, udostępnienie danych z systemów: MF (ePodatki), ZUS (ePUE) i MSW (CEPIK) miało nastąpić w II półroczu 2014 r.

Według danych Ministerstwa, tablety z oprogramowaniem instalowanym dla potrzeb projektu *Emp@tia* otrzymały 2.443 jednostki. Na koniec marca 2014 r. w 339 z nich można było realizować obsługę wniosków elektronicznych. Tymczasem według danych uzyskanych w dwóch ośrodkach pomocy społecznej, wskazanych przez Ministerstwo jako podłączone do systemu, możliwości takich nie było. Pierwszy z nich podał, że powinien mieć możliwość weryfikacji danych z Centralną Bazą Beneficjentów i systemem PESEL. Włączane są systemy AC Rynek Pracy i EKSMOON. Ośrodek nie uzyskuje jednak danych z tych systemów. Problemy techniczne w dostępie zostały zgłoszone do podmiotów realizujących wsparcie systemu dziedzicznego oraz systemu *Emp@tia* (zgłoszenie jest w trakcie rozpatrywania). Odnosząc się do możliwości wymiany danych z innymi jednostkami administracji publicznej podano natomiast, że wymiana informacji nie funkcjonuje. Badana jest przyczyna braku możliwości połączenia z podsystemami. Zgłoszono problemy z komunikacją do podmiotów realizujących wsparcie systemu dziedzicznego i systemu *Emp@tia*. Drugi z ośrodków poinformował natomiast, że: nie jest jeszcze podłączony do CSIZS⁴⁸. w związku z tym nie ma dostępu do informacji, które można uzyskać za pośrednictwem *Emp@tia*, ponieważ jest ona w fazie wdrażania.

Przytoczone fakty wskazywały na niezrealizowanie w terminie niektórych wskaźników produktu i rezultatu projektu *Emp@tia*.

Oprogramowanie, o którym jest mowa, realizowano w ramach umowy zawartej 9 sierpnia 2012 r. z firmą Asseco Poland SA na wykonanie i wdrożenie Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego za kwotę 19.311 tys. zł. Z kwoty tej do końca 2013 r. zapłacono 15.361,5 tys. zł. Do zapłacenia po 2013 r. została kwota 3.949,5 tys. zł za usługi utrzymania i modyfikacji systemu w ciągu 24 miesięcy od jego wykonania⁴⁹.

W opinii Dyrektora Departamentu Informatyki MPiPS, czynności związane z udostępnieniem danych (po dostosowaniu systemów MF, ZUS i MSW do wymiany danych z CSIZS), wykonane zostaną w ramach umowy. Nie będą więc wymagały zwiększenia środków na ten cel. NIK nie podzieliła tej argumentacji wskazując, że koszty utrzymania systemu nie będą dofinansowywane ze środków PO Innowacyjna Gospodarka i w całości obciążą budżet Ministerstwa. Niewykonane wcześniej modyfikacje nie obciążą dodatkowymi wydatkami jedynie wtedy, gdy nie spowodują zwiększenia rynkowej ceny za utrzymanie systemu i nie zostały już wcześniej w tę cenę w kalkulowane⁵⁰.

Procedura zawarcia umowy była przedmiotem kontroli przeprowadzonej przez Władzę Wdrażającą Programy Europejskie. w jej wyniku nałożono korektę finansową, wynoszącą 5% wysokości zamówienia na wykonanie i wdrożenie CSIZS. Zmniejszająca dotację korekta wyniosła 2 2013 r. 614,5 tys. zł. Jako podstawę nałożenia kary wskazano naruszenie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, przez określenie kryteriów oceny ofert w sposób, który mógłby naruszać uczciwą konkurencję oraz niejednoznaczne określenie podkryteriów.

⁴⁸ Centralny System Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego.

⁴⁹ W tym m.in. administrowanie, usuwanie błędów i awarii, usługa *helpdesk* oraz modyfikacje wynikające ze zmian w środowisku systemowym i prawnym.

⁵⁰ Według § 9 ust. 1 pkt 3 umowy z 9 sierpnia 2012 r. oraz pkt 8, ppkt. 1 lit. b zał. nr 2, koszt niektórych modyfikacji o łącznej pracochłonności nieprzekraczającej 5 tys. roboczogodzin, zostanie wyliczony jako iloczyn liczby godzin uzgodnionych przez strony za wykonanie modyfikacji i stawki 159,90 zł. Obejmuje to modyfikacje niewynikające ze zmian środowiska prawnego, w tym m.in. spowodowane *zmianami w integrowanych systemach*.

Oceny przypisano w zależności od stopnia spełnienia podkryteriów (0 pkt – niespełnienie podkryterium; od 1 do 5 pkt – spełnianie odpowiednio w stopniu: niskim, dostatecznym, dobrym, wysokim i maksymalnym). Stosując tę zasadę oceniano np. adekwatność do potrzeb obszaru zabezpieczenia społecznego w Polsce lub realizowalność wskazanych zastosowań w projekcie.

Ministerstwo nie zgodziło się ze stanowiskiem Władzy Wdrażającej Programy Europejskie, argumentując m.in., że nie odniesiono się do czynności lub zaniechań, z których wynikać by mogło, że określone wykonawcy byli dyskryminowani przez taki opis kryteriów.

2.2.4. Zamówienia publiczne na usługi informatyczne w ramach projektu *Emp@tia*

2.2.4.1. Promocja projektu

W wyniku zwiększenia wydatków na promocję z 1.166,6 tys. zł do 2.213,5 tys. zł (o 89,7%), w dniu 4 maja 2013 r. ogłoszono przetarg nieograniczony na promocję wskazanego projektu i jego produktów. Zwiększenie wydatków przewidziano w harmonogramie, który wpłynął do Władzy Wdrażającej Programy Europejskie 21 sierpnia 2012 r.⁵¹, tymczasem ustalenie w tej sprawie podjęto dopiero 23 października 2012 r., podczas posiedzenia komitetu sterującego. na promocję wykorzystano do końca 2012 r. 491,9 tys. zł (22,2% zwiększonej kwoty).

W dniu 30 lipca 2013 r. komisja przetargowa uznała, że spośród 10 ofert warunki formalne spełniła tylko firma bringMore advertising i wybrała jej ofertę. w związku z odwołaniem⁵², Krajowa Izba Odwoławcza wyrokiem z 27 sierpnia 2013 r. nakazała unieważnienie czynności wyboru oferty i orzekła dokonanie ponownej ich oceny. Obciążyła też Ministerstwo kwotą 15 tys. zł, z tytułu zwrotu kosztów postępowania. w dniu 4 września 2013 r., po ocenie dwóch ofert, komisja przetargowa ponownie wybrała tę samą firmę, z ceną 1.297,7 tys. zł, tj. wyższą o 226,3 tys. zł (o 21,1%).

W kryterium ceny mającym 50% wagi, firma ta straciła 8,72 pkt, w pozostałych trzech uzyskała natomiast maksymalną ocenę i wygrała z przewagą 7,95 pkt. Przewagę tę uzyskała w kryteriach: koncepcja kampanii wraz z kreacją wizualną (14,45 pkt przy 30% wagi oceny) i działania niestandardowe (2,22 pkt przy 10% wagi oceny).

W pierwszym przypadku elementami oceny były m.in. spójność strategii w zakresie realizacji celów kampanii i dotarcia do odpowiedniej grupy docelowej; trafność i planowana skuteczność zaproponowanej strategii kampanii; sposób współpracy z zamawiającym w celu zachowania komplementarności z innymi działaniami promocji projektu; oryginalność koncepcji kreatywnej (rozumiana jako zastosowanie nowych niekonwencjonalnych rozwiązań, pomysłowość idei); atrakcyjność zastosowanych rozwiązań wizualnych i słownych. Dla drugiego kryterium parametrami oceny były m.in.: kreatywność, oryginalność; sposób doboru i dotarcia do grupy docelowej.

Dla obu kryteriów oceniano zgodność projektu z preferencjami zamawiającego (0 pkt przy słabej zgodności, 1 pkt przy umiarkowanej i 3 pkt za wysoką zgodność z preferencjami).

Zdaniem NIK, opis kryteriów oceny nie został dokonany w sposób dający możliwości ustalenia, co jest zgodne z tymi preferencjami. Mogło to utrudniać równe traktowanie wykonawców⁵³.

W sprawie tej Dyrektor Departamentu Informatyki MPiPS zajął stanowisko, że zamawiający może określić własny zestaw kryteriów oceny. Kryteria te były sformułowane obiektywnie, odnosiły się wyłącznie do przedmiotu zamówienia i stosowane były jednakowo wobec wszystkich oferentów. Jednak z uwagi na przedmiot zamówienia, nie sposób było uniknąć pewnej dozy subiektywizmu. NIK zwraca jednak uwagę, że o wygraniu przetargu zdecydowała przewaga osiągnięta w punktacji kryteriów, dla których decydujące znaczenie miały preferencje zamawiającego, a ich wymierna ocena była utrudniona. Firma, która wygrała przetarg, mogła trafniej je oceniać, ponieważ była wcześniej głównym wykonawcą działań promocyjnych projektu *Emp@tia*, na podstawie umowy z 11 stycznia 2012 r.

⁵¹ Zwiększenie usankcjonowano aneksem nr 4 z 19 września 2012 r. do umowy na dofinansowanie projektu *Emp@tia*.

⁵² Odwołanie wniosło konsorcjum firm: Legend Group, Infinity Media Spółka i On Board Public Relations.

⁵³ Art. 7 ust. 1, w związku z art. 91 ust 2 ustawy Prawo Zamówień Publicznych.

2.2.4.2. Zakup terminali mobilnych

Przetarg nieograniczony na zakup 3,5 tys. terminali mobilnych (notebooków) i ich dostarczenie do ośrodków pomocy społecznej ogłoszono w dniu 28 maja 2013 r. (wartość zamówienia – 3.920 tys. zł brutto). Podstawą była kalkulacja kosztów przygotowana przez firmę Asseco Poland SA, w ramach umowy na wykonanie Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego.

Wskazano trzy urządzenia dostępne na rynku i spełniające wymagania. Spośród dwóch ofert wybrano tańszą, firmy COMP SA Warszawa, z ceną 5.142.5 tys. zł, czyli wyższą o 31,2% od przewidywanej wartości zamówienia.

W sprawie tej argumentowano, że oszacowania wartości dokonano dla sprzętu spełniającego minimalne wymagania, a przyjęcie wyższej ceny uzasadniały lepsze parametry techniczne, w stosunku do minimalnych wymagań określonych w specyfikacji (większy ekran i jego wyższa rozdzielczość, większa pamięć dysku i operacyjna oraz dwukrotnie wydłużona gwarancja). NIK zwróciła uwagę, że ustalone przez producenta oprogramowania parametry notebooków były wystarczające do ich prawidłowego funkcjonowania, a dla realizacji celu zadania istotny był zakup jak największej ich liczby, ponieważ 3,5 tys. terminali w niewielkim stopniu zaspokajają zapotrzebowanie na ten sprzęt w ośrodkach pomocy społecznej.

NIK zwróciła się do dyrektorów trzech ośrodków pomocy społecznej o informację dotyczącą wykorzystania przekazanych terminali. Jeden ośrodek poinformował, że zgłosił zamiar odebrania terminali, jednak sprzęt nie został przekazany. Przyczyną była zmiana nazwy ośrodka. Ministerstwo zadeklarowało, że po wyjaśnieniu sytuacji zostanie on uwzględniony na przygotowywanej liście dystrybucyjnej. Pozostałe dwa ośrodki otrzymały terminale, lecz nie można ich było zarejestrować w systemach informatycznych zabezpieczenia społecznego, co uniemożliwiło ich wykorzystanie.

W dniu 7 lutego 2014 r. w Ministerstwie znajdowało się 76 terminali, których nie rozdysponowano w okresie od września 2013 r. Tłumaczono to prowadzeniem w tym okresie weryfikacji umów użyczenia terminali, ponieważ zawierały one wiele błędów, które musiały być skorygowane. Podkreślić jednak należy, że pozostałe urządzenia znajdujące się w magazynie firmy Comp SA będą dostarczane do ośrodków pomocy społecznej przez Ministerstwo, ponieważ umowa ze wskazaną firmą została zrealizowana i rozliczona.

2.3. Utworzenie Centralnej Aplikacji Statystycznej

Po kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r. w części 44, NIK przedstawiła Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej wniosek dotyczący unikania opóźnień przy realizacji zakupów oprogramowania informatycznego oraz stosowania przy tych zakupach rekomendacji Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, dotyczących ograniczeń w korzystaniu z trybu zamówienia z wolnej ręki. w wyniku kontroli stwierdzono, że w 2013 r., w części 44 podstawowe zakupy oprogramowania przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego.

Największy z przetargów dotyczył utworzenia Centralnej Aplikacji Statystycznej, przez zaprojektowanie, wykonanie i wdrożenie modyfikacji systemu Statystycznej Aplikacji Centralnej i jej integrację z programami, *QuickStat* i *sFundusz*. Zamówieniem objęto też powstanie aplikacji *Adopcja i Rejestr Żłobków* oraz utrzymanie sprawności oprogramowania przez 24 miesiące.

Majątkowe prawa autorskie do integrowanych programów Ministerstwo nabyło w grudniu 2012 r. Zamówienie ogłoszono 13 lipca 2013 r. Termin zgłoszenia ofert ustalono na 22 sierpnia, a na 15 listopada 2013 r. przewidziano wykonanie części zamówienia w zakresie integracji i scalenia systemów, w tym powstanie CAS oraz programów *Adopcja* i *Rejestr Żłobków*. Specyfikacja istotnych warunków zamówienia obejmowała wzór umowy z harmonogramem przewidującym, że analiza kodów źródłowych SAC, *QuickStat* i *sFundusz*, nastąpi w terminie 7 dni od dnia zawarcia ww. umowy, uszczegółowienie wymagań w ciągu 14 dni, a wykonanie projektów oprogramowania CAS, *Adopcja* i *Rejestr Żłobków* do 20 października 2013 r., czyli mniej niż dwa miesiące od daty otwarcia ofert. Okres na realizację zamówienia uległ skróceniu, ze względu na czas potrzebny na zawarcie umowy.

W przetargu złożono jedną ofertę, która została przyjęta. Złożyła ją firma będąca producentem SAC. Dyrektor Departamentu Informatyki MPiPS w sprawie tej argumentował, że Biuro Wsparcia Projektu⁵⁴ przedstawiło dokumentację przetargową 30 marca i 17 kwietnia 2013 r. Od kwietnia do czerwca 2013 r. uzgadniany był opis przedmiotu zamówienia z departamentami merytorycznymi. Ze względu na obciążenie Departamentu innymi pilnymi zadaniami oraz szczupłość obsady kadrowej, okres przygotowania dokumentacji przetargowej należy więc uznać za niezwłoczny. Ponadto nie wpłynęły żadne pytania i odwołania wykonawców podnoszące problem zbyt krótkiego czasu przeznaczonego na realizację zamówienia. Nie kwestionując tej argumentacji, ogłoszenie przetargu przeszło pół roku po uzyskaniu praw majątkowych do integrowanych programów, skróciło terminy realizacji umowy i przez to mogło – zdaniem NIK – preferować w przetargu firmy, które wyprodukowały oprogramowanie objęte scaleniem.

Umowę podpisano 10 października 2013 r. na kwotę 5.338,8 tys. zł, w tym 2.029,9 tys. zł za integrację systemów i budowę oprogramowania oraz 3.308,9 tys. zł za utrzymanie jego sprawności przez 24 miesiące od odbioru, ale nie wcześniej niż od 1 stycznia 2014 r. w zakres utrzymania oprogramowania wchodziły także jego modyfikacje. Harmonogram załączony do umowy przewidywał analizę kodów źródłowych i dokumentacji systemów SAC, QuickStat i sFundusz w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy, uszczegółowienie wymagań w ciągu 18 dni, wykonanie projektów oprogramowania CAS, Adopcja i Rejestr Żłobków⁵⁵ w ciągu 32 dni, czyli do 11 listopada 2013 r. Jednocześnie w kolejnym punkcie harmonogramu, wykonanie ww. trzech programów przewidziano do 29 października 2013 r., czyli wcześniej niż ich projektów, ale termin ten i tak był późniejszy niż przewidziany w harmonogramie załączonym do specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Niezgodności te Dyrektor Departamentu Informatyki MPiPS tłumaczył omyłkami spowodowanymi niezwyfikowaniem terminów uzależnionych od daty umowy w czasie, gdy jej podpisanie uległo opóźnieniu.

2.4. Uzyskiwanie wymaganych certyfikatów

Urzędy realizujące zadania z zakresu świadczeń rodzinnych i wspierania rodziny oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej są obowiązane do korzystania wyłącznie z oprogramowania posiadającego wydane przez Ministra świadectwo zgodności, potwierdzające właściwe funkcjonowanie programu. Regulują to przepisy ustaw o świadczeniach rodzinnych⁵⁶, o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁵⁷, o pomocy społecznej⁵⁸, a także akty wykonawcze wydane na podstawie tych przepisów. Podmiotom obowiązującym do przekazywania informacji za pomocą systemu teleinformatycznego, Minister nieodpłatnie udostępnia oprogramowanie⁵⁹. Wydane w tej sprawie rozporządzenie⁶⁰ stanowi, że Minister stwierdza zgodność oprogramowania z aktualną wersją opisu systemu. Procedurą zgodności jest objęcie oprogramowanie wytwarzane przez producentów, wspomagające realizację zadań pomocy społecznej⁶¹. Zgłoszenie oprogramowania do procedury zgodności następuje na wniosek producenta⁶².

Specyfikacje istotnych warunków zamówienia i umowy nie przewidywały wykonania testów zgodności przed nabyciem przez Ministerstwo systemów CZISZ oraz CAS, które są wykorzystywane przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej i urzędy realizujące świadczenia rodzinne. Według Dyrektora Departamentu Informatyki

⁵⁴ Konsorcjum czterech firm, które na podstawie umowy z 21 września 2010 r. świadczyło na rzecz Ministerstwa usługi doradcze związane z realizacją projektu *Emp@tia*.

⁵⁵ A także ich implementację, zgodnie z pkt 5.6 zał. nr 1 do umowy.

⁵⁶ Art. 23 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1456).

⁵⁷ Art. 187 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.).

⁵⁸ Art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

⁵⁹ Jak wyżej – art. 23 ust. 4. Zgodnie z wymaganiami określonymi w przepisach wydanych na podstawie art. 23 ust. 3.

⁶⁰ Por. § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie systemów teleinformatycznych.

⁶¹ Jak wyżej – § 7.

⁶² Jak wyżej – § 8 ust. 1. Analogiczne zapisy zawiera rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 listopada 2007 r. w sprawie systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji zadań w zakresie świadczeń rodzinnych w urzędach administracji publicznej (Dz. U. Nr 216, poz. 1610). Stanowi ono, że Minister stwierdza zgodność oprogramowania z aktualną wersją opisu systemu, a zgłoszenie oprogramowania do procedury zgodności następuje na wniosek producenta. (§ 6 ust.1).

MPiPS, w opisie przedmiotu zamówienia, wskazano wymagania, które mają być spełnione przez zakupione systemy, a procedurę zgodności przeprowadza się na wniosek producenta, co oznacza przedsiębiorcę posiadającego autorskie prawa majątkowe do oprogramowania. Ponieważ Ministerstwo jest właścicielem autorskich praw majątkowych do systemów CAS i CSZS, nie podlega ono jako podmiot procedurom przeprowadzania badania zgodności tych systemów.

NIK nie podziela tej argumentacji. Zwraca uwagę, że przepis⁶³ o nieodpłatnym udostępnianiu przez Ministra oprogramowania spełniającego wymogi obejmujące świadectwo zgodności, nie odnosi się do sprawy własności oprogramowania. Procedura testów przeprowadzanych w celu stwierdzenia zgodności oprogramowania z opisem systemu nie jest tożsama z procedurą opisu przedmiotu zamówienia. Tym bardziej, że wymagane jest też uzyskanie świadectw zgodności dla kolejnych wersji oprogramowania⁶⁴. Przeprowadzenie testów zgodności i uzyskanie stosownego świadectwa, przed zakupem oprogramowania, jest równie uzasadnione, jak przed zakupem jego licencji, w celu nieodpłatnego udostępniania. Należy zauważyć, że w tym samym roku, od producenta CAS Ministerstwo nabyło, w trybie z wolnej ręki, oprogramowanie dla publicznych służb zatrudnienia, a niezastosowanie trybu konkurencyjnego uzasadniano posiadaniem świadectwa zgodności tylko przez zakupiony system (por. opis na str. 18-19 niniejszej informacji).

2.5. Wykonanie zadań

NIK ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, sprawowanie nadzoru nad efektywnością i skutecznością realizacji planów w układzie zadaniowym.

W ramach układu zadaniowego wydatków części 44 budżetu państwa, największe środki wykorzystano na realizację następujących działań:

- a) Nr 14.1.5.1 pn. *Tworzenie odpowiednich warunków do wspomaganie zatrudnienia osób niepełnosprawnych w szczególności w obszarze pomocy publicznej dla otwartego i chronionego rynku pracy*. na to działanie wykorzystano 80,7% kwoty wydatków w części 44. Za pośrednictwem PFRON przekazano 99,8% tych środków. Miernikiem realizacji zadania był wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym. Wyniósł on w 2012 r. 23%. na 2013 r. przyjęto wartość wskaźnika na poziomie 22,9%. Za okres III kwartałów 2013 r. wyniosła ona 22,6%⁶⁵.
- b) Nr 13.5.2.2, pn. *Realizacja Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009–2013*. na jego sfinansowanie wykorzystano 6,1% kwoty wydatków w części 44. Celem Programu jest zwiększenie udziału organizacji pozarządowych oraz podmiotów kościelnych i związków wyznaniowych, prowadzących działalność pożytku publicznego, w realizacji zadań publicznych. Miernikiem był odsetek dofinansowanych projektów realizowanych w formule partnerskiej (partnerstwo formalne), w stosunku do wszystkich dofinansowanych projektów. Zaplanowaną na 2013 r. wartość miernika (48%) wykonano na wyższym poziomie (57%). Własny cel główny PO Fundusz Inicjatyw Obywatelskich jest sformułowany inaczej, niż w układzie zadaniowym wydatków. Wskaźnikiem jego realizacji jest, w pierwszej kolejności *odsetek organów administracji publicznej, które prowadzą współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami kościelnymi i związkami wyznaniowymi*⁶⁶. Ustalono, że opracowany w późniejszym okresie cel budżetu zadaniowego, jest dostosowany do bieżących potrzeb, a odnoszący się do tego celu wskaźnik bardziej adekwatny.
- c) Nr 13.1.1.4. pn. *Wspieranie aktywnych form reintegracji społeczno-zawodowej*. na działanie to przeznaczono 4,5% wydatków w części 44. Suma ta w 89,8% dotyczyła Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych, którego jednak nie uwzględniano przy obliczaniu wskaźnika realizacji celu. NIK nie wnosi w tym zakresie uwag, ponieważ Program ten ustanowiono w sierpniu 2012 r., już po sformułowaniu

⁶³ Art. 23 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

⁶⁴ Według § 23 rozporządzenia w sprawie systemów teleinformatycznych.

⁶⁵ Do czasu zakończenia kontroli, dane na koniec 2013 r. nie były dostępne (nie zostały jeszcze opublikowane przez GUS).

⁶⁶ W podziale na ministerstwa, urzędy centralne, urzędy wojewódzkie i marszałkowskie, miasta na prawach powiatu, powiaty i gminy.

katalogu działań w budżecie zdaniowym i dopiero na 2014 r. sformułowano dla niego odrębne mierniki, uwzględniające jego specyfikę. Celem działania było poszerzenie oferty usług reintegracji społeczno-zawodowej, a miernikiem wskaźnik zaspokojenia potrzeb, liczony jako relacja kwot z programów, do kwot potrzeb zgłoszonych przez podmioty biorące udział w konkursach. Wartość tę zaplanowano na 62% w 2013 r., a wyniosła 40%. Zdaniem MPiPS, zaspokojenie zgłoszonych potrzeb na poziomie niższym, niż zakładano, oznaczało duże zainteresowanie realizacją projektów.

- d) Nr 16.7.4.1.pn. *Projekty oraz systemy objęte planem informatyzacji państwa*. Działanie to obejmowało 3,1% wydatków w części 44. Celem było stworzenie platformy komunikacyjnej w obszarze zabezpieczenia społecznego, umożliwiającej świadczenie usług elektronicznych dla beneficjentów. Miernikiem był procent realizacji projektu. Do końca 2013 r. zakładano pełne wykonanie projektu i takie wykazano w sprawozdaniu, na podstawie formularzy załączonych do pisma Dyrektora Departamentu Informatyki z 13 lutego 2014 r. Omawiane działanie obejmowało wydatki na finansowanie projektu *Emp@tia*, którego realizacja nie została zakończona. Dyrektor Departamentu Informatyki w sprawie tej argumentował, że *termin osiągnięcia celów projektu upływa 20 lutego 2015 r.(...) zgodnie z zapisami w dokumencie programowym, tj.: zał. Nr 1 Horyzontalne Wytyczne MRR w zakresie sprawozdawczości w przypadku wskaźnika rezultatu, beneficjent we wniosku o płatność końcową (...) wpisuje wartość, jaka będzie osiągnięta w momencie zakończenia projektu, bądź w okresie bezpośrednio następującym po tym terminie (w zależności od specyfiki wskaźnika – jednak okres ten nie może być dłuższy niż jeden rok)*. NIK nie podziela tej argumentacji. Pełna realizacja projektu, obok wskaźników rezultatu, obejmuje też wskaźniki produktu, które powinny być wykonane do końca 2013 r., jednak część ich nie została zrealizowana. M.in. wdrożono tylko część z 3,5 tys. terminali mobilnych, a informacje uzyskane w ośrodkach pomocy społecznej potwierdzają niepełne wdrożenie systemów informatycznych służących realizacji e-usług. Ponadto przywołane w argumentacji wytyczne odnosiły się do wykorzystania funduszy europejskich, natomiast wskaźnik realizacji celu działania został określony odrębnie w ramach budżetu zadaniowego i zakładał pełne wykonanie projektu do końca 2013 r.
- e) Nr 16.7.4.2. pn. *Projekty oraz systemy nieobjęte planem informatyzacji państwa*. w ramach działania poniesiono 1,2% wydatków w części 44. Jego celem było usprawnienie wymiany informacji między jednostkami administracji publicznej. Jako miernik przyjęto liczbę jednostek administracji publicznej, z którymi realizowana jest wymiana danych w postaci elektronicznej. Dyrektor Departamentu Informatyki podał, że prowadzono ją dla 4, spośród 7 przewidzianych instytucji. Dla pozostałych 3 instytucji w Ministerstwie wykonane zostały interfejsy, umożliwiające wymianę danych, ale brak ich po drugiej stronie. ZUS (*ePUE*) poinformował, że interfejs wymiany danych przygotowuje w II kwartale 2014 r., Ministerstwo Finansów (*ePodatki*) zakłada wprowadzenie rozwiązania przejściowego do 30 września 2014 r. i docelowego do 1 stycznia 2016 r., MSW (*CEPiK*) ma zrealizować zadanie w 2014 r.⁶⁷. Badania dotyczące dwóch ośrodków pomocy społecznej wykazały, że nie działa w nich wymiana danych za pośrednictwem interfejsów zgłoszonych jako funkcjonujące, jakkolwiek według Dyrektora Departamentu Informatyki, ośrodki te podłączono do systemu.

W ocenie NIK, działanie nr 16.7.4.1. nie zostało zakończone, mimo iż Dyrektor Departamentu Informatyki MPiPS powiadomił o jego pełnym wykonaniu. Zaawansowanie wykonania działania nr 16.7.4.2. także było mniejsze, aniżeli wykazane w sprawozdawczości.

2.6. Pomoc państwa w zakresie dożywiania

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. dożywianie dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym⁶⁸. Dla wsparcia gmin w wypełnianiu tych zadań ustanowiono program wieloletni *Pomoc państwa w zakresie dożywiania*⁶⁹, finansowany ze środków budżetów gmin i budżetu państwa. Środki te nie

⁶⁷ W wypadku Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców niezbędna jest nowelizacja przepisów, znosząca obowiązek pobierania opłat za przekazanie informacji.

⁶⁸ Art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182, ze zm.).

⁶⁹ Powołany ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego *Pomoc państwa w zakresie dożywiania* (Dz. U. Nr 267, poz. 2259 ze zm.).

wchodzą do części 44 budżetu państwa. w latach 2010-2012 wydatki wyniosły odpowiednio⁷⁰: 842.906 tys. zł, 842.651 tys. zł i 847.432 tys. zł, w tym dotacja budżetowa: 540.537 tys. zł, 547.578 tys. zł i 549.063 tys. zł. Według wstępnych danych przesłanych przez wojewodów do MPiPS w terminie do 31 marca 2014 r., wydatki poniesione w 2013 r. wyniosły 870.511 tys. zł, w tym dotacja budżetowa – 553.316 tys. zł. w latach 2010-2013 nakłady na realizację Programu miały wynieść nie mniej, niż 3.100 mln zł. Uwzględniając wstępne dane za 2013 r., wydatki wyniosły 3.403,5 mln zł, czyli były wyższe o 9,8%.

Miernikiem wykonania zadań była liczba osób objętych dożywianiem, ustalona na 2 mln na koniec każdego roku. Liczba korzystających z pomocy wyniosła: w 2010 r. – ok. 2.024,8 tys., w 2011 r. – ok. 1.934 tys., w 2012 r. – ok. 1.922,7 tys. oraz ok. 1.936,2 tys. osób – według wstępnych danych za 2013 r. w 2013 r. przyjętą w Programie liczbę objętych dożywianiem osób zrealizowano na poziomie 96,8%.

Minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego koordynował i monitorował, za pośrednictwem wojewodów, realizację Programu w gminach. Podstawę określania planowanych nakładów na realizację programu stanowiła sprawozdawczość zbierana przez MPiPS. w ocenie NIK zakres zbieranych danych był wystarczający do monitorowania Programu. Za pośrednictwem kuratoriów oświaty, własne sprawozdania z realizacji Programu zbierało również Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Dwutorowość sprawozdawczości zbieranej w różniących się konfiguracjach danych i terminów, powodowała dodatkowe obciążenia dla administracji terenowej. Ministerstwo Edukacji Narodowej zwracało się do MPiPS z propozycjami ograniczenia sprawozdawczości, przez dostosowanie zbieranych tam danych dla swoich potrzeb. Występowały różnice między sprawozdaniami MEN i MPiPS, np. w zakresie liczby placówek oświatowych prowadzących dożywianie, jednak rozbieżności te nie były weryfikowane. Program na lata 2014-2020⁷¹ nie przewiduje prowadzenia sprawozdawczości przez MEN.

Część 63 Rodzina

1. Dochody budżetowe

Szczegółowe dane o dochodach w części 63 przedstawiono w zał. nr 11.

Zaplanowane w ustawie budżetowej na rok 2013 dochody w kwocie 3 tys. zł, zwiększone zostały po nowelizacji ustawy budżetowej do kwoty 18 tys. zł. Zrealizowano je w wysokości 20 tys. zł, tj. 111,1% planu, w związku z wpływami z tytułu kar pieniężnych od wykonawców umów. Największą kwotę dochodów – 12 tys. zł, uzyskano w dziale 750 *Administracja publiczna* (60%).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. w części 63 nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty, w tym zaległości.

2. Wydatki budżetowe

Szczegółowe dane o wydatkach budżetowych w części 63 zamieszczono w zał. nr 12.

NIK pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia planowanie i realizację wydatków w części 63.

W ustawie budżetowej na rok 2013 ustalono dla części 63 wydatki w wysokości 13.626 tys. zł. w znowelizowanej ustawie budżetowej wydatki w tej części zmniejszono o 122 tys. zł, do kwoty 13.504 tys. zł. Zaplanowane wydatki wzrosły w ciągu roku *per saldo* o 207 tys. zł, przez: zwiększenie środków z rezerw celowych o 24 tys. zł oraz

⁷⁰ Dane obejmują dzieci korzystające z posiłków, bez konieczności przeprowadzania wywiadów środowiskowych i wystawiania decyzji.

⁷¹ Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania *Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014–2020* (M. P. z 2013 r., poz. 1024).

wydatków o 508 tys. zł, w związku z ich przeniesieniem z części 44, z przeznaczeniem na utrzymanie aplikacji informatycznych, a także zmniejszenie wydatków o 325 tys. zł, w związku z ich przeniesieniem do części 31, z przeznaczeniem na opłacenie składki do Międzynarodowej Organizacji Pracy.

W wyniku wprowadzonych zmian planowane wydatki uległy zwiększeniu do kwoty 13.711 tys. zł. Wydatki zrealizowano w wysokości 13.158 tys. zł, czyli w 97,4% kwoty ujętej w ustawie budżetowej oraz w 96% planu po zmianach. Zrealizowane w 2013 r. wydatki były o 4,2% niższe od wykonania w 2012 r.

W dniu 31 grudnia 2013 r. zobowiązania wyniosły 194 tys. zł i były wyższe od stanu na koniec 2012 r. (181 tys. zł) o 7,2%. Były to zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i składników pochodnych. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

Środki z rezerw celowych wykorzystano w 58,9% przyznanej kwoty, zgodnie z ich przeznaczeniem, tj. na wypłatę nagrody jubileuszowej dla jednej osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe i sfinansowanie dodatku służby cywilnej, wraz ze składnikami pochodnymi, dla jednego mianowanego urzędnika służby cywilnej. Niepełne wykorzystanie rezerw wynikało z przyczyn niezależnych od MPiPS, tj. długotrwałego przebywania urzędnika służby cywilnej na zwolnieniu lekarskim i urlopie macierzyńskim, w związku z czym wspomniany dodatek został proporcjonalnie pomniejszony.

Zaplanowane na 2013 r. wydatki bieżące w kwocie 5.202 tys. zł były o 1,9% wyższe od ustalonych w 2012 r. (5.104 tys. zł). w ciągu roku zwiększono je do 5.515 tys. zł (w 2012 r. plan po zmianach – 5.708 tys. zł). Wykonanie wyniosło 5.389 tys. zł, tj. 97,4% roku poprzedniego (5.533 tys. zł).

Zbadano wydatki na kwotę 1.312,8 tys. zł, co stanowiło 69,1% wydatków pozapłacowych (bez dotacji) w części 63. Badaniu poddano także realizację dotacji celowych dla fundacji i stowarzyszeń⁷² w kwocie 17,8 tys. zł (6% udzielonych dotacji) oraz na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego⁷³ w wysokości 336,4 tys. zł (4,3% udzielonych dotacji).

W strukturze zrealizowanych wydatków, największy udział miały wydatki w działach: 750 *Administracja publiczna* – 5.254 tys. zł (92,1% kwoty według ustawy budżetowej, 97,2% planu po zmianach oraz 39,9% wydatków w części 63) oraz 852 *Pomoc społeczna* – 7.904 tys. zł (odpowiednio: 101,3%, 95,1% i 60,1%).

2.1. Dział 750 Administracja publiczna

Wydatki zaplanowane zostały w kwocie 5.704 tys. zł i w ciągu roku uległy zmniejszeniu do 5.403 tys. zł. Zrealizowano je w kwocie 5.254 tys. zł, tj. na poziomie 92,1% kwoty ujętej w ustawie budżetowej i 97,2% planu po zmianach. w części 63 nie planowano i nie realizowano wydatków z budżetu środków europejskich.

W rozdziale 75001 *Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej*, ustawa budżetowa przewidywała wydatki w wysokości 5.154 tys. zł.

Zaplanowane wydatki zmniejszono w ciągu roku *per saldo* o 153 tys. zł, do kwoty 5.001 tys. zł, przez: zwiększenie środków z rezerw celowych o 24 tys. zł i wydatków o 148 tys. zł, w związku z przeniesieniem oszczędności powstałych przy realizacji zadań w rozdziale 75095 *Pozostała działalność*, a także zmniejszenie wydatków o 325 tys. zł, w związku z ich przeniesieniem do części 31, z przeznaczeniem na opłacenie składki do Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Wydatki zrealizowano w kwocie 4.879 tys. zł, tj. na poziomie 94,7% według ustawy budżetowej i 97,6% w relacji do planu po zmianach. Poniesiono je na utrzymanie urzędu obsługującego Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Przyczyną niewykorzystania części środków były głównie niższe niż szacowano ceny towarów i usług związanych z funkcjonowaniem urzędu ds. spraw rodziny oraz mniejsza liczba szkoleń i odbytych podróży służbowych.

⁷² W ramach *Konkursu inicjatyw organizacji pozarządowych na najlepsze projekty z obszaru wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy*.

⁷³ W ramach *Resortowego programu wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na 2013 r.*

W rozdziale 75095 *Pozostała działalność*, wydatki w kwocie 550 tys. zł zmniejszono w ciągu roku o 148 tys. zł, do 402 tys. zł, w związku z przeniesieniem oszczędności powstałych przy realizacji zadań do rozdziału 75001. Zostały zrealizowane w kwocie 375 tys. zł, tj. na poziomie 68,2% ustawy budżetowej i 93,3% planu po zmianach. Poniesiono je głównie na dotacje dla organizacji pozarządowych realizujących projekty z obszaru wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz wydatki na współfinansowanie projektu UE w ramach *Programu Ogólnego Komisji Europejskiej PROGRESS*. Niepełne wykonanie planu w tym rozdziale wynikało głównie z późnego podpisania umowy na realizację wspomnianego projektu.

2.2. Dział 852 Pomoc społeczna

Wydatki zaplanowane w kwocie 7.800 tys. zł, w ciągu roku zwiększono do 8.308 tys. zł. Zrealizowano je w kwocie 7.904 tys. zł, tj. na poziomie 101,3% ustawy budżetowej i 95,1% planu po zmianach.

Planowane wydatki w rozdziale 85204 *Rodziny zastępcze* w kwocie 7.800 tys. zł (plan nie był zmieniany) zrealizowano w wysokości 7.396 tys. zł, tj. w 94,8%. Wydatki te poniesiono na dotacje dla powiatów w ramach *Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*. Niepełne wykonanie wydatków w tym rozdziale wynikało ze zwrotów niewykorzystanych części dotacji oraz rezygnacji z realizacji projektu przez 6 podmiotów wyłonionych w konkursie ofert.

W rozdziale 85295 *Pozostała działalność* wydatki przeniesione zostały w ciągu roku z części 44 w kwocie 508 tys. zł, z przeznaczeniem na bieżące utrzymanie aplikacji informatycznych.

Wydatki zostały zrealizowane w wysokości planowanej 508 tys. zł, tj. w 100%. Wydatki te poniesiono na bieżące utrzymanie aplikacji SAC, QuickStat i sFundusz.

2.3. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Szczegółowe dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w części 63 przedstawiono w zał. nr 13.

Przeciętne zatrudnienie w 2013 r., w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło 39 osób i w porównaniu z 2012 r. nie uległo zmianie. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 6.517 zł i było wyższe niż w 2012 r. o 474 zł, tj. o 7,8%. Wydatki na wynagrodzenia naliczono zgodnie z obowiązującymi zasadami⁷⁴.

W ustawie budżetowej kwoty wynagrodzeń określono w łącznej wysokości 3.055 tys. zł, w tym 2.845 tys. zł na wynagrodzenie osobowe i 210 tys. zł na dodatkowe wynagrodzenie roczne. w ciągu roku wynagrodzenia zwiększono o 24 tys. zł, z tego: o 11 tys. zł z rezerwy celowej na wypłatę nagrody jubileuszowej dla jednej osoby zajmującej kierownicze stanowisko państwowe oraz o 13 tys. zł z rezerwy celowej na sfinansowanie dodatku służby cywilnej i dodatkowego wynagrodzenia rocznego, wraz ze składnikami pochodnymi, dla jednego mianowanego urzędnika służby cywilnej.

Wynagrodzenia zrealizowano w kwocie 3.050 tys. zł, tj. na poziomie 99,1% planu po zmianach (3.079 tys. zł).

2.4. Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 29,8 tys. zł, tj. na poziomie 135,5% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej (22 tys. zł) i 98,4% planu po zmianach (30,3 tys. zł). Były one wyższe od wykonania w 2012 r. o 1 tys. zł. Zakupiono elementy infrastruktury teleinformatycznej do serwerowni i wykupiono prawa autorskie do strony internetowej⁷⁵.

2.5. Dotacje budżetowe

W 2013 r. zaplanowano dotacje w łącznej kwocie 8.100 tys. zł, z tego 300 tys. zł (w dziale 750, rozdział 75095) na wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz 7.800 tys. zł (w dziale 852, rozdział 85204)

⁷⁴ Art. 6 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw.

⁷⁵ www.rodzina.gov.pl

na wsparcie jednostek samorządu terytorialnego szczebla powiatowego w rozwoju systemu rodzinnej pieczy zastępczej.

Beneficjenci wykorzystali i rozliczyli dotacje na łączną kwotę 7.688 tys. zł. Niewykorzystane środki w wysokości 227 tys. zł zostały zwrócone na rachunek dochodów budżetu państwa.

Organizacjom⁷⁶, wyłonionym w wyniku otwartego konkursu ofert pn. *Konkurs Inicjatyw Organizacji Pozarządowych na najlepsze projekty z obszaru wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy*, przyznano dotacje w łącznej kwocie 296,2 tys. (wykorzystano 291,6 tys. zł, tj. 97,2%). Dofinansowania udzielono 12 organizacjom pozarządowym, z którymi podpisano 11 umów (dwie organizacje złożyły ofertę wspólną). w wypadku 4 z nich rozliczenia dotacji zatwierdzono z opóźnieniem od dwóch do 40 dni, w stosunku do 30-dniowego terminu⁷⁷, co wyjaśniano głównie błędami w nadesłanych sprawozdaniach.

Szczegółowe badanie dokumentacji jednej umowy z 24 maja 2013 r., na podstawie której przyznano dotację w wysokości 17,8 tys. zł (6% kwoty dotacji udzielonych w 2013 r.) wykazało, że projekt zrealizowano zgodnie z warunkami określonymi w umowie, stosownie do kosztorysu i harmonogramu działań. Zleceniobiorca udokumentował wykonanie zadań fakturami i rachunkami oraz innymi dokumentami poświadczającymi realizację projektu. Sprawozdanie z realizacji zadania zostało zweryfikowane przez pracowników Departamentu Analiz Ekonomicznych i Prognoz oraz zaakceptowane zgodnie z wewnętrzną procedurą.

W 2013 r. przyznano 278 powiatom, wyłonionym w trybie otwartego konkursu ofert, dotacje celowe w ramach *Resortowego programu wspierania rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2013*.⁷⁸ Wydatki z tego tytułu wyniosły 7.395,9 tys. zł, tj. 94,8% kwoty ustalonej w ustawie budżetowej i planie po zmianach oraz 56,2% wydatków w części 63 (13.158 tys. zł).

Kontrolą objęto 4 spośród 278 umów zawartych w ramach wspomnianego konkursu na łączną kwotę 336,4 tys. zł, co stanowiło 4,3% kwoty dotacji udzielonych w 2013 r. Stwierdzono, że dotacje przekazywane były na podstawie zawartych umów⁷⁹, a przekazanie środków nastąpiło w terminie 30 dni od dnia ich podpisania. Sprawozdania z wykorzystania dotacji były składane terminowo, tj. w ciągu 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania. Niewykorzystane kwoty dotacji z objętych kontrolą umów (8,9 tys. zł) zostały zwrócone przez beneficjentów do 31 stycznia 2014 r.⁸⁰

3. Wykonanie zadań

W 2013 r. w ramach części 63 budżet zadaniowy realizowany był w czterech funkcjach: 13 *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*; 15 *Polityka zagraniczna*; 16 *Sprawy obywatelskie* i 22 *Planowanie strategiczne oraz obsługa administracyjna i techniczna*.

Szczegółowym badaniem objęto próbę czterech działań, na realizację których w budżecie zadaniowym zaplanowano najwyższe kwoty wydatków. i tak:

- a) Działanie 13.4.1.1. *Świadczenia rodzinne*, dla którego miernikiem był odsetek dzieci korzystających z zasiłku rodzinnego w ogólnej liczbie dzieci w wieku do ukończenia 24 roku życia. Plan wydatków wynosił 397 tys. zł, w planie po zmianach wydatki zwiększono do 488,5 tys. zł, wykonanie wyniosło 483,6 tys. zł. Wartość miernika, mimo zmian w planie wydatków, nie była zmieniana. Wynosiła 26,5%, zaś osiągnięto 23,3%. Przyczyną zrealizowania wartości miernika w wysokości niższej niż planowano było założenie, iż w 2013 r. więcej osób osiągnie dochód uprawniający do świadczeń rodzinnych.

⁷⁶ Art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, ze zm.).

⁷⁷ Art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

⁷⁸ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 ze zm.).

⁷⁹ Art. 150 ustawy o finansach publicznych.

⁸⁰ W terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

- b) Działanie 13.4.1.3. *Rozwój instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3*, dla którego miernikiem był odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką instytucjonalną. Plan wydatków wynosił 484 tys. zł, w planie po zmianach wydatki zmniejszono do kwoty 414,5 tys. zł, wykonanie wyniosło 413,5 tys. zł. Wartość miernika, mimo zmian w planie wydatków, nie była zmieniana. Wynosiła 6,8%, zaś osiągnięto 5,5%. Przyczyną zrealizowania wartości miernika w wysokości niższej niż planowano był fakt przeznaczenia w ustawie budżetowej mniejszych środków na instytucji opieki nad dziećmi niż środki o które wnioskowano na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej.
- c) Działanie 13.4.2.1. *Wspieranie działalności na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego*, dla którego miernikiem jest liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Plan wydatków wynosił 8.186 tys. zł, w planie po zmianach wydatki zwiększono do kwoty 8.302,2 tys. zł, wykonanie wyniosło 7.890,7 tys. zł, zaś wartość miernika, mimo zmian w planie wydatków, nie była zmieniana i wynosiła 636, zaś osiągnięto 944. Przyczyną zrealizowania wartości miernika w wysokości wyższej niż planowano były trudności w oszacowaniu tempa wzrostu zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (instytucja koordynatora została wprowadzona od 1 stycznia 2012 r. a szacunku miernika dokonywano w sierpniu 2012 r., w trakcie roku budżetowego).
- d) Działanie 16.2.2.2. *Promowanie równości szans kobiet i mężczyzn*, dla którego miernikiem jest liczba spotów reklamowych. Plan wydatków wynosił 600 tys. zł, w planie po zmianach wydatki zmniejszono do kwoty 380,5 tys. zł, wykonanie wyniosło 346,7 tys. zł, zaś wartość miernika, mimo zmian w planie wydatków, nie była zmieniana i wynosiła 2, osiągnięto natomiast poziom 0. Wartość miernika nie była jednak określana w ścisłym powiązaniu z wielkością wydatków, będących w dyspozycji Departamentu. Powodem tego stanu był fakt, że znaczna część działań (w tym kampanie na rzecz równości płci) finansowane były z projektu systemowego w ramach PO KL. Środki na ten projekt znajdowały się w dyspozycji CRZL, które umieściło je w funkcji 17 *Kształtowanie rozwoju regionalnego kraju*, podobnie jak pozostałe wydatki CRZL. Sytuacja ta miała swoje źródło w tym, że merytorycznie za projekt odpowiadała inna komórka (Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz) niż ta, która miała środki na ten cel (CRZL). Przyczyną niezrealizowania wartości miernika była zmiana formuły prowadzenia kampanii na rzecz równego traktowania kobiet i mężczyzn. Na skutek uzgodnień między MPiPS i Centrum Informacyjnym Rządu, zrezygnowano z prowadzenia kampanii w formie telewizyjnych spotów reklamowych, zastępując je innymi formami (np. felietonami w telewizji śniadaniowej).

W 2013 r. komórki organizacyjne Ministerstwa nie sygnalizowały potrzeby dokonania korekty wartości mierników w budżecie zadaniowym. Tymczasem w badanej próbie, analizowanej pod kątem osiągania planowanych wartości mierników w ramach czterech działań, w wypadku trzech uzyskano wartość miernika niższą od planowanej. Zdaniem NIK, nieosiągnięcie przyjętych wartości wskazuje na potrzebę głębszej analizy przyczyn tego stanu.

Należy również zauważyć, że miernik służący do monitorowania działania 16.2.2.2. *Promowanie równości szans kobiet i mężczyzn*, w postaci liczby spotów reklamowych, nie pozwala na gromadzenie informacji o skuteczności realizacji tego zadania, bez elementu jego ewaluacji (np. danych o oglądalności spotów). Także miernik dla działania 13.4.2.1. *Wspieranie działalności na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego* jest – w opinii NIK – przykładem podejścia nieadekwatnego do tego zadania, zważywszy na fakt, iż powołanie koordynatorów jest zadaniem ustawowym, a miernik nie dotyka bezpośrednio kwestii dotyczących zapewnienia opieki dzieciom i młodzieży pozbawionych naturalnej opieki rodzicielskiej.

4. Inne ustalenia kontroli

Szczegółowym badaniem objęto pięć postępowań na kwotę 1.434,4 tys. zł⁸¹, w tym trzy udzielone w trybie z wolnej ręki na kwotę 1.126,4 tys. zł oraz dwa w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 308 tys. zł.

Cztery z objętych badaniem postępowań przeprowadzono na podstawie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych. w przypadku piątego zamówienia, udzielonego w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem była

⁸¹ W 2013 r. wydatkowano na ten cel z części 63 kwotę 33,7 tys. zł.

Usługa serwisowa w zakresie wsparcia i konserwacji systemu informatycznego QreZus – wartość szacunkowa 731,7 tys. zł (182 tys. euro) badanie wykazało, że w dokumentacji postępowania brak było dowodu publikacji ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej⁸². Zawarcie umowy z wykonawcą nastąpiło 2 września 2013 r. Niedopełnienie obowiązku niezwłocznego przekazania ogłoszenia wyjaśniano błędem – zamieszczeniem go w niewłaściwym biuletynie, tj. w Biuletynie Zamówień Publicznych w dniu 23 września 2013 r. Przekazanie ogłoszenia Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich nastąpiło w czasie kontroli NIK.

Badanie terminowości rozliczania w 2013 r. zagranicznych wyjazdów służbowych wykazało, że pracownicy odbyli 17 delegacji finansowanych z części 63. w 4 przypadkach dotyczących 3 pracowników opóźnienie w złożeniu rozliczenia wyniosło od jednego do 111 dni⁸³. Delegowani zobowiązani byli do uregulowania należności powstałych w wyniku tych podróży, co powinno nastąpić bez zbędnej zwłoki⁸⁴. w 4 przypadkach dotyczących dwóch pracowników, uregulowanie należności nastąpiło po upływie odpowiednio 13, 14, 22 i 39 dni od dnia ostatecznego zaakceptowania rozliczenia delegacji przez Dyrektora Generalną. Wprawdzie dyscyplina rozliczania się z udzielonych zaliczek uległa w 2013 r. poprawie w porównaniu z 2012 r., jednak wniosek NIK w tej sprawie, sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa w 2012 r., nadal pozostaje aktualny.

5. Sprawozdania

NIK pozytywnie opiniuje sprawozdawczość łączną, sporządzoną przez Ministerstwo dla części 31, 44 i 63. Zdaniem NIK, łączne sprawozdania budżetowe:

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N);
- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń (Rb-Z);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków UE i innych (Rb-28 Program) oraz
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym;

przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów, wydatków, a także należności i zobowiązań oraz zostały sporządzone terminowo i prawidłowo⁸⁵.

NIK opiniuje pozytywnie dla części 31, 44 i 63 roczne sprawozdania dysponenta III stopnia (Ministerstwa):

- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);

⁸² Art. 95 ust. 2 ustawy Prawo zamówień publicznych stanowi, że gdy wartość zamówienia jest równa lub przekracza 130 tys. euro, niezwłocznie po zawarciu umowy zamawiający przekazuje ogłoszenie o udzieleniu zamówienia Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, celem publikacji w Dzienniku Urzędowym UE.

⁸³ Przedstawienie rozliczenia powinno nastąpić w terminie 14 dni od dnia zakończenia podróży (§ 4 pkt 1 zarządzenia nr 7 Dyrektora Generalnej z 24 maja 2012 r. i zarządzenia nr 15 z 25 czerwca 2013 r. w sprawie zasad organizacji i rozliczenia służbowych podróży zagranicznych oraz trybu przyjmowania delegacji zagranicznych składających wizytę w MPIPS).

⁸⁴ Jak wyżej – § 4 pkt 7 zarządzenia Dyrektora Generalnej nr 7 z 24 maja 2012 r. i zarządzenia nr 15 z 25 czerwca 2013 r.

⁸⁵ Zasady sporządzania sprawozdań określono w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103). Podstawę prawną sporządzania sprawozdań Rb-N i Rb-Z stanowi rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. Nr 43, poz. 247 ze zm.). Terminy przekazywania sprawozdań budżetowych za IV kwartał 2013 r. i za 2013 r. zostały określone w § 19 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2014 r., poz. 119).

- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków UE i innych (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE), a także
- kwartalne sprawozdania o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz gwarancji i poręczeń (Rb-Z).

Roczne sprawozdania budżetowe Ministerstwa zostały sporządzone terminowo, na podstawie danych z ewidencji księgowej, a także przekazują prawdziwy i rzetelny obraz dochodów i wydatków oraz należności i zobowiązań.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sprawozdania Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 2013 r. (Rb-33, Rb-40, a także Rb-N i Rb-Z), które zostały sporządzone rzetelnie, terminowo, a zawarte w nich dane wynikały z ewidencji finansowo-księgowej.

6. Księgi rachunkowe

NIK ocenia pozytywnie dla: części 31 *Praca*, 44 *Zabezpieczenie społeczne* i 63 *Rodzina*, a także dla Funduszu Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, system rachunkowości, wiarygodność prowadzonych ksiąg rachunkowych i system księgowości komputerowej, a także pozytywnie ocenia skuteczność systemu kontroli zarządczej, wewnętrznej i finansowej oraz poprawność formalną dowodów i zapisów księgowych. Oceny te wynikają z przeglądu analitycznego i badania bezpośredniego próby wydatków, dokonanego we wszystkich jednostkach metodą monetarną⁸⁶ oraz w drodze doboru celowego, polegającego na szczegółowym badaniu wybranej próby dowodów księgowych. Badanie przeprowadzono pod kątem poprawności formalnej oraz prawidłowości kontroli bieżącej i dekretacji, ewidencji transakcji w urządzeniach księgowych oraz wiarygodności ksiąg wpływających na sprawozdawczość bieżącą i roczną. Operacje gospodarcze potwierdzone tymi dowodami zostały zbadane także pod względem legalności, gospodarności i celowości.

- **Część 31:** 133 dowody na kwotę 44.160,2 tys. zł (w tym 32 dobrane celowo), tj. 44,2% zrealizowanych wydatków dysponenta III stopnia w tej części. w badanej próbie stwierdzono m.in. dokonanie, w przypadku czterech faktur na kwotę 1.399,5 tys. zł, poprawek w sposób inny, niż to wynika z Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych⁸⁷, zapisu księgowego jednej faktury na kwotę 161,3 tys. zł niezgodnie z tytułem operacji gospodarczej, wynikającej z dokumentu źródłowego, a także zadekretowanie na niewłaściwe konto jednego dokumentu na kwotę 3,9 tys. zł. Ponadto faktura na kwotę 12,4 tys. zł, wystawiona 14 stycznia 2010 r. za dostawę prasy, wpłynęła z trzyletnim opóźnieniem i mimo iż roszczenie uległo przedawnieniu, zostało uregulowane.
- **Część 44:** 109 dowodów na kwotę 43.506,2 tys. zł, tj. 87,5% wydatków dysponenta III stopnia w tej części. w badanej próbie stwierdzono 2 faktury na kwotę 8.448,8 tys. zł uregulowane po terminie płatności i 5 faktur, które zostały przekazane do Biura Budżetu i Finansów w terminie przekraczającym 5 dni od daty ich wpływu do właściwej komórki organizacyjnej, co naruszało ustalone w Ministerstwie zasady obiegu dokumentów.
- **Część 63:** 163 dowody na kwotę 1.312,8 tys. zł (w tym 23 dobrane celowo), tj. 10% wydatków w tej części. w badanej próbie stwierdzono przypadki nieprzestrzegania przyjętych regulacji wewnętrznych dotyczących obiegu dokumentów finansowych: 6 dokumentów na kwotę 98,7 tys. zł zostało przekazanych do Biura Budżetu i Finansów w terminie przekraczającym 5 dni od daty ich wpływu do właściwej komórki organizacyjnej, Opóźnienia wynosiły od jednego do trzech dni i nie spowodowały regulowania płatności po terminie.

⁸⁶ Prawdopodobieństwo wylosowania dowodu jest proporcjonalne do wartości operacji udokumentowanej tym dowodem.

⁸⁷ Rozdział 2, § 3, ust. 15 Instrukcji obiegu i kontroli dokumentów finansowych w MPIPS, wprowadzonej zarządzeniem nr 32 Dyrektora Generalnej z 25 października 2010 r.

- **Fundusz Pracy:** 93 dowody na kwotę 16.520,8 tys. zł (wszystkie), tj. 0,15% wydatków zrealizowanych przez Fundusz Pracy. w badanej próbie stwierdzone nieprawidłowości w zakresie ujmowania operacji gospodarczych w księgach rachunkowych. Polegały one m.in. na niewykazaniu daty operacji w ewidencji księgowej w 6 przypadkach, dokonania płatności w kwocie 2,7 tys. zł z jednodniowym opóźnieniem⁸⁸, a także przekazania z opóźnieniem w 6 przypadkach dokumentów do Biura Budżetu i Finansów.
- **Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych;** 102 dowody na kwotę 1.249,3 tys. zł, tj. 0,7% zrealizowanych wydatków. w badanej próbie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Opisane wyżej uchybienia i nieprawidłowości nie przekroczyły przyjętych do badania progów istotności.

7. Ustalenia innych kontroli

W 2013 r. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę gospodarowania środkami publicznymi w latach 2011-2013 (I półrocze) w trzech jednostkach organizacyjnych Ministerstwa, finansowanych z części 31⁸⁹. Kontrolą objęto: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Główną Bibliotekę Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz Zakład Wydawniczo-Poligraficzny.

W działalności Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich stwierdzono:

- opóźnienia w realizacji projektów w ramach PO Kapitał Ludzki (od 2 do 36 miesięcy);
- przeprowadzanie postępowań o udzielenie zamówień publicznych z naruszeniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych (braki w dokumentacji, nieterminowe przekazywanie wadium i zamieszczanie ogłoszeń o wynikach postępowań, niewystarczające zabezpieczenie interesów zamawiającego w przetargach);
- nieujmowanie dokumentów we właściwych okresach sprawozdawczych, dokonywanie płatności po upływie terminów wynikających z podpisanych umów, niewskazywanie osób dokonujących dekretacji, błędne opisy merytoryczne, wprowadzanie i akceptowanie w systemie finansowo-księgowym zapisów przez tę samą osobę, a także opóźnienia w przekazaniu części uzyskanych dochodów na centralny rachunek bieżący budżetu państwa.

Kontrola w Zakładzie Wydawniczo-Poligraficznym wykazała w 8 przypadkach na kwotę 83,6 tys. zł ewidencjonowanie dowodów księgowych w miesiącu innym, niż nastąpiła operacja gospodarcza oraz w 5 przypadkach na kwotę 28,3 tys. zł wprowadzanie do ksiąg rachunkowych błędnych dat operacji gospodarczych. Podczas kontroli nie stwierdzono wpływu tych nieprawidłowości na rzetelność danych wykazywanych w sprawozdaniach budżetowych oraz z zakresu operacji finansowych.

W wyniku kontroli w Główniej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego nie stwierdzono nieprawidłowości, w związku z czym nie sformułowano wniosków pokontrolnych. NIK pozytywnie zaopiniowała wiarygodność ksiąg rachunkowych i sprawozdawczość dotyczącą kontrolowanego okresu. Pozytywną ocenę uzyskało też wydatkowanie otrzymanych środków, które odbywało się zgodnie z przepisami, w sposób oszczędny i celowy.

⁸⁸ Art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy o finansach publicznych stanowi, że wydatki powinny być dokonywane w terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

⁸⁹ Nr I/13/001, KPZ-4114-01-00/2013. KPZ-4114-01-01/2013 i KPZ-4114-01-02/2013.

III. Informacje dodatkowe

4.1. Wystąpienia pokontrolne

Wystąpienie dotyczące części 31, Funduszu Pracy oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych skierowano do Ministra Pracy i Polityki Społecznej w dniu 17 kwietnia 2014 r., natomiast wystąpienia dotyczące części 44 i części 63 odpowiednio w dniach 23 i 18 kwietnia 2014 r.

Wystąpienia zawierały wnioski i uwagi dotyczące m.in.:

Część 31 Praca:

- Wyeliminowania przypadków nieprzestrzegania przyjętych uregulowań wewnętrznych dotyczących obiegu i kontroli dokumentów finansowych oraz zapewnienia obiegu dokumentów finansowych w sposób umożliwiający terminową zapłatę zobowiązań z nich wynikających.
- Zintensyfikowania działań w celu uniknięcia opóźnień w procesie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie projektów oraz podpisywania umów z beneficjentami korzystającymi ze środków PO Kapitał Ludzki.
- Zlecenia wykonawcom zewnętrznym w ramach tzw. usług „eksperckich” wykonania prac niemożliwych do zrealizowania przez własnych pracowników.
- Rozważenia możliwości wprowadzenia pomiaru wartości mierników w okresach częstszych niż półroczne, w celu wykorzystania ich do bieżącej i skutecznej kontroli zarządczej.

Fundusz Pracy:

- Zapewnienia terminowego przekazywania dokumentów księgowych do Biura Budżetu i Finansów Ministerstwa.
- Wyeliminowania przypadków przyjmowania dla układu zadaniowego budżetu mierników, które nie zapewniają uzyskania danych o ich wykonaniu w terminie złożenia sprawozdania z realizacji budżetu zadaniowego.

Część 44 Zabezpieczenie społeczne:

- Ograniczenia liczby dotacji udzielanych organizacjom pozarządowym w trybie weryfikacji przez Ministra ocen ekspertów do 10% przewidzianych w zasadach ustalonych dla konkursów realizowanych w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych oraz Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.
- Uwzględniania czasochłonności procedur przy planowaniu realizacji projektów dofinansowanych z budżetu środków europejskich.
- Zintensyfikowania działań w celu osiągnięcia przez projekt *Emp@tia* zakładanej funkcjonalności.
- Przekazania do ośrodków pomocy społecznej terminali mobilnych pozostających w dyspozycji Ministerstwa.
- Zapewnienia skutecznego nadzoru nad sposobem formułowania kryteriów oceny w przetargach przygotowywanych przez Departament Informatyki.
- Podjęcia działań w celu unikania opóźnień w realizacji zakupów oprogramowania informatycznego i wynikających z tego błędów w zapisach zawieranych umów.
- Wymagania świadectw zgodności, potwierdzających właściwe funkcjonowanie nabywanych przez Ministerstwo programów informatycznych.
- Zapewnienia skutecznego nadzoru nad rzetelnością prezentowanych wskaźników budżetu zadaniowego.
- Wyeliminowania przypadków nieterminowego regulowania płatności.

Część 63 Rodzina:

- Niezwłocznego przekazywania ogłoszenia Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, celem publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, w przypadku gdy wartość zamówienia publicznego dla usług lub dostawy jest równa lub przekracza równowartość 130 tys. euro.
- Wylimitowania przypadków nieprzestrzegania wewnętrznych zasad w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych.
- Egzekwowania od pracowników terminowego rozliczania się z kosztów zakończonych podróży służbowych.

4.2. Finansowe rezultaty kontroli

Stwierdzone finansowe rezultaty kontroli w części 44 dotyczyły kwot wydatkowanych z naruszeniem prawa i wyniosły 5.054 tys. zł (0,56% wydatków budżetowych). Wynikały z przekraczania limitów 10% ogólnej kwoty dotacji, którą Minister może przyznać organizacjom pozarządowym na podstawie decyzji weryfikujących oceny ekspertów w konkursach ofert⁹⁰ (szczegóły omówiono na str. 25–27 niniejszej informacji). w pozostałych częściach budżetowych i państwowych funduszach celowych nie stwierdzono nieprawidłowości w wymiarze finansowym.

⁹⁰ Limity określone zostały w rozdziale VI.3, pkt 8.8 *Zasad przyznawania i rozliczania dotacji w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w 2013 r.* i w § 8 ust. 2 zarządzenia Nr 12 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie powołania Komisji Konkursowej ds. opiniowania ofert złożonych w II edycji otwartego konkursu ofert w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2012–2013.

Załączniki

Załącznik 1. Dochody w części 31 Praca

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie 2012 r.	2013 r.			6:3	6:5
			Ustawa ²	Ustawa ¹	Wykonanie		
			w tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	Ogółem	48.635	56.073	56.321	46.203	95,0	82,0
1.	150 Przetwórstwo przemysłowe	3.600	2.501	2.503	2.049	56,9	81,9
1.1.	15001 Drukarnie	453	460	461	389	85,9	84,4
1.2.	15011 Rozwój przedsiębiorczości	375	286	287	504	134,4	175,6
1.3.	15012 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	2.772	1.755	1.755	1.156	41,7	65,9
2.	750 Administracja publiczna	5.166	5.874	5.994	6.296	121,9	105,0
2.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	4.683	5.568	5.621	4.879	104,2	86,8
2.2.	75071 Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	225	0	5	922	409,8	18 440
2.3.	75072 Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”	241	306	306	433	179,7	141,5
2.4.	75095 Pozostała działalność	17	0	62	62	364,7	100,0
3.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	39.869	47.698	47.824	37.858	95,0	79,2
3.1.	85336 Ochotnicze Hufce Pracy	11.370	15.196	15.322	9.652	84,9	63,0
3.2.	85393 Dochody ³ uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. były finansowane z rachunku dochodów własnych	22	-	-	70	318,2	-
3.3.	85394 Dochody ³ uzyskane z tytułu przejętych zadań, które w 2010 r. były realizowane przez gospodarstwa pomocnicze	28.477	32.502	32.502	28.136	98,8	86,6

¹ Ustawa budżetowa z dnia 25 stycznia 2013 r.

² Ustawa budżetowa znowelizowana 27 września 2013 r. lub ustawa budżetowa z 25 stycznia 2013 r., gdy nie wprowadzono zmian.

³ Państwowej jednostki budżetowej.

Załącznik 2. Wydatki w części 31 Praca

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wyko- nanie 2012 r.	2013 r.				6:3	6:4	6:5
			Ustawa ¹	Ustawa ²	Budżet po zmianach	Wyko- nanie			
			w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.	Ogółem	428.629	393.170	392.111	460.087	427.030	99,6	108,9	92,8
1.	150 Przetwórstwo przemysłowe	79.094	65.085	65.027	86.511	70.989	89,8	109,2	82,1
1.1.	15001 Drukarnie	3.545	3.537	3.479	3.479	3.479	98,1	100,0	100,0
1.2.	15011 Rozwój przedsiębiorczości	18.643	19.089	19.089	31.619	23.206	124,5	121,6	73,4
1.3.	15012 Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	56.906	42.459	42.459	51.413	44.304	77,9	104,3	86,2
2.	750 Administracja publiczna	134.093	142.303	142.089	150.990	137.327	102,4	96,6	91,0
2.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów admini- stracji rządowej	76.448	73.768	73.616	75.149	73.541	96,2	99,9	97,9
2.2.	75071 Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	27.634	39.689	39.649	47.249	35.321	127,8	89,1	74,8
2.3.	75072 Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”	1.948	2.040	2.018	2.135	2.100	107,8	104,1	98,4
2.4.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	138	-	-	-	-	-	-	-
2.5.	75095 Pozostała działalność	27.925	26.806	26.806	26.457	26.365	94,4	98,4	99,7
3.	752 Obrona narodowa	12	31	31	31	27	225,0	87,1	87,1
3.1.	75212 Pozostałe wydatki obronne	12	31	31	31	27	225,0	87,1	87,1
4.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	213.647	181.879	181.115	218.706	214.887	100,6	118,6	98,3
4.1.	85322 Fundusz Pracy	-	-	-	1.637	1.637	-	-	100,0
4.2.	85336 Ochothicze Hufce Pracy	213.647	181.879	181.115	217.069	213.250	99,8	117,7	98,2
5.	921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1.783	3.872	3.849	3.849	3.800	213,1	98,7	98,7
5.1.	92116 Biblioteki	1.783	3.872	3.849	3.849	3.800	213,1	98,7	98,7

¹ Ustawa budżetowa z dnia 25 stycznia 2013 r.² Ustawa budżetowa znowelizowana 27 września 2013 r. lub ustawa budżetowa z 25 stycznia 2013 r., gdy nie wprowadzono zmian.

Załącznik 3. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 31 Praca

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie w 2012 r.			Wykonanie w 2013 r.			8:5 (w %)
		Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Ogółem:	7.084	166.725	1.961	7.177	170.891	1.984	101,17
1.	150 Przetwórstwo przemysłowe	33	1.645	4.154	30	1.540	4.278	102,98
1.1.	15001 Drukarnie	33	1.645	4.154	30	1.540	4.278	102,98
1.1.1.	01	33	1.645	4.154	30	1.540	4.278	102,98
2.	750 Administracja publiczna	589	43.562	6.163	592	43.341	6.101	98,99
2.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej 75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE ⁴	449	34.864	6.471	446	33.961	6.345	98,06
2.1.1.	01	66	3.855	4.867	53	2.953	4.643	95,39
2.1.2.	02	3	413	11.472	3	461	12.806	111,62
2.1.3.	03	380	30.596	6.710	390	30.547	6.527	97,28
2.2.	75071 Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich	126	7.995	5.288	131	8.651	5.503	104,07
2.2.1.	01	126	7.995	5.288	131	8.651	5.503	104,07
2.3.	75072 Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”	14	703	4.185	15	730	4.056	96,92
2.3.1.	01	14	703	4.185	15	730	4.056	96,92
3.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6.443	120.536	1.559	6.524	124.457	1.590	101,97
3.1.	85336 Ochotnicze Hufce Pracy	6.443	120.536	1.559	6.524	124.457	1.590	101,97
3.1.1.	01	3.352	116.466	2.895	3.467	120.335	2.892	99,89
3.1.2.	01 ³	3.091	4.070	110	3.057	4.122	112	102,40
4.	921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	19	982	4.307	31	1.553	4.175	96,93
4.1.	92116 Biblioteki	19	982	4.307	31	1.553	4.175	96,93
4.1.1.	01	19	982	4.307	31	1.553	4.175	96,93

¹ Według sprawozdania Rb-70.

² na jednego pełnozatrudnionego.

³ Wynagrodzenia pracowników młodocianych OHP.

⁴ Dla statusu 03 w 2012 r.

Załącznik 4. Wydatki budżetu środków europejskich w części 31 Praca

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie w 2012 r.	2013 r.			6:3	6:4	6:5
			Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach	Wykonanie			
			w tys. zł					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Ogółem	1.174.829	683.669	1.432.025	1.381.920	117,6	202,1	96,5
1.	150 Przetwórstwo przemysłowe	400.400	302.047	370.969	362.313	90,5	120,0	97,7
1.1.	15011	113.427	108.173	160.137	157.008	138,4	145,1	98,0
1.1.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	113.427	108.173	160.137	157.008	138,4	145,1	98,0
1.2.	15012	286.973	193.874	210.832	205.305	71,5	105,9	97,4
1.2.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	286.973	193.874	210.832	205.305	71,5	105,9	97,4
2.	750 Administracja publiczna	104.691	175.281	194.485	154.650	147,7	88,2	79,5
2.1.	75071	104.691	175.281	194.485	154.650	147,7	88,2	79,5
2.1.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	104.691	175.281	194.485	154.650	147,7	88,2	79,5
3.	853 Pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej	669.738	206.341	866.571	864.957	129,1	419,2	99,8
3.1.	85322	645.621	180.000	831.837	831.837	128,8	462,1	100,0
3.1.2.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	645.621	180.000	831.837	831.837	128,8	462,1	100,0
3.2.	85336	24.117	26.341	34.734	33.120	137,3	125,7	95,4
3.2.1.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	21.735	26.341	33.466	31.852	146,5	120,9	95,2
3.2.2.	RPO Województwa Lubelskiego	754	-	1.268	1.268	168,2	-	100,0
3.2.3.	RPO Województwa Mazowieckiego	1.628	-	-	-	-	-	-

Zgodnie z korektą sprawozdania Rb-28 UE z 16 kwietnia 2014 r., kwota wydatków ogółem z budżetu środków europejskich wyniosła 1.382.018,7 tys. zł.

Załącznik 5. Wykonanie planu finansowego Funduszu Pracy

Część A		Wykonanie za rok poprzedzający rok sprawozdawczy	Rok sprawozdawczy			6:3	6:4	6:5
Lp.	Treść		plan wg ustawy budżetowej	plan po zmianach	wykonanie			
			w tysiącach złotych					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	9 633 520	10 803 963	11 408 978	11 056 774	114,8	102,3	96,9
1.	Wydatki bieżące	9 351 280	10 555 963	11 051 882	10 719 620	114,6	101,6	97,0
2.	Wydatki inwestycyjne	282 240	248 000	357 096	337 154	119,5	135,9	94,4
1.	Zasiłki dla bezrobotnych	3 403 479	3 732 485	3 827 000	3 653 200	107,3	97,9	95,5
1.1	- w tym: składki na ubezpieczenia społeczne	727 012	805 549	827 674	785 302	108,0	97,5	94,9
2.	Zasiłki przedemerytalne i świadczenia przedemerytalne	1 788 335	1 750 000	2 150 000	2 134 484	119,4	122,0	99,3
2.1	- w tym: koszty obsługi	21 212	26 250	32 300	25 304	119,3	96,4	78,3
3.	Dodatki aktywizacyjne	108 188	90 000	132 000	121 122	112,0	134,6	91,8
4.	Świadczenia integracyjne	24 607	17 500	36 000	34 960	142,1	199,8	97,1
5.	Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	3 874 557	4 655 080	4 762 362	4 650 200	120,0	99,9	97,6
5.1	- szkolenia	183 888	367 222	239 940	208 169	113,2	56,7	86,8
5.1.1	- stypendia w okresie szkolenia bezrobotnych	58 669	207 500	99 097	68 458	116,7	33,0	69,1
5.1.2	- składki na ubezpieczenia społeczne od stypendiów	16 843	46 500	20 309	19 346	114,9	41,6	95,3
5.1.3	- koszty szkolenia	108 356	113 222	120 534	120 365	111,1	106,3	99,9
5.2	- studia podyplomowe	5 792	15 200	8 700	7 776	134,3	51,2	89,4
5.2.1	- stypendia w okresie szkolenia bezrobotnych	1 608	3 500	2 500	2 186	135,9	62,5	87,4
5.2.2	- składki na ubezpieczenia społeczne od stypendiów	306	800	800	419	136,9	52,4	52,4
5.2.3	- koszty studiów podyplomowych	3 878	10 900	5 400	5 171	133,3	47,4	95,8
5.3	- prace interwencyjne	138 998	245 000	181 944	170 284	122,5	69,5	93,6
5.3.1	- wynagrodzenia	119 188	214 000	155 716	145 574	122,1	68,0	93,5
5.3.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	19 810	31 000	26 228	24 710	124,7	79,7	94,2
5.4	- roboty publiczne	164 977	238 000	219 774	219 494	133,0	92,2	99,9
5.4.1	- wynagrodzenia	141 220	206 500	188 012	187 899	133,1	91,0	99,9
5.4.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	23 757	31 500	31 762	31 595	133,0	100,3	99,5
5.5	- prace społecznie użyteczne	35 345	40 000	41 000	40 888	115,6	102,1	99,7
5.6	- stypendia	859 061	1 184 417	1 242 840	1 240 755	144,4	104,8	99,8
5.6.1	- w okresie odbywania stażu	854 688	1 159 417	1 236 814	1 235 008	144,5	106,5	99,9
5.6.1.1	- stypendia	666 157	960 000	962 769	961 782	144,0	100,2	99,9
5.6.1.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	188 531	199 417	274 045	273 226	144,9	137,0	99,7
5.6.2	- w okresie nauki	4 373	25 000	6 026	5 747	131,4	23,0	95,4
5.7	- przygotowanie zawodowe dorosłych	5 613	13 000	8 050	6 346	113,1	48,8	78,8
5.7.1	- stypendia	2 654	9 000	4 050	3 674	138,4	40,8	90,7
5.7.2	- składki na ubezpieczenie społeczne	1 106	2 000	2 000	1 012	91,5	50,6	50,6
5.7.3	- koszty przygotowania zawodowego dorosłych	1 853	2 000	2 000	1 660	89,6	83,0	83,0
5.8	- młodociani pracownicy	220 298	230 000	225 500	225 253	102,2	97,9	99,9
5.8.1	- wynagrodzenia	188 651	184 000	191 800	191 745	101,6	104,2	100,0
5.8.2	- składki na ubezpieczenia społeczne	31 647	46 000	33 700	33 508	105,9	72,8	99,4
5.9	- dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników	302 779	324 658	276 681	271 613	89,7	83,7	98,2
5.10	- koszty związane ze specjalizacją oraz realizacją staży podyplomowych lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarek i położnych	754 617	835 329	835 329	835 329	110,7	100,0	100,0
5.11	- refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy oraz przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej	1 089 521	1 012 254	1 329 498	1 329 156	122,0	131,3	100,0
5.11.1	- refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy, w tym:	381 090	412 254	448 410	448 070	117,6	108,7	99,9
	- wydatki na zakupy inwestycyjne	250 926	188 000	302 786	302 764	120,7	161,0	100,0
5.11.2	- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	708 431	600 000	881 088	881 086	124,4	146,8	100,0
5.12	- koszty umów zawartych z agencją zatrudnienia	1 500	1 000					
5.13	- restrukturyzacja zatrudnienia	1 000	1 000					
5.14	- projekty pilotażowe	4 877	35 000	26 000	25 637	525,7	73,2	98,6
5.15	- elementy specyficzne programów specjalnych	85 553	50 000	38 000	35 998	42,1	72,0	94,7
5.16	- koszty przejazdów, zakwaterowania i wyżywienia	12 581	45 000	25 086	21 441	170,4	47,6	85,5
5.17	- opieka nad dzieckiem lub osobą zależną	563	1 500	1 500	815	144,8	54,3	54,3
5.18	- refundacja składek na ubezpieczenia społeczne za zatrudnionych bezrobotnych	396	1 500	500	381	96,2	25,4	76,2
5.19	- badania lekarskie bezrobotnych	8 001	11 000	9 520	9 091	113,6	82,6	95,5
5.20	- refundacja składek na ubezpieczenia społeczne dla spółdzielni socjalnych	527	1 500	1 500	1 083	205,5	72,2	72,2
5.21	- umorzenia pożyczek	1 190	2 000	1 000	721	60,6	36,1	72,1
	- ustawa antykrzysowa			50 000				
6.	Wynagrodzenia, składki, dodatki do wynagrodzeń oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	166 724	189 000	187 578	176 556	105,9	93,4	94,1
6.1	- wynagrodzenia i składki pracowników wojewódzkich urzędów pracy oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	11 835	13 000	13 000	12 039	101,7	92,6	92,6
6.2	- wynagrodzenia i składki pracowników powiatowych urzędów pracy	126 397	135 000	135 000	134 475	106,4	99,6	99,6
6.3	- dodatki do wynagrodzeń pracowników wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy oraz ochotniczych hufców pracy	28 492	41 000	39 578	30 042	105,4	73,3	75,9
7.	Pozostałe zadania	227 467	309 898	259 728	244 711	107,6	79,0	94,2
7.1	- wysyłka zawiadomień, druki, prowizje bankowe, komunikowanie się z bezrobotnymi i innymi podmiotami	52 186	75 088	59 365	59 133	113,3	78,8	99,6
7.2	- poradnictwo zawodowe, badania i ekspertyzy dotyczące rynku pracy oraz kluby pracy	16 736	15 000	16 712	16 697	99,8	111,3	99,9
7.3	- szkolenie kadr publicznych służb zatrudnienia oraz ochotniczych hufców pracy	27 126	40 000	31 120	28 070	103,5	70,2	90,2
7.4	- rozwój i eksploatacja systemu informatycznego	76 776	100 000	89 475	87 810	114,4	87,8	98,1
7.5	- partnerstwo lokalne, zadania EURES, konferencje MPIPS	3 769	10 000	3 703	3 669	97,3	36,7	99,1
7.6	- pobór składki na Fundusz Pracy przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	46 017	47 600	46 024	44 821	97,4	94,2	97,4
7.7	- przejazdy członków rad zatrudnienia	12	210	149	11	91,7	5,2	7,4
7.8	- refundacja składek na ubezpieczenie dla zwalnianych rolników	280	1 000	1 000	353	126,1	35,3	35,3
7.9	- audyt zewnętrzny projektów realizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego	33	1 000	950	130	393,9	13,0	13,7
7.10	- koszty postępowania sądowego, egzekucyjne, odsetki	1 274	2 000	1 730	1 163	91,3	58,2	67,2
7.11	- wydatki kwalifikowane środków Europejskiego Funduszu Społecznego		10 000	1 500	7		0,1	0,5
7.12	- koszty związane z udziałem publicznych służb zatrudnienia w działaniach współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej	29	5 000	5 000	36	124,1	0,7	0,7
7.13	- umorzenia nienależnie pobranych świadczeń i inne	3 229	3 000	3 000	2 811	87,1	93,7	93,7
8.	Wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne dla publicznych służb zatrudnienia oraz ochotniczych hufców pracy	31 314	60 000	54 310	34 390	109,8	57,3	63,3
9.	Inne zmniejszenia	8 849			7 151	80,8		

Część B

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2012 r.	2013 r.			Przelewy redystry- bucyjne	% (6:3)	% (6:4)	% (6:5)
			Plan wg. ustawy budżetowej	Plan	Wykonanie				
				po zmianach					
w tys. zł									
1	2	3	4	5	6	6a	7	8	9
I.	Stan funduszu na początku roku	5 732 245	7 077 248	7 077 248	7 332 373		127,9	103,6	103,6
	w tym:								
1.	Środki pieniężne	5 663 201	6 977 248	6 977 248	7 256 971		128,1	104,0	104,0
2.	Należności	169 966	200 000	200 000	170 011		100,0	85,0	85,0
2.1.	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	26 218	30 000	30 000	21 361		81,5	71,2	71,2
3.	Zobowiązania:	-100 922	-100 000	-100 000	-94 609		93,7	94,6	94,6
II.	Przychody	11 233 648	10 482 517	10 482 517	10 139 830	7 519 283	90,3	96,7	96,7
	820	9 196 484	10 052 517	10 052 517	8 954 795		97,4	89,1	89,1
	920	300 292	200 000	200 000	212 340		70,7	106,2	106,2
	923	10			-1		-10,0		
	927	212			65		30,7		
	929	80			-18		-22,5		
	970	1 091 824	50 000	50 000	141 522		13,0	283,0	283,0
	973	278			-1092		-392,8		
	974	-123			1281		-1 041,5		
	977	-50			404		-808,0		
	979	10			-148		-1 480,0		
	2001	0			1637				
	2007	645 621	180 000	180 000	831 837		128,8	462,1	462,1
	2960	5 644 259				6 128 975			
	2963	2 956							
	2964	299							
	2967	607 607				1 390 308			
	2969	100 857							
	inne zwiększenia	-990			-2792		282,0		
III.	Wydatki	9 633 520	10 803 963	11 408 978	11 056 774	7 519 283	114,8	102,3	96,9
	2690	126 397	135 000	135 000	134 475		106,4	99,6	99,6
	2960	5 649 366				6 127 433	0,0		
	2963	3 216					0,0		
	2967	703 396				1 391 850	0,0		
	3020	258		500	419		162,4		83,8
	3030	737	10 210	1 000	909		123,3	8,9	90,9
	3110	5 141 892	5 255 274	5 800 000	5 765 526		112,1	109,7	99,4
	3117	208 920	637 000	550 000	483 588		231,5	75,9	87,9
	3119	36 545	112 412	250	205		0,6	0,2	82,0
	4010	491 003	629 671	600 000	557 830		113,6	88,6	93,0
	4017	6 395	20 000	40 000	12 038		188,2	60,2	30,1
	4019	4 001	3 529	2 000	1 997		49,9	56,6	99,9
	4040	194		250	237		122,2		94,8
	4047			2	1				50,0
	4049	50		72	72		144,0		100,0
	4110	955 055	972 649	1 100 000	1 045 949		109,5	107,5	95,1
	4117	60 272	165 000	200 000	139 178		230,9	84,4	69,6
	4119	10 747	29 117	29 117	234		2,2	0,8	0,8
	4120	156	5 000	200	157		100,6	3,1	78,5
	4127			10	10				100,0
	4129	21		100	20		95,2		20,0
	4170	1 283	10 000	2 000	1 093		85,2	10,9	54,7
	4173	17		100	18		105,9		18,0
	4177	2							
	4179			30	28				93,3
	4210	176 895	465 592	457 516	175 877		99,4	37,8	38,4
	4213	18		100	30		166,7		30,0
	4214	6		100	11		183,3		11,0
	4217	3 454	250 000	246 800	15 155		438,8	6,1	6,1
	4219	841	882	1 682	61		7,3	6,9	3,6
	4240	232	11 118	11 118	202		87,1	1,8	1,8
	4260	3 406	20 000	20 000	3 505		102,9	17,5	17,5
	4270	2 233	20 000	20 000	2 391		107,1	12,0	12,0
	4280	7 377	7 471	7 471	7 334		99,4	98,2	98,2

	4287	815	3 000	3 000	1967		241,3	65,6	65,6
	4289	144	529				0,0	0,0	
	4300	502 039	497 926	500 000	499 361		99,5	100,3	99,9
	4303	1 378		1 500	1 184		85,9		78,9
	4304	219		200	193		88,1		96,5
	4307	25 355	310 000	314 883	51 538		203,3	16,6	16,4
	4309	4 783	10 589	9 689	573		12,0	5,4	5,9
	4320	754 617	835 329	835 329	835 329		110,7	100,0	100,0
	4350	4 678	22 000	21 999	4 638		99,1	21,1	21,1
	4360	846	6 000	5700	790		93,4	13,2	13,9
	4363	117		200	1				0,5
	4364	6		100					
	4370	3 122	3 000	4 000	3 374		108,1	112,5	84,4
	4373	1		200	1		100,0		0,5
	4374			100					0,0
	4380	24	8 000	7800	30		125,0	0,4	0,4
	4383	89		100	80		89,9		80,0
	4384	14		100	13		92,9		13,0
	4390	471	6 000	5500	334		70,9	5,6	6,1
	4399			500	14				2,8
	4410	227	5000	4700	520		229,1	10,4	11,1
	4413	36		200	21		58,3		10,5
	4414	1		100	1		100,0		1,0
	4417		5 000	5000				0,0	0,0
	4419	5	1 765	1765	9		180,0	0,5	0,5
	4420	11	2000	1700	16		145,5	0,8	0,9
	4423	205	0	200	113		55,1		56,5
	4424	6	0	100	3		50,0		3,0
	4430	46 014	47 600	46 024	44 819		97,4	94,2	97,4
	4433			100					0,0
	4434	1					0,0		
	4437	2		5	2		100,0		40,0
	4439			1	0				0,0
	4440	134	300	250	151		112,7	50,3	60,4
	4449	25		50	23		92,0		46,0
	4510			100					0,0
	4550	270	5 000	4000	138		51,1	2,8	3,5
	4580	1 635	1 000	2 000	1 024		62,6	102,4	51,2
	4590	2 575	2 000	2 500	2 431		94,4	121,6	97,2
	4597	21		200	72		342,9		36,0
	4599	4		50	12		300,0		24,0
	4600	416	2 000	2 000	149		35,8	7,5	7,5
	4610	895	2 000	2 000	895		100,0	44,8	44,8
	4700	21 668	20 000	39 819	22 827		105,3	114,1	57,3
	4703	1		100	2		200,0		2,0
	4707	88		100	13		14,8		13,0
	4709	2 442		2 500	2 169		88,8		86,8
	6110	592	5000	2050	912		154,1	18,2	44,5
	6120	294 076	231 235	314 000	313 302		106,5	135,5	99,8
	6127	6 731	10 000	40 000	30 966		460,1	309,7	77,4
	6129	1 206	1 765	1 046	137		11,4	7,8	13,1
	inne zmniejszenia	717 108			888 077		123,8		
I.	Stan funduszu na koniec roku	7 332 373	6 755 802	6 150 787	6 415 429		87,5	95,0	104,3
	w tym:								
1.	Środki pieniężne	7 256 971	6 675 802	6 070 787	6 302 892		86,9		
2.	Należności	170 011	180 000	180 000	202 139		118,9	112,3	112,3
	w tym: z tytułu udzielonych pożyczek	21 361	30 000	30 000	18 502		86,6	61,7	61,7
3.	Zobowiązania (minus) z tego:	-94 609	-100 000	-100 000	-89 602		94,7	89,6	89,6

Załącznik 6. Wykonanie planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Część A						w tys. zł		
Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012 r.	Ustawa budżetowa na 2013 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2013 r.	6:5 (%)	6:3 (%)	6:4 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	1.077.020	265.415	465.415	184.847	39,7	17,2	69,6
1.	Transfery na rzecz ludności	24	1.880	201.880	1.770	0,9	7 375,0	94,1
2.	Wydatki bieżące (własne)	124.650	263.165	263.165	182.917	69,5	146,7	69,5
2.1.	– pozostałe, w tym:	100.185	234.588	234.588	158.871	67,7	158,6	67,7
	– koszty poboru składki	1.867	1.888	1.888	1.818	96,3	97,4	96,3
	– umorzenia	98.318	232.700	232.700	157.053	67,5	159,7	67,5
2.2.	Wpłaty do budżetu Państwa	4.645	5.377	5.377	4.630	86,1	99,7	86,1
2.3.	Różne przelewy	19.820	23.200	23.200	19.416	83,7	98,0	83,7
3.	Wydatki inwestycyjne	226	370	370	154	41,6	68,1	41,6
3.1.	– wydatki inwestycyjne i wydatki na zakupy inwestycyjne	226	370	370	154	41,6	68,1	41,6
4.	Zwrot środków do FP	952.120						
Część B								
Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012 r.	Ustawa budżetowa na 2013 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2013 r.	6:5 (%)	6:3 (%)	6:4 (%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Stan funduszu na początek roku	4.779.238	4.211.349	4.211.349	4 302 360	102,2	90,0	102,2
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	3.062.162	2.453.515	2.453.515	2 452 647	100,0	80,1	100,0
2.	Udziały							
3.	Papiery wartościowe SP							
4.	Należności	1.733.634	1.775.434	1.775.434	1 865 815	105,1	107,6	105,1
	– w tym: z tytułu pożyczek	1.730.963	1.772.763	1.772.763	1 863 728	105,1	107,7	105,1
5.	Zobowiązania	-16.558	-17.600	-17.600	-16 102	91,5	97,2	91,5
II.	Przychody	600.142	564.820	564.820	558 517	98,9	93,1	98,9
1.	Składki i opłaty (przypis)	375.210	377.500	377.500	365 350	96,8	97,4	96,8
2.	Pozostałe przychody, w tym:	224.932	187.320	187.320	193 167	103,1	85,9	103,1
2.1.	– odsetki bankowe (bieżące i od wolnych środków przekazanych w depozyt u ministra Finansów)	114.779	104.210	104.210	83 817	80,4	73,0	80,4
2.2.	– pozostałe odsetki	107.884	81.780	81.780	107 241	131,1	99,4	131,1
2.3.	– pozostałe przychody	2.269	1.330	1.330	2 109	158,6	92,9	158,6
III.	Koszty realizacji zadań	1.077.020	265.415	465.415	184 847	39,7	17,2	69,6
1.	Transfery na rzecz ludności	24	1.880	201.880	1 770	0,9	7 375,0	94,1
2.	Wydatki bieżące (własne)	124.650	263.165	263.165	182 917	69,5	146,7	69,5
2.1.	– pozostałe, w tym:	100.185	234.588	234.588	158 871	67,7	158,6	67,7
2.1.1.	– koszty poboru składki	1.867	1.888	1.888	1 818	96,3	97,4	96,3
2.1.2.	– umorzenia	98.318	232.700	232.700	157 053	67,5	159,7	67,5
2.2.	Wpłaty do budżetu Państwa	4.645	5.377	5.377	4 630	86,1	99,7	86,1
2.3.	Różne przelewy	19.820	23.200	23.200	19 416	83,7	98,0	83,7
3.	Wydatki inwestycyjne	226	370	370	154	41,6	68,1	41,6
3.1.	– wydatki i zakupy inwestycyjne	226	370	370	154	41,6	68,1	41,6
4.	Zwrot środków do FP	952.120						
IV.	Stan funduszu na koniec roku	4.302.360	4.510.754	4.310.754	4 676 030	108,5	108,7	103,7
	w tym:							
1.	Środki pieniężne	2.452.647	2.780.480	2.580.480	2 739 281	106,2	111,7	98,5
2.	Udziały							
3.	Papiery wartościowe SP							
4.	Należności	1.865.815	1.747.774	1.747.774	1 954 017	111,8	104,7	111,8
4.1.	– w tym z tytułu pożyczek	1.863.728	1.745.103	1.745.103	1 950 616	111,8	104,7	111,8
5.	Zobowiązania	-16.102	-17.500	-17.500	-17 268	98,7	107,2	98,7

Załącznik 7. Dochody w części 44 Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie 2012 r.	2013 r.			6:3	6:5
			Ustawa ¹	Ustawa ²	Wykonanie		
			w tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7	8
I.	Ogółem	682	284	722	1.046	153,4	144,9
1.	750 Administracja publiczna	180	116	184	105	58,3	57,1
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	74	0	68	88	118,9	129,4
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	1	-	-	-	-	-
1.3.	75095 Pozostała działalność	105	116	116	17	16,2	14,7
2.	852 Pomoc społeczna	29	8	52	56	193,1	107,7
2.1.	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	7	-	4	6	85,7	150,0
2.2.	85295 Pozostała działalność	22	8	48	50	227,3	104,2
3.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	473	160	486	885	187,1	182,1
3.1.	85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	218	-	237	538	246,8	227,0
3.2.	85395 Pozostała działalność	255	160	249	347	136,1	139,4

¹ Ustawa budżetowa z 25 stycznia 2013 r.

² Ustawa budżetowa znowelizowana w dniu 27 września 2013 r.

Załącznik 8. Wydatki w części 44 Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie 2012 r.	2013 r.				7:3	7:5	7:6
			Ustawa ¹	Ustawa ²	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł					%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.	Ogółem	900.473	821.24	821.077	909.674	906.519	100,7	110,4	99,7
1.	750 Administracja publiczna	30.677	31.725	31.478	31.309	30.432	99,2	96,7	97,2
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	29.690	30.583	30.401	29.873	29.109	98,0	95,8	97,4
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	136	-	-	-	-	-	-	-
1.3.	75079 Pomoc zagraniczna	102	-	-	223	175	171,6	-	78,5
1.4.	75080 Działalność badawczo-rozwojowa	-	325	325	322	296	-	91,1	91,9
1.5.	75095 Pozostała działalność	749	817	752	891	852	113,8	-	-
2.	752 Obrona narodowa	11	49	49	49	25	227,3	51,0	51,0
2.1.	75212 Pozostałe wydatki obronne	11	49	49	49	25	227,3	51,0	51,0
3.	852 Pomoc społeczna	43.812	29.190	29.190	32.960	32.191	73,5	110,3	97,7
3.1.	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2.888	-	-	3.000	2.917	101,0	-	97,2
3.2.	85295 Pozostała działalność	40.924	29.190	29.190	29.960	29.274	71,5	100,3	97,7
4.	853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	825.973	760.360	760.360	845.356	843.871	102,2	111,0	99,8
4.1.	85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	747.686	745.360	745.360	745.360	745.360	99,7	100,0	100,0
4.2.	85395 Pozostała działalność	78.287	15.000	15.000	99.996	98.511	125,8	656,7	98,5

¹ Ustawa budżetowa z 25 stycznia 2013 r

² Ustawa budżetowa znowelizowana w dniu 27 września 2013 r.

Załącznik 9. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 44 Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie 2012 r.			Wykonanie 2013 r.			8:5 (w %)
		Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Ogółem	244	17.963	6.135	243	18.902	6.482	105,7
1.	750 Administracja publiczna	244	17.799	6.079	240	18.308	6.357	104,6
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	244	17.684	6.040	240	18.308	6.357	105,3
1.1.1.	01	27	1.418	4.377	26	1.427	4.574	104,5
1.1.2.	02	2	325	13.542	3	446	12.389	91,5
1.1.3.	03	215	15.941	6.179	211	16.435	6.491	105,1
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	-	115	-	-	-	-	-
1.2.1.	03	-	115	-	-	-	-	-
2.	852 Pomoc społeczna	-	164	-	3	594	-	-
2.1.	85295 Pozostała działalność	-	164	-	3	594	-	-
2.1.1.	01	-	5	-	-	18	-	-
2.1.2.	03	-	159	-	3	576	-	-

¹ Według sprawozdania Rb-70.

² Na jednego pełnozatrudnionego.

Załącznik 10. Wydatki budżetu środków europejskich w części 44 Zabezpieczenie społeczne

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	2012 r.	2013 r.		7:3	7:5	7:6	
		Wykonanie	Ustawa budżetowa	Budżet po zmianach				Wykonanie
		w tys. zł				%		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Ogółem	30.817	55.936	69.130	62.431	202,6	111,6	90,3
1.	750 Administracja publiczna , z tego:	2.109	1.265	2.412	1.841	87,3	145,5	76,3
	<i>PO Kapitał Ludzki</i>	2.109	1.265	2.412	1.841	87,3	145,5	76,3
1.1.	<i>75001 Urzędy naczelných i centralnych organów administracji rządowej</i>	2.109	1.265	2.412	1.841	87,3	145,5	76,3
2.	852 Pomoc społeczna , z tego:	4.833	19.051	25.837	24.949	516,2	131,0	96,6
	<i>Norweski Mechanizm Finansowy</i>	-	2.296	9	8	-	0,3	88,9
	<i>PO Innowacyjna Gospodarka</i>	4.833	16.755	25.828	24.941	516,1	148,9	96,6
2.1.	<i>85295 Pozostała działalność</i> , z tego:	-	2.296	9	8	-	0,3	88,9
3.	Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej , z tego:	23.875	35.620	40.881	35.641	149,3	100,1	87,2
	<i>PO Kapitał Ludzki</i>	23.875	35.620	40.881	35.641	149,3	100,1	87,2
3.1.	<i>Rozdział 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych</i> :	23.875	35.620	40.881	35.641	149,3	100,1	87,2

Załącznik 11. Dochody w części 63 Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	2012 r.	2013 r.		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa	Wykonanie		
		w tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
I.	Ogółem	38	18	20	52,6	111,1
1.	750 Administracja publiczna	21	10	12	57,1	120,0
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	5	4	6	120,0	150,0
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	4	-	-	-	-
1.3.	75095 Pozostała działalność	12	6	6	50,0	100,0
2.	852 Pomoc społeczna	17	8	8	47,1	100,0
2.1.	85204 Rodziny zastępcze	2	8	8	400,0	100,0
2.2.	85295 Pozostała działalność	15	-	-	-	-

Załącznik 12. Wydatki w części 63 Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	2012 r.	2013 r.			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Ustawa	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		w tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Ogółem	13.731	13.504	13.711	13.158	95,8	97,4	96,0
1.	750 Administracja publiczna	5.225	5.704	5.403	5.254	100,6	92,1	97,2
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	4.491	5.154	5.001	4.879	108,6	94,7	97,6
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	12	-	-	-	-	-	-
1.3.	75095 Pozostała działalność	722	550	402	375	51,9	68,2	93,3
2.	852 Pomoc społeczna	8.506	7.800	8.308	7.904	92,9	101,3	95,1
2.1.	85204 Rodziny zastępcze	7.506	7.800	7.800	7.396	98,5	94,8	94,8
2.2.	85295 Pozostała działalność	1.000	-	508	508	50,8	-	100,0

Załącznik 13. Zatrudnienie i wynagrodzenia w części 63 Rodzina

Lp.	Wyszczególnienie (dział, rozdział)	Wykonanie 2012 r.			Wykonanie 2013 r.			
		Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	Przeciętne zatrudnienie ¹ (osoby)	Wynagrodzenia ¹ (w tys. zł)	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ² (w zł)	8:5 (w %)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I.	Ogółem:	39	2.828	6.043	39	3.050	6.517	107,8
1.	750 Administracja publiczna	39	2.828	6.043	39	3.050	6.517	107,8
1.1.	75001 Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	39	2.818	6.021	39	3.050	6.517	108,2
1.1.1.	01	3	124	3.444	3	138	3.833	111,3
1.1.2.	02	1	129	10.750	1	149	12.417	115,5
1.1.3.	03	35	2.565	6.107	35	2.763	6.579	107,7
1.2.	75076 Przygotowanie i sprawowanie przewodnictwa w Radzie UE	-	10	-	-	-	-	-
1.2.1.	03	-	10	-	-	-	-	-

¹ Według sprawozdania Rb-70.

² Na jednego pełnozatrudnionego.

Załącznik 14. Kalkulacja ocen końcowych**1) Część 31 Praca**

Oceny wykonania budżetu w części 31 *Praca* dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.*

Dochody ⁹⁵ :	46.203 tys. zł
Wydatki (wydatki budżetu krajowego + wydatki budżetu środków europejskich):	1.808.950 tys. zł
Łączna kwota G:	1.808.950 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = w : G = 1,0$

Ocena częściowa wydatków została obniżona o jeden punkt, ze względu na niskie wykorzystanie środków ujętych w planie finansowym, w budżecie środków europejskich, dział 750 *Administracja publiczna*, w którym wykorzystano 79,5% zaplanowanej kwoty oraz niepełne wykorzystanie środków z uruchomionych rezerw celowych budżetu państwa – z 62.706 tys. zł wykorzystano 46.363,3 tys. zł (73,9%). Ponadto stwierdzono uchybienia formalne przy rozpatrywaniu projektów w ramach PO Kapitał Ludzki, a także nieprzestrzeganie wewnętrznych procedur ustalających obieg i zasady kontroli dokumentów księgowych.

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały bezpośredniego charakteru finansowego.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna (4).

Wynik końcowy Wk: $4 \times 1,0 = 4,0$

Ocena ogólna pozytywna.

2) Fundusz Pracy

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Pracy dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.*

Przychody:	10.139.830 tys. zł
Wydatki:	11.056.774 tys. zł
Łączna kwota G (kwota przychodów + kwota wydatków):	21.196.604 tys. zł

Waga przychodów w łącznej kwocie $Wd = D : G = 0,4784$

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = W : G = 0,5216$

Ocena częściowa przychodów: 5

Ocena częściowa wydatków: 5

Wynik końcowy: $Wk = 5 \times 0,4784 + 5 \times 0,5216 = 5$

Ocena ogólna pozytywna.

⁹⁵ W odniesieniu do części 31, 44 i 63 budżetu państwa, w których zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa w 2013 r. nie były badane dochody, nie ustalono oceny częściowej dla dochodów i przy ustalaniu wartości G nie uwzględniono wagi dochodów.

3) Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Oceny wykonania planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.*

Przychody:	558.517 tys. zł
Wydatki:	184.847 tys. zł
Łączna kwota G (kwota przychodów + kwota wydatków):	743.364 tys. zł

Waga przychodów w łącznej kwocie Wd = 0,7513

Waga wydatków w łącznej kwocie: Ww = 0,2487

Nieprawidłowości w przychodach: nie stwierdzono.

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono.

Ocena częściowa przychodów: pozytywna 5.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna 5.

Wynik końcowy Wk = $5 \times 0,7513 + 5 \times 0,2487 = 5$.

Ocena ogólna pozytywna.

4) Część 44 Zabezpieczenie społeczne

Oceny wykonania budżetu części 44 *Zabezpieczenie społeczne* dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.*

Dochody ⁹⁶ :	1.046 tys. zł
Wydatki	968.950 tys. zł
Łączna kwota G	968 950 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: Ww = w : G = 1,0

Ocena częściowa wydatków obniżona została o 2 punkty, z uwagi na:

- przekraczanie limitu 10% ogólnej kwoty dotacji, którą Minister może przyznać organizacjom pozarządowym na podstawie decyzji weryfikujących oceny ekspertów w konkursach ofert;
- przeprowadzanie przetargów nieograniczonych w sposób mogący naruszać uczciwą konkurencję, przez niewłaściwe formułowanie kryteriów oceny ofert lub ogłaszanie postępowań z opóźnieniem;
- niezakończenie w terminie realizacji projektu *Emp@tia*, co może obciążyć budżet Ministerstwa dodatkowymi wydatkami, które nie zostały sfinansowane ze środków PO Innowacyjna Gospodarka.

Ocena częściowa wydatków: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości (3).

Wynik końcowy Wk: $3 \times 1,0 = 3,0$ – ocena pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Ocena ogólna pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości.

⁹⁶ Por. przypis 96.

5) Część 63 Rodzina

Oceny wykonania budżetu części 63 *Rodzina* dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2013 r.*

Dochody⁹⁷: 20 tys. zł

Wydatki: 13.158 tys. zł

Łączna kwota G: 13.158 tys. zł

Waga wydatków w łącznej kwocie: $Ww = w : G = 1,0$.

W części 63 w zakresie wydatków stwierdzono nieprawidłowości, polegające na:

- niedopełnieniu obowiązku niezwłocznego przekazania ogłoszenia o udzieleniu zamówienia publicznego Urzędowi Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich celem publikacji w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej;
- przypadkach uchybień formalnych: nieprzestrzegania wewnętrznych zasad w zakresie obiegu i kontroli dokumentów finansowo-księgowych oraz niewyegzekwowania od części pracowników, odbywających zagraniczne podróże służbowe, terminowego rozliczenia się z kosztów tych podróży.

Stwierdzone nieprawidłowości nie miały istotnego wpływu na kontrolowaną działalność a także nie posiadały wymiaru finansowego.

Ocena cząstkowa wydatków: pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości (4).

Wynik końcowy Wk: $4 \times 1,0 = 4,0$ – ocena pozytywna.

Ocena ogólna pozytywna.

⁹⁷ Por. przypis 96.

Załącznik 15. Wykaz organów, którym przekazano informację

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Komisja Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
9. Komisja Polityki Społecznej Sejmu RP
10. Komisja Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu RP
11. Minister Finansów
12. Minister Pracy i Polityki Społecznej
13. Kancelaria Sejmu RP
14. Kancelaria Senatu RP